

TARTU ÜLIKOOL

***Sotsiaal-
teaduskond***

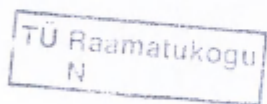

TEATMIK 2001-2002

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduskond

Teatmik 2001-2002

Sotsiaalteaduskond. Teatmik 2001-2002

Kujundaja: Anne Must

Trükk: Tartu Ülikooli Kirjastus

Tellimus nr. 584

.....

Sisukord

.....

Sotsiaalteaduskond	4
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond	6
Avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond	31
Politoloogia osakond	51
Psühholoogia osakond	61
Semiootika osakond	90
Sotsioloogia osakond	98

Sotsiaalteaduskond

Dekanaat Tiigi 78, ruumid 116-117
tel 375 957, faks 375 900, e-post: so@ut.ee

Jaanus Harro – dekaan, e-post: jharro@ut.ee

Piret Orav – deканаadi juhataja, e-post: piret.orav@ut.ee

Aire Nõlvak – vastutav sekretär, e-post: airen@psych.ut.ee

Kadri Metsma, sekretär, e-post: kadrim@psych.ut.ee

Angela Vender – sekretär, e-post: angela@psych.ut.ee

Toivo Aavik – raamatukogu juhataja, e-post: atoivo@psych.ut.ee

Liisi Traus – raamatukoguhoidja, e-post: liisitr@ut.ee

Mari-Anne Philips, raamatukoguhoidja 0,75 k, e-post: marian@ut.ee

Tiit Mogom – arvutisüsteemi vanemadministraator, e-post: tiit@ut.ee

Urmas Mast – vaneminsener

Andres Lõhmus – tehnik 0,5 k

Lembit Kivistik – tehnik 0,5 k

Sotsiaalteaduskond sai alguse 1991. aastal. Selle loomise idee kuulub professor Rein Taageperale, kelle maine rahvusvaheliselt väljapaistva politoloogina ja kogemus California Ülikooli professorina aitasid luua teaduskonna, mis on avatud maailmale ja juhindub rahvusvahelistest standarditest. Oma esialgsel kujul oli sotsiaalteaduskond pigem väiksemõõduline osakond kui üks sotsiaalteadusega tegelev teaduskond. Seepärast võeti 1994. aastal vastu otsus laiendada sotsiaalteaduskonda filosoofiateaduskonda kuuluvate osakondade arvelt. 1995. aasta juunis koonduski suurem osa sotsiaalteadustest sotsiaalteaduskonda. Erandi moodustavad majandus- ja õigusteaduskond.

Sotsiaalteaduskond koosneb praegu kuuest osakonnast:

- ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond;
- avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond;
- politoloogia osakond;
- psühholoogia osakond;
- semiootika osakond;
- sotsioloogia osakond.

Need kuus osakonda jagavad õpetust kaheksal erialal: ajakirjandus, avalik haldus, avalikkussuhted ja teabekorraldus, politoloogia, psühholoogia, semiootika ja kulturoloogia, sotsiaaltöö ning sotsioloogia.

Sotsiaalteaduste uurimise ja õpetamise traditsioonid Tartu Ülikoolis on väga pikad. Näiteks on psühholoogia kursust ilma pikemate vaheaegadeta loetud alates 1802. Aastast. Tartu Ülikoolis on professoritena töötanud või siin õppinud mitmed

väljapaistvad sotsiaalteadlased. Kindlasti tuleb mainida sotsioloogia Karl Bücherit (1847-1930), ühte semiootika rajajatest Jakob von Uexküllit (1864-1944) ja ühte kaasaegse eksperimentaalpsühholoogia alusepanijatest Emil Kraepelini (1856-1926). Eriline koht kuulub mõistagi Juri Lotmanile (1922-1993), kelle originaalsed ja vaimukad uurimused semiootikast ja kulturoloogiast tegid temast tänapäeval maailmas kõige tuntuma Eesti teadlase.

Præguses sotsiaalteaduskonnas õpetab rida väljapaistvaid teadlasi, kelle uurimused ja tegevus on rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud: Wolfgang Drechsler, Jaanus Harro, Marju Lauristin, Peeter Torop, Mihhail Lotman, Rein Taagepera ja mitmed teised. Kõigi õpetatavate erialade õppekavad on piisavalt kaasaegsed ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised, mis tähendab seda, et bakalaureusekraadi saajatel ei ole erilisi raskusi soovi korral jätkata oma õpinguid mõnes muus maailma ülikoolis. On kujunenud tavaks, et igal semestril loeb sotsiaalteaduskonnas loenguid vähemalt 3-4 külalisõppejõudu teistest maailma ülikoolidest, mis eeldab üliõpilastelt head inglise keele oskust.

Sotsiaalteaduste üheks kõige kõitvamaks jooneks on mitmekesisus. Oma huvidele ja kalduvustele vastava eriala võib leida see, kes huvitub fundamentaalsetest inimese ja ühiskonna eluga seotud probleemidest. Tartu on kindlasti hea õppimispaik neile, kes on huvitatud inimese tunnetusvõimete uurimisest ja tahavad teada saada, milliseid märgisüsteeme kultuuris kasutatakse. Praktilisema meelega inimene võib leida meelepärase eriala näiteks sotsioloogia või sotsiaaltöö erialade seast. Kuid kindlasti on meie teaduskonnas ruumi ka inimestele, kes näevad enda tulevast elu keset poliitilisi ja avaliku elu sündmusi. Neid võiksid võluda avalikkussuhete, ajakirjanduse, politoloogia ja avaliku halduse erialad.

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Ülikooli 18-131, 132, 134

tel 375 188, 375 189, 375 190, 375 355

faks 376 355

<http://www.jrnl.ut.ee>

Akadeemilise ajakirjandushariduse algus ulatub aastasse 1954, kui alustati ajakirjanduse õpetamist kümmele eesti filoloogiale 3. kursuse üliõpilasele. Ajakirjandus oli üle 20 aasta üks viiest eriharust eesti filoloogia osakonnas (teised olid eesti keel, eesti kirjandus, rahvaluule, soome-ugri keeled).

Ajakirjandusosakonna alguseks võib lugeda 1. septembrit 1976, kui 25 loominguilise konkursi ja sisseastumiseksamid edukalt läbiteinut asus õppima ajakirjandust esimesest kursusest peale omaette õppekava alusel. 1979 loodi žurnalistika kateeder 6 õppejõukohaga.

Ülikool on andnud ajakirjandushariduse 559 inimesele. Valdav enamus lõpetanuid on tööl ajakirjanduses või sellele lähedastel aladel. Kõigist praegu tegutsevatest eesti ajakirjanikest moodustavad meie lõpetajad ligikaudu viiendiku. Lõpetanute hulgas on poliitikuid (Marju Lauristin, Jüri Luik, Tiit Matsulevitš, Katrin Saks, Tiit Sinissaar jt.), kirjanikke (Jüri ja Ülo Tuulik, Mati Unt, Mihkel Mutt, Olev Remsu, Andrus Kivirähk jt.), ettevõtjaid, riigiametnikke jne.

Viimasel aastakümnel kogu Eestis toimunud suured muutused kajastuvad kasvõi osakonna nimes – see asutati 1. septembrist 1976 žurnalistika osakonnana, nimetati 1. juunist 1995 ka ametlikult ajakirjanduse osakonnaks ja 1. maist 2000 ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnaks.

Alates 1996. a. toimub õppetöö kahel erialal: ajakirjanduse ning avalikkussuhete ja teabekorralduse alal. Alates 1998. a. on avatud meedia ja kommunikatsiooni õppetool. Avalikkussuhete ja teabekorralduse erialal on lõpetanuid 13. Senise ajakirjanduse ja massikommunikatsiooni kraadiõppe raames on valminud ja kaitstud esimesed magistri- ja doktoritööd, mis käsitlevad meedia ja kommunikatsiooni valdkonda laiemalt. See on loonud eeldused välja arendada akadeemiline haridus mõlemal erialal viiel tasandil:

- bakalaureuseõpe;
- magistriõpe (avalikkussuhete alal ka kutsemagister);
- doktoriõpe;
- Avatud Ülikool (bakalaureuse- ja magistriõpe);
- ajakirjandus ja suhtekorraldus kõrvalainena (nii alamastmes kui keskastmes).

Koosseis

.....

Eesti ajakirjanduse õppetool

Halliki Harro – osakonna juhataja, dr (poliitikateadused), lektor; halliki@ut.ee
Epp Lauk – dr (ajakirjandus), korraline professor; epp_l@ut.ee
Juhan Peegel – dr (filoloogia), emeriitprofessor, akadeemik
Aune Unt – assistent; aune@saba.jrnl.ut.ee
Anu Pallas – mag (ajakirjandus), teadur
Barbi Pilvre – mag (psühholoogia), lektor 0,5
Valeria Jakobson – mag (ajakirjandus), projektijuht; jakobson@datagate.ee
Maiu Reinhold – vanemmetoodik; maiu@saba.jrnl.ut.ee
Sulev Uus – metoodik 0,75; sulev@saba.jrnl.ut.ee
Meedia ja kommunikatsiooni õppetool
Peeter Vihalemm – korraline professor, knd (psühholoogia); peeter@ut.ee
Marju Lauristin – knd (filoloogia), erakorraline professor; marjulau@ut.ee
Veronika Kalmus – mag (sotsioloogia), teadur; veronika@uninet.ee
Margit Keller – mag (meedia ja kommunikatsioon), lektor; mkeller@online.ee
Maarja Lõhmus – mag (ajakirjandus), teadur; maarjal@ut.ee
Aune Past – mag (meedia ja kommunikatsioon), assistent; Aune.Past@mail.ee
Kaja Tampere – mag (meedia ja kommunikatsioon), lektor; kajata@hotmail.ee
Triin Vihalemm – dr (meedia ja kommunikatsioon), dotsent; triin.v@online.ee
Pille Vengerfeldt – projektijuht
Katrin Lendok – vastutav sekretär; kati@saba.jrnl.ut.ee
Nele Nemvalts – metoodik (Avatud Ülikool); nele@saba.jrnl.ut.ee
Alar Suija – tehnik; al@saba.jrnl.ut.ee

Doktorandid

Inga Jagomäe	Barbi Pilvre
Valeria Jakobson	Pille Runnel
Margit Keller	Kertu Saks
Maarja Lõhmus	Hagi Šein
Aune Past	Kaja Tampere

Magistrandid

Hanna Hinrikus	Maret Mälk
Merit Karise	Valeri Nuust
Merike Kaunissaare	Krõõt Nõges
Aire Koik	Priit Põiklik
Urmet Kook	Marge Püvi
Tarmu Kurm	Katrin Rahu

Jaanus Rankla
 Kristina Reinsalu
 Annika Remmel
 Melly Rüga
 Guennadi Salmianov
 Anneli Sihvart

Heli Suvi
 Heli Sõber
 Vaiko Tigane
 Külli-Riin Tigasson
 Pille Vengerfeldt
 Epp Väljaots

Avatud Ülikool

Katrin Danil
 Tarmo Kase
 Jaan Kelder
 Kristi Kepp
 Andrus Kluge
 Evelin Kokkotala
 Kristel Kossar
 Heli Käspri
 Annela Laaneots
 Liina Laar
 Piret Lai
 Elo Lindi
 Jan Lätt
 Anne-Liis Lääne
 Egle Lääne
 Ann Maripuu

Angela Mooste
 Tiia Nõmm
 Rando Paurson
 Nadezda Plotnikova
 Tea Põldoja
 Inga Raitar
 Alari Rammo
 Kadri Randmäe
 Maarika Saarna-Siimann
 Tiina Samarüütel
 Aet Süvari
 Helen Talvik
 Daniel Vaarik
 Kristel Vaino
 Elo Võrk

Ajakirjanduse õppekava

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogu poolt 31. mail 1996. aastal.

Muudatused kinnitatud teaduskonna nõukogus 27. oktoobril 1999. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Teaduskond: sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: ajakirjandus

Õppekava nimetus inglise keeles: *journalism*

Kood: 6840202

Nominaalse õppeaja kestus aastates: 4 + 2 + 4

Bakalaureuseõpe

Bakalaureuseõppes ajakirjanduse erialal ei valmistata ette reportereid, vaid orienteerutakse laiemas teoreetilises baasis toimetaja, küljetoimetaja, osakonnajuhataja, projektijuhi, produtsendi, meedia-analüütiku tasandile. Ajakirjanduse eriala bakalaureuseõppe kava on üles ehitatud nii, et põhiliselt esimesel semestril õpitavad

sotsiaalteaduslikud üldained on lähtekohaks ja eeldusteks järgnevateks õpinguteks. Teisel ja kolmandal semestril on kavas põhiliselt meedia-alased üldained, samuti keele ja kultuuriga seotud üldained. Paljud neist, nagu ka sotsiaalteaduslikest üldainetest on ühised avalikkussuhete ja teabekorralduse erialaga.

Ajakirjanduse eriala ülemaste (60 AP, põhiliselt 4.-8. semestril) koosneb 6 moodulist:

- Meediateooriad ja nende rakendus
- Eesti meedia
- Ajakirjanduslikud põhizanrid
- Rühmaprojektid (koosneb kahest osast: reporteritöö ja *feature*)
- Uurimistöö (uurimisseminar, seminaritöö ja bakalaureusetöö)
- Spetsialiseerumispraktika ja individuaalprojektid (mida tehakse praktika käigus)

Ülemastmes võib spetsialiseeruda trükiajakirjandusele või elektroonilisele meediale (televisioon, raadio, tulevikus ilmselt ka multimeedia), tulevikus loodetavasti ka meedia-kriitikale ja meediaõpetusele.

Peaainele (105 AP) lisaks kogutavate ainepunktide hulgas (kokku 55 AP) peab olema üks või kaks terviklikku kõrvalaine ainetsükli (üks keskaste või kaks alamastet), 16–20 AP ulatuses võib aineid valida täiesti vabalt.

Ajakirjanduse alamaste (20 AP) ja keskaste (25 AP)

Alam- ja keskaste kokku 45 AP (35 AP kohustuslikke aineid ja vähemalt 10 AP ulatuses valikaineid).

1. Meedia ja kommunikatsiooni üldkursused

14 AP kohustuslikke aineid, 8 AP valikaineid.

Kohustuslikud ained:

SOZU.03.057 Sissejuhatus meediasse (2 AP / E)

Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (4 AP: televisioon SOZU.01.104 (2 AP / E); raadio SOZU.01.081 (2 AP / E))

SOZU.03.010 Ülevaade avalikkussuhetest ja teabekorraldusest (2 AP / E)

SOZU.01.018 Reklaami algkursus (2 AP / E)

SOZU.03.003 Avalik arvamus (2 AP / E)

SOZU.01.050 Massimeedia ajalugu (2 AP / E)

Valikained:

SOZU.01.040 Välisajakirjandus (2 AP / E)

SOAH.02.020 Suhtlemispsühholoogia (2 AP / E)

SOZU.01.083 Meediamajandus ja meediaplaneerimine (2 AP / E)

2. Sotsiaalteadused

11 AP kohustuslikke aineid, 4 AP valikaineid

Kohustuslikud ained:

- SOPL.01.003 Politoloogia põhikursus (2 AP / E)
- SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP / E)
- SOPH.00.057 Psühholoogia (2 AP / E)
- MJRI.07.016 Majandusõpetuse lühikursus (2 AP / E)
- SOZU.01.042 Õiguse alused (3 AP / E)

Valikained:

- SOSE.01.104 Sissejuhatus semiootikasse (3 AP / E)
- SOZU.03.069 Infoühiskonna põhijooned (2 AP / E)

3. Keel ja kultuur

8 AP kohustuslikke aineid, 6 AP valikaineid

Kohustuslikud ained:

- FLEE.02.088 Eesti keel (3 AP / A, E)
- FLEE.02.039 Stilistika (3 AP / A, E)
- FLFI.00.001 Sissejuhatus filosoofiasse (2 AP / E)

Valikained:

- FLAJ.03.021 Eesti kultuurilugu (2 AP / E)
- FLKE.02.025 Erialane inglise keel (4 AP / A, E)

4. Praktiline ajakirjandus

2 AP kohustuslikke aineid, 3 AP valikaineid

Kohustuslik aine:

- SOZU.01.068 Tutvumispraktika (2 AP / A)

Valikained:

- SOZU.01.016 Kõnetreeningu alused (1 AP / A)
- SOZU.01.084 Tehniliste vahendite praktikum (2 AP / 2A)

Ajakirjanduse ülemaste (60 AP)

Ülemaste 60 AP (52 AP kohustuslikke aineid ja vähemalt 8 AP valikaineid).

1. Meediateooriad ja nende rakendus

5 AP kohustuslikke, 12 AP valikaineid

Kohustuslikud ained:

- SOZU.03.005 Massikommunikatsiooni teooriad (3 AP / E)
- SOZU.03.002 Mõjustamispsühholoogia (2 AP / E)

Valikained:

- SOZU.01.078 Meediakriitika alused (2 AP / E)

- SOZU.03.042 Poliitiline kommunikatsioon (2 AP / E)
SOZU.03.017 Kultuuridevaheline kommunikatsioon (2 AP / E)
SOZU.03.071 Kultuuriuuringud (*Cultural Studies*) (2 AP / E)
SOZU.03.072 Meedia üleminekuühiskonnas (2 AP / E)
SOZU.03.068 Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid (2 AP / E)

2. Eesti meedia

10 AP kohustuslikke, 6 AP valikaineid

Kohustuslikud ained:

- SOZU.01.105 Eesti ajakirjanduse ajalugu (3 AP / E)
SOZU.01.065 Eesti meedia organisatsioon ja -majandus (2 AP / E)
SOZU.01.082 Meedia juriidiline ja eetiline regulatsioon (3 AP / E)
SOZU.03.004 Eesti massiteabe auditoorium (2 AP / E)

Valikained:

- SOZU.01.085 Meediaõpetus koolis (2 AP / E)
SOZU.01.059 Eesti ajakirjandusloo jätkukursus (2 AP / E)
SOZU.01.086 Erikursus ajakirjadest (2 AP / E)

3. Ajakirjanduslikud põhizanrid

8 AP kohustuslikke aineid, 8 AP valikaineid (üldkursused, kõigile kanalitele ühised)

Kohustuslikud ained:

- SOZU.01.043 Uudislikud zanrid (2 AP / E)
SOZU.01.011 Publiksistlikud zanrid (*feature*) (2 AP / E)
SOZU.01.012 Arutlevad zanrid (2 AP / E)
SOZU.01.087 Visuaalse meediateksti analüüs (1 AP / A)
SOZU.01.088 Suulise meediateksti analüüs (1 AP / A)

Valikained:

- SOZU.01.039 Dokumentaalfilm (2 AP / E)
SOZU.01.076 Ajalehe kujundamine (2 AP / E)
SOZU.01.053 Ajakirjandusfoto ja teabegraafika (2 AP / E)
SOZU.01.092 Info otsing ja info töötlemine (2 AP / E)

4. Rühmaprojektid (10 AP)

Kollektiivsed projektid eri kanalite ja zanride kaupa, 5.–6. semestril, üks päev nädalas.
Iga projekt lõpeb avaldamisküpsete konkreetsete produktidega.

Reporteritöö (6 AP)

5. semestril jagunetakse 3 gruppi, mis töötavad paralleelselt praktiliste ülesannetega:

- uudis ajalehes SOZU.01.089 E

- uudis raadios SOZU.01.090 E
- uudis televisioonis SOZU.01.091 E

Iga üliõpilane läbib semestri jooksul kõik kolm tsükli (2 AP igaüks). See tähendab õppejõudude jaoks 3 gruppi semestri jooksul, kes läbivad sama programmi.

Üliõpilased teevad semestri jooksul vähemalt 3 lühiuudist ja 2 pikemat (analüütilist) uudislugu ajalehte ja raadiosse, 1 lühiuudise ja 1 pikema uudise televisiooni, esitavad ka ülesannete täitmise kirjelduse (päeviku).

Raadio ja TV projektide sisse kuulub ka tehniliste oskuste omandamine (töö mikrofoni ja kaameraga, montaazi algteadmised). Tehniliste oskuste täiendamine jätkub ka *feature* projekti ning individuaalprojektide käigus.

Feature projekt (4 AP)

6. semester, jagunetakse kanalite kaupa: trükiajakirjandus, raadio, televisioon.

Iga üliõpilane teeb kaasa kahes projektis: press ja TV (kumbki 2AP) või press ja raadio (kumbki 2 AP). SOZU.01.106 (E); SOZU.01.107 (E); SOZU.01.108 (E)

Produkt: vähemalt üks suurem *feature* ajalehele või ajakirjale ja vähemalt üks tele- või raadiosaade.

Töö käigus lihvitakse tehnilisi oskusi.

5. Uurimistöö (13 AP)

SOZU.01.112 Teadustöö alused ja proseminaritöö (2 AP / 2A)

SOZU.01.074 Uurimisseminar ja seminaritöö (3 AP / A)

SOZU.01.079 Bakalaureusetöö (8 AP)

6. Praktika ja individuaalprojektid (6 AP)

SOZU.01.069; SOZU.01.031; SOZU.01.034 Spetsialiseerumispraktika ja individuaalprojektid (6 AP / 3A)

Spetsialiseerumine

Spetsialiseerumine toimub spetsialiseerumispraktika, individuaalprojekti, seminari- ja bakalaureusetöö, valik- ja erikursuste kaudu. Võimalused:

- trükiajakirjandus;
- elektrooniline meedia (individuaalprojekti alusel veelgi kitsama spetsialiseerumisega raadiole või televisioonile või multimeediale),
- meediakriitika ja meediaõpetus (individuaalprojekt).

Ajakirjandus kõrvalainena (soovituslik õppekava)

Alamates 20 AP (14 AP kohustuslik + 6 valikained ajakirjanduse peamine õppekavast):

• Sissejuhatus meediasse	2 AP
• Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist	2+2 AP
• Massimeedia ajalugu	2 AP

- Ülevaade avalikkussuhetest ja teabekorraldusest 2 AP
- Reklaami algkursus 2 AP
- Uudislikud □anrid 2 AP

Keskaste 24 AP (20 AP alamaste + 17 AP kohustuslikke aineid + 8 AP valikaineid ajakirjanduse peamine õppekavast):

- Eesti ajakirjanduse ajalugu 3 AP
- Eesti meedia organisatsioon ja majandus 2 AP
- Meedia juriidiline ja eetiline regulatsioon 3 AP
- Eesti massiteabe auditoorium 3 AP
- Publitsistlikud □anrid 2 AP
- Visuaalse meediateksti analüüs 1 AP
- Suulise meediateksti analüüs 1 AP
- Tutvumispraktika 2 AP

Kooskõlastatult õppetooliga võib üliõpilane koostada ka soovituslikust erineva individuaalse õppekava.

Ajakirjandus

2001. - 2002. õ.-a. loetavad kursused

I aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

FLFI.00.001 Sissejuhatus filosoofiasse (2 AP)

A. Tool /

E. Lõhkivi 2t

SOZU.01.057 Sissejuhatus meediasse (2 AP)

M. Lauristin 2t

SOPL.01.001 Politoloogia põhikursus (3 AP)

J. Ruus 2t

SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP)

A. Trumm 2t

SOZU.03.010 Ülevaade avalikkussuhetest ja teabekorraldusest (2 AP)

A. Past 2t

SOZU.01.042 Õiguse alused (3 AP)

I. Koolmeister 4t

MJRI.07.016 Majandusõpetuse lühikursus (2 AP)

V. Trasberg 2t

Valikained

FLAJ.03.021 Eesti kultuurilugu (2 AP)

A. Raudsepp 2t

SOSE.01.057 Sissejuhatus semiootikasse (3 AP)

M. Lotman 2t

FLKE.01.025 Inglise keel (2 AP)

E. Tammelo 4t

FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)

K. Reppo 4t

FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

K. Allikmets 2t

I aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOZU.01.081 Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (2 AP)	R. Suni / A. Unt 2t
SOZU.01.093 Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (2 AP)	M. Lõhmus / S. Kaasik 2t

SOZU.01.018 Reklaami algkursus (2 AP)	S. Tarve 2t
FLEE.02.088 Eesti keel (3 AP)	K. Kern 4t
SOZU.01.050 Massimeedia ajalugu (2 AP)	H. Harro 2t
SOPH.00.057 Psühholoogia (2 AP)	K. Kastepõld 2t
SOZU.01.068 Tutvumispraktika (0,5 AP) 1 nädal	B. Pilvre

Valikained

FLKE.01.025 Inglise keel (2 AP)	E. Tammelo 4t
SOZU.03.143 Suhtlemise alused (suhtlemispsühholoogia) (2 AP)	S. Põldvere 2t
SOZU.01.084 Tehniliste vahendite praktikum (2 AP)	A. Suija / M. Kark 2t
SOZU.01.040 Välisajakirjandus (2 AP)	P. Pullerits / A. Unt 4t
FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)	K. Reppo 4t
FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)	K. Allikmets 2t

II aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

SOZU.01.112 Teadustöö alused japroseminaritöö (2 AP)	E. Lauk 2t
SOZU.01.105 Eesti ajakirjanduse ajalugu (3 AP)	E. Lauk (II+III) 2t
SOZU.01.043 Uudislikud □anrid (2 AP)	P. Pullerits 2t
FLEE.02.039 Stilistika (1 AP)	R. Kasik 2t.
SOZU.01.122 Suulise meediateksti analüüs (1 AP)	M. Lõhmus 2t
MJRI.07.016 Majandusõpetuse lühikursus (2 AP)	V. Trasberg 2t

Valikained

SOZU.01.032 Dokumentalistika (2 AP)	A. Unt 2t
SOZU.01.120 Meedia ja sugu (2 AP)	B. Pilvre 2t
FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)	K. Reppo 4t
FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)	K. Allikmets 2t

II aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOZU.01.074 Uurimisseminar (3 AP)	
SOZU.01.082 Meedia juriidiline ja eetiline regulatsioon (3 AP)	H. Harro 2t
FLEE.02.039 Stilistika (2 AP)	R. Kasik 2t

- SOZU.03.003 Avalik arvamus (2 AP)
 SOZU.01.123 Visuaalse meediateksti analüüs (1 AP)

Rühmaprojekt (üks päev nädalas)

- Uudis ajalehes (2 AP)
 Uudis raadios (2 AP)
 Uudis teles (2 AP)

Valikained

- SOZU.01.040 Välisajakirjandus (2 AP)
 SOZU.03.141 Meedia ja kommunikatsiooni
 uurimismeetodid (2 AP)

- SOZU.01.076 Ajalehe kujundamine (2 AP)
 SOZU.01.016 Kõnetreeningu alused
 FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)
 FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

P. Vihalemm 2t
 A. Unt 2t

P. Pullerits
 M. Lõhmus
 A. Unt

P. Pullerits-A. Unt 4t

V. Kalmus /
 T. ja P. Vihalemm
 R. Kurvits 2t
 E. Kraut
 K. Reppo 4t
 K. Allikmets 2t

III aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.058 Massikommunikatsiooni teooriad (2 AP)
 SOZU.01.105 Eesti ajakirjanduse ajalugu (3 AP)
 SOZU.01.065 Meedia organisatsioon (2 AP)
 SOZU.01.068 Tutvumispraktika (1 AP)

M. Lauristin 2t
 E. Lauk (II+III)
 H. Harro 2t

Valikained

- SOPL.01.030 Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse (4 AP)
 SOZU.01.039 Dokumentalistika (2 AP)
 SOZU.01.032 Raadiointervjuu (2 AP)
 FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)
 FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

V. Pettai 2t
 A. Unt 2t
 M. Lõhmus 2t.
 K. Reppo 4t
 K. Allikmets 2t

III aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.002 Mõjustamispsühholoogia (2 AP)
 SOZU.01.075 Uurimisseminar ja kursusetöö (3 AP)

P. Vihalemm 2t

Valikained

- SOZU.03.042 Poliitiline kommunikatsioon (2 AP)
 SOZU.01.033 Elektroonilise kommunikatsiooni
 teooriad (2 AP)
 SOZU.01.038 Telekommunikatsiooni teooriad (2 AP)
 FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)
 FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)
 Internetikursus välislektorilt

M. Lauristin 2t
 M. Lõhmus 2t
 A. Unt 2t
 K. Reppo 4t
 K. Allikmets 2t

IV aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

SOZU.03.058 Massikommunikatsiooni teooriad (2 AP)

SOZU.01.070 Spetsialiseerumispraktika (3 AP)

M. Lauristin 2t

S. Uus /

M. Lõhmus /

A. Unt

Valida üks:

SOZU.01.031 Individaalprojekt raadios (3 AP)

SOZU.01.034 Individaalprojekt televisioonis (3 AP)

Individaalprojekt pressis (3 AP)

Valikained-vabaained-kõrvalained ja bakalaureusetöö

Avalikkussuhete ja teabekorralduse õppekava

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogu poolt 31. mail 1996. aastal.

Muudatused kinnitatud teaduskonna nõukogus 27. oktoobril 1999. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Teaduskond: sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: avalikkussuhted ja teabekorraldus

Õppekava nimetus inglise keeles: *public relations*

Kood: 6840701

Nominaalne õppeaja kestvus: 4 aastat

Bakalaureuseõpe

Bakalaureuseõpe avalikkussuhete ja teabekorralduse erialal sisaldab peaaegu õpinda (105 AP), kõrvalaineid (kahte alamastet või ühte keskastet) ja vabaaineid (16–20 AP).

Peaaegu jaguneb alamastmeks (19 AP, põhiliselt sotsiaalteaduslikud üldained esimesel semestril), keskastmeks (26 AP, põhiliselt meedia ja kommunikatsiooniga ning keele ja kultuuriga seotud üldained teisel ja kolmandal semestril) ja ülemastmeks (60 AP, põhiliselt alates neljandast semestrist).

Ülemaste jaguneb 7 ainetsükliks (mooduliks):

- kommunikatsiooni ja meedia teooriad, nende rakendused avalikkussuhete ja teabekorralduse valdkonnas;
- organisatsioonikommunikatsioon ja ettevõtlus;
- tarbijakultuur ja turunduskommunikatsioon;
- sotsiaalpoliitiline kommunikatsioon ja suhtekorraldus;
- uuringud ja analüüs;
- praktilised oskused;
- praktikad.

Ülikooli lõpetamiseks on vaja kaitsta uurimuslik bakalaureusetöö.

Spetsialiseerumine toimub ülemastmes spetsialiseerumispraktika, kursuse- ja lõputöö, valikkursuste, aga ka vabalt valitava kõrvalaine kaudu. Võib spetsialiseeruda tööle avalikus sektoris või äriettevõttes, samuti (suurel määral kõrvalaine ja vaba-ainete abiga) süveneda ühte või teise kitsamasse valdkonda (majanduse või avaliku halduse erinevad harud, sisepoliitika, rahvusvahelised suhted jne.).

Avalikkussuhete ja teabekorralduse keskaste (19 + 26 AP)

Keskaste kokku 45 AP (34 AP kohustuslikke aineid ja vähemalt 11 AP valikaineid).

1. Suhte- ja teabekorralduse alused

6 AP kohustuslikke aineid, 3 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

SOZU.03.067 Sissejuhatus erialasse (2 AP / E)

SOZU.03.021 Praktilise suhtekorralduse alused (2 AP / E)

SOZU.03.035 Tutvumispraktika (2 AP / A)

Valikained

SOZU.03.014 Mainekujundus (1 AP / A)

SOZU.03.013 Suhtekorralduse ajalugu (2 AP / E)

2. Meedia ja kommunikatsiooni üldkursused

6 AP kohustuslikke aineid, 15 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

SOZU.03.057 Sissejuhatus meediasse (2 AP / E)

SOZU.01.018 Reklaami algkursus (2 AP / E)

SOZU.03.003 Avalik arvamus (2 AP / E)

Valikained

Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (4 AP: SOZU.01.098 Televisioon (2 AP / E); SOZU.01.081 Raadio (2 AP / E))

SOZU.01.050 Massimeedia ajalugu (2 AP / E)

SOAH.02.020 Suhtlemispsühholoogia (2 AP / E)

SOZU.01.083 Meediamajandus ja meediaplaneerimine (2 AP / E)

SOZU.01.082 Meedia juriidiline ja eetiline regulatsioon (3 AP / E)

SOZU.03.004 Eesti massiteabe auditoorium (2 AP / E)

3. Sotsiaalteadused

14 AP kohustuslikke aineid, 12 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- SOSE.01.104 Sissejuhatus semiootikasse (3 AP / E)
 SOPH.00.057 Psühholoogia (2 AP / E)
 MJRI.07.055; MJRI.07.023 Majanduse alused (4 AP / 2E)
 MJJV.02.026 Turundus (2 AP / E)
 SOZU.01.042 Õiguse alused (3 AP / E)

Valikained

- SOPL.01.003 Politoloogia põhikursus (3 AP / E)
 SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP / E)
 SOAH.01.001 Sissejuhatus avalikku haldusse (4 AP / E)
 SOZU.03.069 Infoühiskonna põhijooned (2 AP / E)
 MJJV.03.051 Ettevõtluse alused (2 AP / E)
 SOSS.02.003 Sissejuhatus sotsiaalinformatikasse (2 AP / E)

4. Keel ja kultuur

8 AP kohustuslikke aineid, 6 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- FLEE.02.088 Eesti keel (3 AP / A, E)
 FLEE.02.039 Stilistika (2 AP / E)
 FLFI.00.001 Sissejuhatus filosoofiasse (2 AP / E)

Valikained

- FLAJ.03.021 Eesti kultuurilugu (2 AP / E)
 FLKE.01.063 Erialane inglise keel (4 AP / A, E)

Avalikkussuhete ja teabekorralduse ülemaste (60 AP)

Ülemaste kokku 60 AP (49 AP kohustuslikke aineid, valikaineid vähemalt 11 AP).

1. Kommunikatsiooni ja meedia teooriad, nende rakendused avalikkussuhete ja teabekorralduse valdkonnas

7 AP kohustuslikke, 3 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.071 Kultuuriuuringud (*Cultural Studies*) (2 AP / E)
 SOZU.03.047 Suhtekorralduse teoreetilised alused (2 AP / E)
 SOZU.03.005 Massikommunikatsiooni teooriad (3 AP / E)

Valikained

- SOZU.03.002 Mõjustamispsühholoogia (2 AP / E)
 SOZU.03.072 Personaalne imago (1 AP / A)

2. Organisatsioonikommunikatsioon ja ettevõtlus

8 AP kohustuslikke, 13 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- SOAH.01.009 Organisatsiooniteooria (3 AP / E)
- SOZU.03.038 Organisatsioonisisene teabekorraldus (2 AP / E)
- SOZU.03.044 Suhtekorralduse strateegia (2 AP / E)
- SOZU.03.073 Suhtekorralduse eetika seminar (1 AP / A)

Valikained

- MJJV.03.010 Organisatsioonikäitumine (3 AP / E)
- SOZU.03.034 Suhtekorraldus kui ettevõtlus (2 AP / E)
- SOZU.03.073 Finantskommunikatsioon (2 AP / E)
- MJJV.03.002 Juhtimisteooriad (2 AP / E)
- SOZU.03.074 Juhtimisstrateegia ja kommunikatsioon (2 AP / E)
- SOZU.03.129 Kriisikommunikatsioon (2 AP / E)

3. Tarbijakultuur ja turunduskommunikatsioon (4 AP)

- SOZU.03.075 Tarbijakultuur ja kaubamärk (2 AP / E)
- SOZU.03.076 Turunduskommunikatsioon (2 AP / E)

4. Sotsiaalpoliitiline kommunikatsioon ja suhtekorraldus

4 AP kohustuslikke, 11 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.077 Riigiasutuste avalikkussuhted (2 AP / E)
- SOZU.03.042 Poliitiline kommunikatsioon (2 AP / E)

Valikained

- SOZU.03.078 Omavalitsuste avalikkussuhted (2 AP / E)
- SOZU.03.079 Mittetulundussektori teabe- ja suhtekorraldus (2 AP / E)
- SOZU.03.015 Rahvusvaheline suhtekorraldus (2 AP / E)
- SOZU.03.034 Regionaalne suhtekorraldus (1 AP / A)
- SOZU.03.051 Identiteet ja etnilised suhted (2 AP / E)
- SOZU.03.029 Suhtekorraldus avalikus sektoris (2 AP / E)

5. Uuringud ja analüüs

17 AP kohustuslikke, 8 AP valikaineid

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.068 Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid (2 AP / E)
- SOZU.03.025 Sihtrühmade kvalitatiivne analüüs (2 AP / E)
- SOZU.03.130 Teadustöö alused ja proseminaritöö (2 AP / A)

SOZU.01.074 Uurimisseminar ja seminaritöö (3 AP / A)

SOZU.03.066 Bakalaureusetöö (8 AP)

Valikained

SOZU.03.048 Turundusuuringud (2 AP / E)

SOZU.03.080 Arengustrateegiate analüüs (1 AP / A)

SOZU.03.081 Suhtekorraldusjuhtumite analüüs (1 AP / A)

SOZU.03.082 Mainekujunduse uuringud (1 AP / A)

SOZU.03.083 Diskursuse ja retoorika analüüs (1 AP / A)

SOZU.03.085 Kampaania analüüs (1 AP / A)

SOZU.03.086 Visuaalse kommunikatsiooni analüüs (1 AP / A)

6. Praktilised oskused

6 AP kohustuslikke, 7 AP valikaineid

Juhtimis ja korraldamisoskused

Kohustuslikud ained:

SOZU.03.087 Kampaania korraldamine (1 AP / A)

SOZU.03.088 Projekti juhtimine (1 AP / A)

Valikaine:

SOZU.03.040 Avalike ürituste korraldamine (1 AP / A)

Suhtlemis- ja esinemisoskused

Kohustuslikud ained:

SOZU.03.090 Avalik esinemine (1 AP / A)

SOZU.03.033 Suhtlemine meediaga (1 AP / A)

Valikaine:

SOZU.03.092 Protokoll ja etikett (1 AP / A)

Presentatsiooni ja promotsiooni oskused

Kohustuslikud ained:

SOZU.03.093 Pressimaterjalide koostamine (1 AP / A)

SOZU.03.094 Presentatsioon (1 AP / A)

Valikained:

SOZU.03.095 Audiovideomaterjalide valmistamine (klipid, CD-romid) (2 AP / A)

SOZU.03.096 Kodulehekülgede koostamine, elektrooniline kirjastamine (1 AP / A)

SOZU.03.097 Organisatsiooni trükised (1 AP / A)

SOZU.03.099 Projektide ja taotluste koostamine (1 AP / A)

Õppetöö viiakse enamasti läbi rühmaprojektidena.

7. Praktika (3 AP)

SOZU.03.100 Spetsialiseerumispraktika, 3 AP A

Avalikkussuhted ja teabekorraldus kõrvalainena

1. Alamaste (20 AP)

Vajalik on sooritada eksameid ja arvestusi avalikkussuhete ja teabekorralduse põhiõppekava alam- ja keskastme ainetes vähemalt 20 AP ulatuses, sh 14 AP annavad kohustuslikud ained.

1.1. Kohustuslikud ained (14 AP)

SOZU.03.003 Avalik arvamus (2 AP)

SOZU.03.021 Praktiline suhtekorralduse alused (2 AP)

SOZU.01.018 Reklaami algkursus (2 AP)

SOZU.03.010 Sissejuhatus avalikkussuhetesse (2 AP)

SOZU.03.057 Sissejuhatus meediasse (2AP)

SOZU.03.013 Suhtekorralduse ajalugu (2 AP)

SOAH.02.020 Suhtlemispsühholoogia (2 AP)

1.2. Valikained (6 AP)

2. Keskaste (40 AP)

Vajalik on sooritada eksameid ja arvestusi 40 AP ulatuses avalikkussuhete ja teabekorralduse põhiõppekava alam-, kesk- ja ülemastme ainetes. Sealhulgas on kohustuslikke aineid 24 AP ulatuses, neist 14 AP annavad alamastme kohustuslikud ained.

2.1. Kohustuslikud ained (24 AP)

Avalikkussuhted ja teabekorraldus kõrvalainena alamastme kohustuslikud ained (14 AP, nimekiri 1.1.)

SOZU.03.033 Suhted meediaga (1 AP)

SOZU.03.002 Mõjustamispsühholoogia (2 AP)

SOZU.03.038 Organisatsioonisisene teabekorraldus (2 AP)

SOZU.03.015 Rahvusvaheline suhtekorraldus (1 AP)

SOZU.03.027 Suhtekorraldus avalik-õiguslikus sektoris (2 AP)

SOZU.03.076 Turunduskommunikatsioon (2 AP)

2.2. Valikained (16 AP) avalikkussuhete ja teabekorralduse peaaine hulgast

Kõrvalaine õppimissoov registreerida ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas.

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

2001.-2002. õ.-a. loetavad kursused

I aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

- SOZU.03.067 Sissejuhatus erialasse (2 AP)
 FLFI.00.001 Sissejuhatus filosoofiasse (2 AP)
 SOZU.03.057 Sissejuhatus meediasse (2 AP)
 SOZU.03.013 Suhtekorralduse ajalugu (2 AP)
 SOZU.01.042 Õiguse alused (3 AP)
 SOSE.01.057 Sissejuhatus semiootikasse (3 AP)

- A. Past 2t
 A. Tool-E. Lõhkivi 2t
 M. Lauristin 2t
 K. Tampere 2t
 I. Koolmeister 4t
 M. Lotman 2t

Valikained

- FLAJ.03.021 Eesti kultuurilugu (2 AP)
 SOPL01.001 Politoloogia põhikursus (3 AP)
 SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP)
 SOAH.01.001 Sissejuhatus avalikku haldusesse (4 AP)
 FLKE.01.025 Inglise keel (2 AP)
 FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)
 FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

- A. Raudsepp 2t
 J. Ruus 2t
 A. Trumm 2t
 W. Drechler 2t
 E. Tammelo 4t
 N. Zurakovskaja 4t
 K. Allikmets 2t

I aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

- FLEE.02.088 Eesti keel (3 AP)
 MJRI.07.023 Majandusõpetus I (2 AP)
 SOZU.03.021 Praktilise suhtekorralduse alused (2 AP)
 SOZU.01.018 Reklaami algkursus (2 AP)
 SOZU.03.056 Teadusliku uurimistöö alused ja seminaritöö (3 AP)
 SOZU.01.050 Massimeedia ajalugu (2 AP)
 SOZU.01.081 Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (2 AP)
 SOZU.01.093 Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (2 AP)

- K. Kern 4t
 A. Raamat 2t
 K. Tampere 2t
 S. Tarve 2t
 T. Vihalemm 2t
 H. Harro 2t
 R. Suni / A. Unt 2t
 M. Lõhmus /
 S. Kaasik 2t
 K. Kastepõld 2t

- SOPH.00.057 Psühholoogia (2 AP)

Valikained

- SOZU.03.148 Reklaam kui sotsiaalne kommunikatsioon (2 AP)
 SOZU.03.143 Suhtlemise alused

- M. Karise 2t

(suhtlemispsühholoogia) (2 AP)

FLKE.01.025 Inglise keel (2 AP)

FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)

FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

S. Põldvere 2t

E. Tammelo 4t

N. Zurakovskaja 4t

K. Allikmets 2t

II aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

MJRI.07.055 Majandusõpetus II (2 AP)

SOZU.03.033 Suhted meediaga (1 AP)

SOZU.03.093 Pressimaterjalide koostamine (1 AP)

SOZU.03.025 Sihtrühmade kvalitatiivne analüüs (2 AP)

SOZU.03.149 Kvalitatiivse sihtrühma analüüsi seminar (1 AP)

FLEE.02.039 Stilistika (1 AP)

SOZU.01.003 Organisatsiooni teooria (3 AP)

SOZU.03.035 Tutvumispraktika (2 AP) 4nädalat

R. Eamets 2t

E. Nobel

E. Nobel

T. Vihalemm 2t

T. Vihalemm

R. Kasik 2t

T. Randma

K. Tampere

Valikained

SOZU.03.140 Kriisi- ja katastroofipsühholoogia (2 AP)

SOZU.03.092 Protokoll ja etikett (1 AP)

SOPL.01.030 Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse (4 AP)

SOZU.01.120 Meedia ja sugu (2 AP)

FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)

FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

K. Ugur 4t üle n-a

T. Tšatšua – 3x 6t

V. Pettai 2t

B. Pilvre 4t üle n-a

N. Zurakovskaja 4t

K. Allikmets 2t

II aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOZU.03.068 Meedia ja kommunikatsiooni
uurimismeetodid (2 AP)

SOZU.03.003 Avalik arvamus (2 AP)

SOZU.03.038 Organisatsioonisisene teabekorraldus (2 AP)

FLEE.02.039 Stilistika (2 AP)

MJJV.02.001 Turundus (2 AP)

SOZU.03.147 Rahvusvaheline suhtekorraldus (2 AP)

SOZU.03.04 Riigiasutuste teabe- ja suhtekorraldus (2 AP)

V. Kalmus /

T. ja P. Vihalemm 2t

P. Vihalemm 2t

E. Nobel 2t

K. Kern 2t

T. Mauring jt 2t

J. Toots

I. Jagomäe /

K. Nõges /

H. Hinrikus

Valikained

SOAH.01.081 Eesti haldusõiguslik süsteem ja
halduskorraldus (3 AP)

SOZU.03.069 Infoühiskonna põhijooned (2 AP)

SOZU.03.017 Kultuuridevaheline kommunikatsioon (2 AP)

T. Annus 2t

P. Vengerfeldt

2t II+III

R. Valk 2t

SOAH.03047	Suhtlemistreening (1 AP)	S. Põldvere 3 x 6t
SOZU.03.138	Mainekujundus ja imago (2 AP)	A. Past (II+III)
SOZU.01.082	Meedia juriidiline ja eetiline reguletsioon (2 AP)	H. Harro 2t
FLKE.02.055	Saksa keel (2 AP)	N. Zurakovskaja 4t
FLKE.04.037	Vene keel (2 AP)	K. Allikmets 2t

III AASTA SÜGISSEMESTER

Kohustuslikud ained

SOZU.03.026	Meediakasutuspraktikum I (1 AP)	A. Past / P. Kukk 2t
SOZU.03.047	Suhtekorralduse teoreetilised alused (2 AP)	K. Tampere 2t
SOZU.03.058	Massikommunikatsiooni teooriad (2 AP)	M. Lauristin (III+IV)
SOAH.01.003	Organisatsiooni teooria	T. Randmaa
SOZU.01.075	Uurimisseminar (kursusetööga) (3 AP)	
SOZU.03.029	Praktika (sihtgrupid) (2 AP)	A. Past 4 nädalat

Valikained

SOZU.03.140	Kriisi- ja katastroofipsühholoogia (2 AP)	K. Ugur 4t üle n-a
SOZU.03.092	Protokoll ja etikett (1 AP)	T. Tšatšua 3 x 6t
SOPL.01.030	Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse (4 AP)	V. Pettai 2t
FLKE.02.055	Saksa keel (2 AP)	N. Zurakovskaja 4t
FLKE.04.037	Vene keel (2 AP)	K. Allikmets 2t
SOZU.03.106	Suhtekorraldusjuhtumi analüüs (2 AP)	K. Tampere 2t

III aasta kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOZU.03.002	Mõjustamispsühholoogia (2 AP)	P. Vihalemm 2t
SOZU.03.026	Meediakasutuse praktikum II (1 AP) (väikestruktuur)	R. Kurvits 2t
	Meediakasutus praktikum III (1 AP) (internet)	T. Vertmann
SOZU.03.042	Poliitiline kommunikatsioon (2 AP)	M. Lauristin 2t
SOZU.03.138	Mainekujundus ja imago (2 AP)	A. Past 2t. II+III
SOZU.03.044	Suhtekorraldusstrateegia (2 AP)	M. Keller /
		M. Lauristin /
		T. Vihalemm

SOZU.03.023	Turunduskommunikatsioon: sihtrühmad, vahendid, vastuvõtt (2 AP)	T. Vihalemm 2t
SOZU.03.075	Tarbijakultuur ja kaubamärk (2AP)	M. Keller 2t

Valikained

SOZU.03.148	Reklaam kui sotsiaalne kommunikatsioon (2 AP)	M. Karise 2t
SOZU.03.041	Riigiasutuste teabe- ja suhtekorraldus (2 AP)	I. Jagomäe /
		K. Nõges /
		H. Hinrikus

SOZU.03.045 Visuaalne kommunikatsioon (2 AP)

K. Kreis 2t

SOZU.03.154 Suhtekorralduse eetika ja
kvaliteedistandardid (2 AP)

A. Past 2t

SOZU.03.069 Infoühiskonna põhijooned (2 AP)

P. Vengerfeldt
2t II+III

SOZU.03.083 Diskursuse ja retoorika analüüs (1 AP)

V. Kalmus 2t

FLKE.02.055 Saksa keel (2 AP)

N. Zurakovskaja 4t

FLKE.04.037 Vene keel (2 AP)

K. Allikmets 2t

IV aasta sügissemester

Kohustuslikud ained

SOZU.03.058 Massikommunikatsiooni teooriad (2 AP)

M. Lauristin 2t.

SOZU.03.048 Turundusuuringud (2 AP)

T. Vihalemm 2t.

SOZU.03.037 Praktika (suhtekorraldusstrateegia) (2 AP)

M. Keller 4 nädalat

SOZU.03.066 Bakalaureuseseminar (8 AP)

IV aasta kevadsemester

Bakalaureusetöö kirjutamine, võlgade likvideerimine ja kõrvalainete vormistamine.

Magistriõpe

Ajakirjanduse eriala

Antav kraad – *magister artium* (MA), ajakirjandus.

Magistriõppesse astumise tingimus on bakalaureusekraad või sellele vastav kõrghariduse diplom. Neil, kes pole õppinud ajakirjandust või kommunikatsiooni, tuleb enne magistriõppesse astumist läbida Avatud Ülikoolis 15 AP ulatuses ajakirjanduse ja kommunikatsiooni bakalaureuseõppe kursusi.

Magistriõppe maht on 80 AP, millest 50% (40 AP) moodustab magistritöö.

1. Kohustuslikud kursused (22 AP)

SOZU.03.008 Massikommunikatsiooni teooria jätkukursus (4 AP)

SOZU.03.009 Meedia ja kommunikatsiooni uurimise meetodite jätkukursus (4 AP)

FLFI.03.037 Kaasaegne filosoofia (6 AP)

SOZU.01.020; SOZU.01.066 Juhendaja seminar I ja II (8 AP)

2. Valikkursused (10 AP)

3. Kõrgkooli pedagoogiline praktika (8 AP)

Ühe õppekursuse ettevalmistamine koos kirjaliku õppematerjaliga ja õppetöö läbiviimine.

Õppetöö korraldus. Õppetöö kestus on riigieelarvelises magistriõppes 2 aastat, Avatud Ülikoolis 3–4 aastat. Auditorne õppetöö toimub 2–3 korda kuus reedel või (ja) laupäeval.

Õppeteenustasu Avatud Ülikoolis: 1 AP = 500 krooni.

Meedia ja kommunikatsioon

Antav kraad – *magister artium* (MA), meedia ja kommunikatsioon.

Magistriõppesse astumise tingimus on bakalaureusekraad või sellele vastav kõrghariduse diplom. Neil, kes pole õppinud ajakirjandust või kommunikatsiooni, tuleb enne magistriõppesse astumist läbida Avatud Ülikoolis 15 AP ulatuses ajakirjanduse ja avalikkussuhete ja teabekorralduse bakalaureuseõppe kursusi.

Magistriõppe maht on 80 AP, millest 50% (40 AP) moodustab magistritöö.

1. Kohustuslikud kursused (20 AP)

SOZU.03.008 Meedia ja kommunikatsiooni teooriad (4 AP / E)

SOZU.03.114 Info- ja tarbimisühiskonna teooriad (4 AP / E)

SOZU.03.115 Kommunikatsiooniuringute metodoloogia ja meetodid (4 AP / E)

SOZU.03.116 Juhendaja seminar meedia ja kommunikatsiooni alal I (4 AP / A)

SOZU.03.117 Juhendaja seminar meedia ja kommunikatsiooni alal II (4 AP / A)

2. Valikkursused (12 AP)

3. Kõrgkooli pedagoogiline praktika (8 AP)

Ühe õppekursuse ettevalmistamine koos kirjaliku õppematerjaliga ja õppetöö läbiviimine.

Õppetöö korraldus. Õppetöö kestus on 2 aastat riigieelarvelises magistratuuris, Avatud Ülikoolis 3–4 aastat. Auditoorne õppetöö toimub 2–3 korda kuus reedel või (ja) laupäeval.

Õppeteenustasu Avatud Ülikoolis: 1 AP = 500 krooni, 12 AP aastas = 6 000 krooni aastas.

Avalikkussuhted ja teabekorraldus

Antav kraad: avalikkussuhete ja teabekorralduse kutsemagister, *Master of Public Relations* (MPR)

Suhte- ja teabekorralduse rakenduslik magistriõpe on mõeldud praktikutele, kellel on vähemalt kaheaastane töökogemus suhte- ja teabekorralduse alal või firma (asutuse) juhtimise alal.

Magistriõppe maht on 80 AP, millest 25% (20 AP) moodustab magistritöö või -projekt.

1. Loengukursused ja seminarid (40 AP)

Kohustuslikud kursused (30 AP)

SOZU.03.118 Suhte- ja teabekorralduse teooriad (4 AP / E)

SOZU.03.119 Praktiline suhtekorraldus (6 AP / E)

SOZU.03.129 Teabe haldamine (4 AP / E)

SOZU.03.120 Suhtekorralduse strateegia (4 AP / E)

SOZU.03.021 Tarbijakultuur ja turunduskommunikatsioon (4 AP / E)

SOZU.03.122 Eriseminar I (4 AP / A)

SOZU.03.123 Eriseminar II (4 AP / A)

Valikkursused (10 AP)

2. Praktika 10 AP

Organisatsiooni või kaubamärgi suhtekorraldusstrateegia koostamine

3. Avalikkussuhete ja teabekorralduse magistri kutseksam (10 AP)

Õppetöö korraldus. Õppetöö kestus on 2 aastat riigieelarvelises magistratuuris, Avatud Ülikoolis 3–4 aastat. Auditorne õppetöö toimub üle nädala reedel või (ja) laupäeval.

Õppeteenustasu Avatud Ülikoolis: 1 AP = 800 krooni, nelja-aastaste õpingute puhul 20 AP aastas = 16 000 krooni aastas.

Doktoriõpe

Ajakirjandus

Antav kraad: *doctor philosophiae (PhD)* (ajakirjandus).

Doktoriõppesse vastuvõtu eelduseks on magistrikraadi olemasolu ajakirjanduse erialal või teistes sotsiaal- või humanitaarteadustes.

Doktoriõppe maht on 160 AP, millest 120 AP moodustab doktoritöö.

1. Loengukursused ja seminarid (20 AP)

- Juhendaja seminar III (4 AP)

Valikkursused (16 AP), sealhulgas:

- teaduskonverentsidel ettekandega osalemine (rahvusv. 4 AP, kohalikul 2 AP);
- teadusartiklite avaldamine (rahvusvahelises väljaandes 6 AP, kodumaises 4 AP);
- raamatu/artiklikogumiku toimetamine (4 AP);
- rahvusvahelised seminarid, suvekoolid (2–6 AP).

2. Doktorieksam (20 AP)

3. Doktoritöö (120 AP)

Meedia ja kommunikatsioon

Antav kraad: *doctor philosophiae (PhD)* (meedia ja kommunikatsioon).

1. Doktoriõpingud (40 AP)

1.1 Loengukursused ja seminarid (22 AP)

Kohustuslikud kursused (12 AP)

SOZU.03.126 Meedia ja kommunikatsiooni kaasaegsed teooriad (6 AP / E)

SOZU.03.027 Teadusliku eneseväljenduse eriseminar (2 AP / A)

SOZU.03.128 Doktoriseminar (4 AP / A)

Valikkursused (10 AP)

1.2 SOZU.03.131 Pedagoogiline praktika kõrgkoolis (8 AP / A)

Ühe õppekursuse ettevalmistamine koos kirjaliku õppematerjaliga ja õppetöö läbiviimine, praktika, seminari- ja bakalaureusetööde juhendamine.

1.3 SOZU.03.132 Meedia ja kommunikatsioon (10 AP / doktorieksam)

2. Doktoritöö (120 AP)

Avatud Ülikool

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas on võimalik:

- 1) omandada bakalaureuse kraad ajakirjanduse erialal ning avalikkussuhete ja teabekorralduse erialal;
- 2) õppida üksikuid aineid ja aineotsikuid;
- 3) omandada akadeemiline magistrikraad (*magister artium*) ajakirjanduse erialal ning meedia ja kommunikatsiooni erialal;
- 4) omandada kutsemagistri kraad (*Master of Public Relations*) avalikkussuhete ja teabekorralduse erialal.

Bakalaureuseõppesse astumise eelduseks on töötamine mainitud erialadel või neile lähedastel aladel. Bakalaureuseõpe kestab 6–8 aastat. Õpingud lõpevad bakalaureusetöö kaitsmisega.

Magistriõppesse astumise tingimuseks on bakalaureuse kraadi olemasolu.

Õppimine Avatud Ülikoolis on tasuline, õppeteenustasu arvestusüksuseks on ainepunkt (AP). Ühe AP hind 2001/2002 õ.-a. on ajakirjanduse bakalaureuseõppes 600 kr., magistriõppes 500 kr. Avalikkussuhete bakalaureuse- ja kutsemagistriõppes 800 krooni, meedia ja kommunikatsiooni magistriõppes 500 kr. Bakalaureuse- ja magistriõppe kavad on Avatud Ülikoolis täpselt samad kui statsionaarses õppes.

Vt <http://www.ut.ee/AvatudYlikool/>

Alates 2002. aastast toimuvad täienduskursused ajakirjanduse erialal (6 ja 12 punktiliste ainemoodulitena). Täpsem informatsioon ainekursuste kohta Nele Nemvaltsilt tel 375 355.

Olulisemaid publikatsioone aastatest 1999–2001

Raamatud

- Harro, H. (toim.), Meediaorganisatsioon II. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1999.
- Harro, H. Changing Journalistic Conventions in the Press: Empirical Studies on Daily Newspapers under Different Political Conditions in 20th Century Estonia. Oslo, University of Oslo, 2000.
- Hennoste, T., Harro, H. (toim.), Õppevahend üldhariduskoolide õpetajatele meediakursuste õpetamiseks. Tartu, 2000.
- Lauk, E. (koost.), Peatükke Eesti ajakirjanduse ajaloost 1900–1940. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 2000.
- Lauristin, M., Vetik, R. (toim.), Integratsioon Eesti ühiskonnas, Monitooring 2000. Tallinn, Illoprint, 2000.
- Lõhmus, M. Toimetamine: kas looming või tsensuur. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 1999.
- Lõhmus, M., Ehand, E. (koost.), Avalik-õiguslik ringhääling Eestis. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 2001

Vihalemm, T., *Formation of Collective Identity among Russophone Population of Estonia*. Dissertationes de mediis et communicationibus Universitatis Tartuensis 2. Tartu, Tartu University Press, 1999.

Artiklid

Kalmus, V., Poliitiline sotsialiseerimine ametliku ja varjatud õppekava raames. M. Pavelson (toim.), *Ühiskond ja riik. Abimaterjalid kodanikuõpetuse õpetajale*. Tallinn, TTÜ Trükikoda, 2000, 28-43.

Kalmus, V., *Õpikudiskursus muutuvast ühiskonnast. Kõnelev ja kõneldav inimene: Eesti erinevate eluvaldkondade diskursus*. Tallinn, TPÜ Kirjastus, 2000, 205-218.

Lauk, E., *Practice of Soviet Censorship in the Press. The Case of Estonia*. Nordicom Information, 1999, Vol. 21, No. 3, 27-40.

Lauk, E., *Trends in the Development of the Estonian Media Market in the 1990s*. Media Development 1999, 1999, No.3, 27-32.

Lauk, E., *Rundfunk in Estland*. Internationales Handbuch für Hörfunk und Fernsehen 2000/2001. Baden-Baden. Hans-Bredow Institut, Nomos Verlagsgesellschaft, 2000, 342-351.

Lõhmus, M., *Karjala julkisenä tekstinä: kenen rajat?* Tarasti, E. (toim.), *Ymmärtämisen merkit*. Acta Semiotica Fennica VIII. Imatra: International Semiotics Institute, 2000, 364-381.

Lõhmus, M., *Staging the Journalism: Professional Identity and Roles of Journalists in Context of Social Changes*. M. Kivikuru (ed.), *Contesting the Frontiers. Media and Dimensions of Identity*. Göteborg: Nordicom, 2001, 187-208.

Pärl Lõhmus, M., *Approaches to Media Semiotics: Journalism in Social Context*. Tarasti, E. (ed.), *Snow, Forest, Silence: The Finnish Tradition of Semiotics*. Bloomington, Indiana University Press, 1999, 146-153.

Vihalemm, P., *Baltic Space: Estonia and its Neighbours*. Journal of Baltic Studies, 1999, Vol. 30, No. 3, 250-269.

Vihalemm, P., *Medien im Transformationsprozess in Estland*. Thomass, B., Trankoff, M. (Hrsg.), *Medien und Transformation in Osteuropa*. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag, 2001, 95-120.

Vihalemm, P., *Development of Media Research in Estonia*. Nordicom Information, 2001, 23, 1, 63-76.

Vihalemm, T., *Estonian language performance, motifs of its' acquisition and ethno-cultural identity among Russians in Estonia 1989-1997*. Lauristin, M. & Rahnu, L. (eds), *Intercultural Communication and Changing National Identities*. Tartu, Tartu University Press, 1999, 87-100.

Vihalemm, T., *Group Identity Formation Processes among Russian-Speaking Settlers of Estonia: A Linguistic Perspective*. Journal of Baltic Studies, 1999, Vol. 30, No.1, 18-39

Vihalemm, T., *Meediatarbimise globaalsed ja lokaalsed orientatsioonid Eestis*. Eesti

- inimarengu aruanne 1999. Tallinn, UNDP, 1999, 45–53. Kättesaadav ka elektrooniliselt: <http://www.ciesin.ee/undp>.
- Vihalemm, T., The Estonian Language Competence. Performance and Beliefs about its Acquisition among the Russian-Speaking Habitants of Estonia 1989–1997. *International Journal of Sociology of Language*, 1999, Issue 139, 69–85.
- Vihalemm, T., Kodanikuõpetuse sotsiaalne kontekst: kodanikukultuur ja sotsiaalne sidusus. M. Pavelson (toim.), *Ühiskond ja riik. Abimatrjalid kodanikuõpetuse õpetajale*. Tallinn, TTÜ Trükikoda, 2000, 98–116.
- Vihalemm, T., Noorte valimisaktiivsus ja poliitiliste eelistuste alused. Eesti noorsooraport. Eesti noorsoopoliitika ülevaade. Tallinn, Folger Art., 2000, 225–237.

Avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond

Avaliku halduse õppetool:

Tiigi 78-237, tel 375 583, e-post: ah@ut.ee,

<http://www.ut.ee/SOAH>

Sotsiaalpoliitika õppetool, sotsiaaltöö eriala:

Tiigi 78-244, tel 375 935, e-post: riinkiik@ut.ee

Avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond loodi juunis 1995. Osakonda kuulub kaks õppetooli: avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika õppetoolid. Kuna tegemist on noore osakonnaga, siis ei ole veel saavutatud optimaalset suurust ei õppejõudude ega üliõpilaste arvus ning seetõttu järgnevatel aastatel osakonna väljakujundamine jätkub.

Osakonnas õpetatakse kahte eriala kahe eri õppekava alusel: avalikku haldust ja sotsiaaltööd. Kummalegi erialale toimub eraldi vastuvõtt.

Avalik haldus

Tartu Ülikooli avamisel 1632. a. oli kuningas Gustav Adolfi sooviks luua ülikool, "kus üliõpilasi heal tasemel ja soliidsetl ette valmistataks olemaks kasulik jumalale ja inimesele" ning kui 1802. a. ülikool taasavati, püüti luua institutsioon, kus koollitatakse administraatoreid kõigi impeeriumi regioonide jaoks. Selles mõttes võib avalikku haldust nimetada ka algupäraseks erialaks. Tartu Ülikoolis on pikaajalised avaliku halduse traditsioonid: peaaegu kõik iseseisva Eesti ja varasemal ajal ka suur osa Vene impeeriumi riigiteenistujatest olid Tartu Ülikooli kasvandikud. Paljud kuulsad teadlased, kes halduserialasid õpetasid, tegutsesid Tartus, nende hulgas G. von Ewers, A. Wagner, E. Laspeyres, K. Bücher ja W. Lexis. Iseseisev avaliku teenistuse instituut loodi esimesel iseseisvusperioodil A.-T. Kliimanni poolt, kuid selle tegevuse lõpetas peatselt nõukogude okupatsioon.

Kuigi avaliku halduse õpetamisel on Tartu Ülikoolis pikaajalised traditsioonid, ei peetud nõukogude ajal avaliku halduse õpetamist oluliseks. Pärast uue sotsiaalteaduskonna loomist 1992. a. hakati eriala üksikute kursuste kaupa välja arendama. 1. juunil 1995. a. loodi sotsiaalteaduskonna koosseisus eraldi avaliku halduse õppetool.

Avaliku halduse osakond on suhteliselt väike, kuid kõigil valitud õppejõududel on eriharidus ning varasem töökogemus kõrgema astme riigiteenistuses. Osakonnas töötavad õppejõud on nõutud lektoriteks nii Eestis kui rahvusvahelistes organisatsioonides ning samuti aktiivselt tegevad nii täiendkoolituses kui konsultantidena. Osakonna õppejõududele on omistatud mitmeid väljapaistvaid autasusid ja stipendiume, nimetagem siinkohal mõned: Muskie, DAAD, Sorosi, Jeffersoni, Briti Nõukogu, PHARE/ACE, APSA, Eesti Teaduste Akadeemia, Cheveningi, Woodrow Wilsoni, Fulbrighti ja Marshall Research Fellowship autasud ja stipendiumid.

1998. aastal kutsuti avaliku halduse eriala osalema EMPA (European Master of Public Administration) võrgustikus, mis ühendab endas järgmiste ülikoolide avaliku halduse magistriprogrammid: Leuveni Katoliiklik Ülikool Belgias, Speyeri Avaliku Halduse Kõrgkool Saksamaal, Budapesti Majandusülikool Ungaris, Sciences Po Prantsusmaal, Liverpooli Ülikool Inglismaal ning Vaasa Ülikool Soomes. EMPA programm näeb ette magistrantide vahetust ning ühise diplomi väljaandmist.

Avaliku halduse erialal on interdistsiplinaarne iseloom, ta hõlmab sotsiaal-teaduskonnas õpetatavaid, aga samuti majandus- ja õigusteaduskonna aineid. 1998.a. märtsis Euroteaduskonna poolt korraldatud kolme Balti riigi politoloogia ja avaliku halduse osakondade hindamisel tunnustati Tartu Ülikooli avaliku halduse eriala kui nimetatutest ainsat Lääne standarditele täielikult vastavat. Samale järeldusele jõudis rahvusvaheline akrediteerimiskomisjon 1999.a. mais.

Avaliku halduse eriala on kombinatsioon teoreetilistest teadmistest ja praktilistest oskustest, kuna ta käsitleb avalikku haldust (tegelikult riiki) üldisest aspektist ning samas tegeleb ka protsesside ja üksikuhtumite detailse käsitlemisega. Avalik haldus on oluline valdkond, kuna tänapäeva maailma määratletakse eelkõige kui bürokratiseerunud maailma, seega on teadmised avalikust haldusest võtmeks, mis võimaldaksid mõista ja analüüsida maailma olemust. Avaliku halduse eriala lõpetajatel on head töövõimalused. Lõpetanud ei pruugi töötada üksnes avalikus sektoris, vaid ka eraettevõtetes, mittetulundusühingutes ja rahvusvahelistes organisatsioonides. Ka poliitika ja ajakirjaniku jaoks on avaliku halduse alane haridus heaks baasiks. Bakalaureuseõppe läbimine avalikus halduses on suurepäraseks aluseks edasistele õpingutele, kuna see annab laia interdistsiplinaarse silmaringi. Magistri- ja doktoriõppe ei ole ainsad võimalused täiendada oma haridust, haridusteed võib jätkata politoloogia, sotsioloogia või näiteks õigusteaduse, majanduse või ärijuhtimise alal.

Osakond toetab aktiivselt üliõpilaste soovi õppida üks semester või õppeaasta välismaal. On sõlmitud kahepoolsed üliõpilasvahetuse kokkulepped Helsingi Ülikooli, Maastrichti Ülikooli, Jena Ülikooli, Konstanzi Ülikooli ja Braganca Administratsioon Instituudiga Portugalis.

Lisaks bakalaureuseõppele on hakatud üha enam tähelepanu pöörama magistri- ja doktoriõppeprogrammidele. Magistriõppesse ja doktorantuuri võetakse vastu nii neid, kelle eelnev haridus on avalik haldus, kui ka neid, kes on varem omandanud mõne muu eriala. Viimasel juhul on oluline töökogemuse olemasolu avalikus teenistuses või soov edaspidi töötada avalikus sektoris. Sõltuvalt avaliku halduse eriala iseloomust on välja töötatud kaks magistriprogrammi: üks, mis viib magistrikraadile avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas (teaduskraad, MA) ja teine, mille lõpetanule antakse magistrikraad avalikus halduses (kutsekraad, MPA). Kui teaduskraadi puhul pööratakse enam rõhku teadustööle, siis kutsekraad on eelkõige mõeldud praktikutele. Kutsekraadi taotlejalt oodatakse töökogemuse olemasolu avalikus teenistuses, millele toetudes koostatakse magistritöö või –projekt. Magistrikraad avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas on teaduskraad.

Kes peaksid õppima avalikku haldust?

Pakume välja väikese testi neile, kes avalikku haldust peaaoinena õppida soovivad:

- Kas ma olen "riigiinimene", kas mulle põhimõtteliselt meeldib riigi, valitsuse ja poliitika idee? Võib-olla ma isegi tunnen teatud vastutust neis valdkonnas?
- Kas ma olen huvitatud nii teoreetilistest kui praktilistest küsimustest? Kas ma ootan oma praktikume riigiteenistuses?
- Kas mu keeleoskus on piisavalt hea selleks, et edukalt osaleda inglise keeles loetavatel kursustel?
- Kas minu võimed ja teadmised matemaatikas ja statistikas on küllaldased, et läbida tulemusrikkalt kursusi, mis neid teadmisi eeldavad?
- Kas mu huvi rahanduse ja raamatupidamise ning seadusandluse vastu on piisavalt suur selleks, et õppida edukalt ka neid kursusi?

Kui Sa võid vastata jaatavalt kõigil viiel korral, siis on avalik haldus Sinu jaoks õige ala.

Koosseis

.....

Töötajad

Tiina Randma, osakonna juhataja, erakorraline vanemteadur, PhD (avalik haldus)

Terje Loogus, sekretär, MT

Ingrid Palgi, projektijuht

Wolfgang Drechsler, avaliku halduse korraline professor, PhD (filosoofia)

Taavi Annus, lektor, LLM

Rainer Kattel, teadur, PhD (avalik haldus)

Külli Viks, erakorraline assistent, MA

Illimar Ploom, välisprogrammide koordinaator, MA

Rene Tõnnisson, EL koordinaator, MPA

Õppeülesande täitjad 2001/2002

Heli Aru, õppeülesande täitja, MA

Tarmo Kaivet, õppeülesande täitja

Merike Kompus, õppeülesande täitja, MA

Tarvo Kungla, õppeülesande täitja, MA

Daimar Liiv, õppeülesande täitja, LLM

Margus Sarapuu, õppeülesande täitja, MPA

Maarja Soo, õppeülesande täitja

Ivar Tallo, õppeülesande täitja, MA (filosoofia)

Kristiina Tõnnisson, õppeülesande täitja, MA

Doktorandid

Taavi Annus
Ken Kalling
Riina Kiik
Daimar Liiv
Ülle Madise
Katrín Maldre
Valter Parve
Illimar Ploom

Katri Raik
Margus Sarapuu
Marju Selg
Margit Tavits
Kristiina Tõnnisson
Tiia Vihand
Küllí Viks

Magistrandid

Juris Eihmanis
Eveli Illing
Kadri Juškin
Jane Järvalt
Kadri Kallas
Maarja Kuldjärv
Tarvo Kungla
Aivar Küttim
Veiko Lember
Jane Mänd
Maarja Mändmaa

Aivar Nigol
Kaido Paabusik
Aivar Paidla
Marko Pomerants
Triinu Rajasalu
Urmas Reinsalu
Leno Saarniit
Liina Sillaots
Siiri Suits
Kadri Uustal
Rauno Vinni

Õppekava

Kinnitatud TÜ nõukogu poolt 31. mail 1996. aastal.

Kinnitatud TÜ sotsiaalteaduskonna nõukogu poolt 30. novembril 1995. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Teaduskond: Sotsiaalteaduskond

Osakond: Avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond

Bakalaureuseõpe

Bakalaureuseõpe avalikus halduses kestab neli aastat, mille vältel bakalaureusekraadi taotleja peab koguma 160 ainepunkti. Ainepunktid jagunevad järgmiselt:

- peaaaine – 94 AP
- kõrvalaine – 35-50 AP
- vabaaine – 16-31 AP

Alamaste (20 AP)

1.1 Kohustuslikud üldkursused.

- Majandusõpetus I 2 AP
- Sissejuhatus politoloogiasse 2 AP
- Sissejuhatus sotsioloogiasse 2 AP

1.2 Kohustuslikud avaliku halduse kursused

- Eesti avalik haldus 2 AP
- Eesti riigiõiguslik süsteem ja valitsemiskorraldus 3 AP
- Eesti haldusõiguslik süsteem ja halduskorraldus 3 AP
- Halduspoliitika 2 AP
- Sissejuhatus avalikku haldusse 4 AP

Keskaste (45 AP)

2.1 Kohustuslikud avaliku halduse kursused

- Andmeanalüüs sotsiaalteadustes 3 AP
- Avaliku halduse ja bürokraatia teooria ja filosoofia 2 AP
- Keskastme uurimustöö 3 AP (ainult avaliku halduse põhiõppe üliõpilastele)
- Majandusarvestus 2 AP
- Organisatsiooniteooria 3 AP
- Riigifilosoofia 2 AP
- Riigi rahandus 4 AP
- Avaliku halduse valikkursused nimekirjast 3.3 (6 AP)

Keskastme soovitatavad valikkursused on märgitud tärniga (*)

Ülemaste (94 AP)

3.1 Kohustuslikud üldkursused

- Euroopa Liit 2 AP
- Psühholoogia 2 AP

3.2 Kohustuslikud avaliku halduse kursused

- Administratiivsüsteemide võrdlev analüüs 3 AP
- Avalik eetika 3 AP
- Riigiasutuste juhtimine 3 AP
- 2 praktikat (neist üks kohalikus omavalitsuses) 10 AP
- Lõputöö 10 AP

Ülemastme valikkursused järgnevatest blokkidest:

Avaliku halduse üldteooria

- Avaliku halduse erikursus*

- Avalik valik
- Bürokratia sotsioloogia*
- Haldusreform
- Kommunikatsiooniteooria
- Max Weber
- Otsusetegemise protsess
- Riigi keskvalitsus*
- Tsiviilõigus
- Valitsus ja informatsioon

Sotsiaal- ja regionaalpoliitika

- Demograafia*
- Heaolu ökonomika
- Kohalikud omavalitsused*
- Poliitiline kommunikatsioon
- Rahvastiku analüüs
- Regionaalne administratsioon
- Regionaalplaneerimine ja -poliitika
- Sissejuhatus sotsiaalpoliitikasse*
- Sotsiaalkindlustus
- Sotsiaalne analüüs
- Sotsiaalpoliitika erikursus
- Tervishoiu juhtimine
- Tööjõu ökonomika ja juhtimine
- Võrdlev sotsiaalpoliitika

Organisatsioon ja majandus

- Konflikti juhtimine ja läbirääkimised
- Kontori korraldus*
- Kõrgkoolide juhtimine
- Majandusõpetus II*
- Mitteriiklikud organisatsioonid
- Organisatsioonikäitumine
- Personalijuhtimine
- Projektijuhtimine
- Riigi majandus

Rahvusvaheline avalik haldus

- Diplomaatia
- Euroopa Liidu rahandus
- Euroopa Liidu halduspoliitika

- Euroopa Liidu õigus
- Euroopa Liidu regionaalpoliitika
- Rahvusvaheliste organisatsioonide juhtimine
- Võrdlev halduspoliitika
- Võrdlev majanduspoliitika
- Väikeriikide poliitika ja administratsioon

Muu

- Informaatika*
- Inglise keel*
- Iseseisev uurimus (juhendavad avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakonna õppejõud)
- Põhitekstide analüüs avalikus halduses
- Sissejuhatus semiootikasse

Kõrvalaine(d) (35-50 AP)

2 alamastet või 1 keskaste sotsiaalteaduskonna erialadel. Erandina on võimalikud kokkulepped teiste ülikoolide või TÜ teiste teaduskondadega.

Vabaained (16-31 AP)

Bakalaureusekraadi nimetus

Baccalaureus artium (BA) (avalik haldus), inglise keeles: *Bachelor (BA) of Public Administration*.

Magistriõpe I

Õppekava

Magistriõpe kestab kaks aastat, mille vältel peab magistrikraadi taotleja koguma 80 ainepunkti.

Ainepunktid jagunevad järgmiselt:

- 60 AP magistriõpingud; sealhulgas 20 AP praktika ja
- 20 AP magistritöö või -projekt.

1. Magistriõpingud (60 AP)

1.1. Loengukursused ja -seminarid (30 AP)

1.1.1. Kohustuslikud kursused (30 AP):

- Avaliku halduse erikursus (4 AP)

- Eesti avalik haldus (4 AP)
- Organisatsioon ja majandus (2 AP)
- Rahvusvaheline avalik haldus (4 AP)
- Magistriseminar (16 AP)

1.2. Praktika (20 AP)

1.3. Kutseksam (10 AP)

Magistrikraadi taotleja peab reeglina omama vähemalt 12 kuud praktilist töökogemust riigiteenistuses või rahvusvahelises organisatsioonis. Teistsuguse administratiivse töö puhul on praktikaks ettenähtud aeg pikem. Praktilist töökogemust, mis on omandatud rohkem kui 5 aastat enne magistrikraadi taotlemist, ei arvestata.

2. Magistritöö või -projekt (20 AP)

3. Magistritöö või -projekti kaitsmine.

Magistrikraadi nimetus

Avaliku halduse magister. Inglise keeles: *Master of Public Administration (MPA)*

Magistriõpe II

Õppekava

Magistriõpe kestab kaks aastat, mille vältel peab magistrikraadi taotleja koguma 80 ainepunkti.

Ainepunktid jagunevad järgmiselt:

40 AP magistriõpingud ja

40 AP väitekiri.

1. Magistriõpingud (40 AP)

1.1. Loengukursused ja -seminarid (20 AP):

- Kohustuslikud kursused (20 AP)
- Avaliku halduse erikursus (4 AP)
- Magistriseminar (16 AP)
- Vähemalt üks magistriseminar avalikus halduses ja üks magistriseminar sotsiaalpoliitikas.

1.2. Praktika (10 AP)

1.3. Magistrieksam (10 AP)

Magistrikraadi taotleja peab reeglina omama vähemalt 3 kuud praktilist töökogemust riigiteenistuses või rahvusvahelises organisatsioonis. Teistsuguse administratiivse töö puhul on praktikaks ettenähtud aeg pikem. Praktilist töökogemust, mis on omandatud rohkem kui 5 aastat enne magistrikraadi taotlemist, ei arvestata.

2. Väitekirj (40 AP)

3. Väitekirja kaitsmine avaliku akadeemilise diskussiooni vormis.

Magistrikraadi nimetus

Magister artium (MA) (avalik haldus ja sotsiaalpoliitika), inglise keeles: *Master of Arts (MA) in Public Administration and Social Policy*.

Doktoriõpe avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas

Õppekava

Doktorikraad avalikus halduses ja sotsiaalpoliitikas on teaduskraad. Doktoriõpe kestab neli aastat, mille vältel peab doktorikraadi taotleja koguma 160 ainepunkti.

Ainepunktid jagunevad järgmiselt:

40 p. doktoriõpingud ja

120 p. doktori väitekirj.

1. Doktoriõpingud (40 AP)

1.1. Loengukursused ja -seminarid

1.1.1. Kohustuslikud kursused (14 AP)

- Avaliku halduse teooria ja ajalugu (4 AP)
- Doktoriseminar (6 AP)
- Sotsiaalpoliitika teooria (4 AP)

1.1.2. Avaliku halduse valikained

- Avaliku halduse eriseminar doktorantidele (4 AP)
- Sotsiaalpoliitika eriseminar doktorantidele (4 AP)
- Eriseminar doktorantidele võrdlevatest administratiivsüsteemidest (4 AP)
- Teadustöö alused (2 AP)
- Teine võõrkeel (2 AP)

1.1.3. Vabaained

1.2. Doktorieksam (10 AP)

Märkus: varasemate õpingute vältel läbitud kursused ei lähe doktoriõppe punktiarvestusse.

1.3. Praktika

Doktorikraadi taotleja peab reeglina omama vähemalt 12 kuud praktilist töökogemust kõrgema taseme riigiteenistuses või rahvusvahelises organisatsioonis. Madalama ja keskastme praktilise töökogemuse või teistsuguse administratiivse töö puhul on praktikas ette nähtud aeg pikem. Praktilist töökogemust, mis on omandatud rohkem kui 10 aastat enne doktorikraadi taotlemist, ei arvestata.

2. Doktori väitekirj (120 AP)

3. Väitekirja kaitsemine avaliku akadeemilise diskussiooni vormis

Doktorikraadi nimetus

Doctor philosophiae (PhD) (avalik haldus ja sotsiaalpoliitika), inglise keeles kasutatakse tülget *Doctor of Philosophy (PhD) in Public Administration and Social Policy*. Doktorikraadi nimetusena võib kasutada ka lühendeid Dr.rer.publ. või DPA.

Olulisemad publikatsioonid 2000/2001

- .....
- Drechsler, W., "On the Possibility of Quantitative-Mathematical Social Science, Chiefly Economics: Some Preliminary Considerations", *Journal of Economic Studies*, vol. 27, no.s 4/5 (2000), pp. 246-259
- Drechsler, W., "Etienne Laspeyres' History of the Economic Thought of the Netherlanders: A Law & Economics Classic?", *European Journal of Law and Economics*, vol. 10, no. 3 (November 2000), pp. 235-242.
- Drechsler, W., "Public Administration in Central and Eastern Europe: Considerations from the 'State Science' Approach", in Castro/Burlamaqui/Chang, eds., *Institutions and the Role of the State, New Horizons in Institutional and Evolutionary Economics*, Cheltenham - Northampton, Mass: Edward Elgar, 2000, pp. 267-279.
- Drechsler, W., "Money as Myth and Reality", in Georg Simmel's *Philosophy of Money: A Centenary Reappraisal*, Stadermann/Backhaus, eds., Marburg: Metropolis, 2000,

pp.33-45.

- Drechsler, W., "Zu Werner Sombarts Theorie der Soziologie und zu seiner Biographie", in Werner Sombart: *Klassiker der Sozialwissenschaft. Eine kritische Bestandsaufnahme*, Marburg: Metropolis, 2000, pp. 83-100.
- Drechsler, W., "Karl Bücher (1847-1930)", in *Karl Bücher: Theory - History - Anthropology - Non Market Economies*, Marburg: Metropolis, 2000, pp. 413-416.
- Drechsler, W., Kattel, R., "Karl Bücher in Dorpat", in *Karl Bücher: Theory - History - Anthropology - Non Market Economies*, Marburg: Metropolis, 2000, pp. 11-72;
- Drechsler, W., "Trevor Dean: The Towns of Italy in the Later Middle Ages", in *History: Review of New Books*, vol. 29 no. 1 (Fall 2000), pp. 34-35.
- Kaiser, O., Drechsler, W., "Preface: Holy, holy, holy, is the LORD of host", in Todd A. Gooch, *The Numinous and Modernity. An Interpretation of Rudolf Otto's Philosophy of Religion*, Beihefte zur Zeitschrift für Alttestamentische Wissenschaft (BZAW), vol. 293, Berlin - New York: de Gruyter, 2000, pp. iii-iv.
- Drechsler, W., "Eesti kohaliku omavalitsuse haldusterritoriaalse reformi põhimõttelised küsimused", *Riigikogu toimetised*, nr. 2, Tallinn 2000, lk. 145-150
- Randma, T., "Public Administration Education: Estonia", in Tony Verheijen and Juraj Nemec (eds.), *Building Higher Education Programmes in Public Administration in CEE Countries*, Bratislava: NISPAcee / EPAN, 2000, pp. 81-118
- Randma, T., "A Small Civil Service in Transition: The Case of Estonia", *Public Administration and Development*, 2001, vol. 21, pp. 41-51
- Randma, T., "Civil Service Careers in Small and Large States: The Cases of Estonia and the United Kingdom", 'Administrative Organisation, Tasks of the State, and the Civil Service' series, vol 47, Baden-Baden: Nomos 2001.
- Randma, T., Annus, T., "Haldusreformi müüdid.", *Riigikogu Toimetised*, nr. 2, Tallinn 2000, lk. 135-144
- Davidkov, T., Hegyesie, G., Ledic, J., Randma, T., "The Future of Third-Sector Teaching and Research in Central and Eastern Europe". *Voluntas*, vol. 11, no. 2., 2000, pp. 181-190
- Kattel, R. "Hannah Arendts Politische Öffentlichkeit", in *Warum Hannah Arendt? Aufklärungsversuche linker Missverständnisse*, Michael Weingarten, ed., Bonn: Pahl-Rugenstein Nachfolger Verlag, 2000, pp. 19-36
- Kattel, R., *The Constitution of the Polis*, "Dissertationes Rerum Publicarum Universitatis Tartuensis", vol. 1, Tartu: University Press, 2001
- Ploom, I., "Tory Democracy and Social Reform. From Beaconsfield to Birkenhead", *Trames* vol. 2 (2000), pp. 111-142

Sotsiaaltöö

Sotsiaaltöö õppetool loodi 1991.a. detsembris põhiliselt psühholoogiaharidusega õppejõududest. Kuna õppekavad sotsiaaltöö erialal on igal maal isesugused ja ülikoolis pole seda eriala varem õpetatud, siis arendati välja Eesti eripära arvestavad õppekavad, toetudes USA, Lääne-Euroopa ja Põhjamaade eeskujule. Õppekavas on sotsiaal- ja käitumisteadustele tuginevad õppeained tasakaalus ning on koostatud nii, et võimaldada õppijatel paindlikult osa aega õppida teiste maade ülikoolides. 1997. aastal liideti sotsiaaltöö õppetool sotsiaalpoliitika õppetooliga.

Põhiline erinevus Tallinna Pedagoogikaülikooli sotsiaaltöö õppekavadest on:

- suurem praktilise psühholoogia osakaal;
- orienteerumine rohkem USA kui Põhjamaade traditsioonile.

On välja kujunenud oma õppejõudude ring. Välislektorite osakaal, võrreldes teiste Balti ülikoolidega, on seni olnud minimaalne, kuid hakkab jõudsalt laienema niipea, kui on sabiliseerunud Eesti spetsiifikat arvestavad õppeprogrammid ning kaob oht sattuda pimesi teiste maade sotsiaalpoliitika lummusse. Kontaktid teiste ülikoolidega keskenduvad rohkem teadus- kui õppetööle.

Koosseis

Töötajad

Pirkko-Liisa Rauhala – sotsiaalpoliitika külalisprofessor, *PhD* (sotsiaalpoliitika)

Matti Mikkola – sotsiaalpoliitika külalisprofessor, *PhD* (õigusteadus)

Jüri Kõre – dotsent, knd (geograafia)

Riina Kiik – lektor *MA* (sotsiaaltöö)

Mare Ainsaar – lektor, *MSc* (geograafia)

Marju Selg – assistent *MA* (sotsiaaltöö)

Salli Põldvere – erak. assistent

Mari Raudsik – Avatud Ülikooli koordinaator

Virge Näkk – sekretär

Magistrandid

Karin Andre

Mervi Rodima

Karin Kiis

Margit Rosental

Eva Kõiv

Jaanus Saar

Monica Lõvi

Vaike Salveste

Katrin Metsis

Reeli Sirotkina

Dagmar Narusson

Sirlis Sõmer

Eva Pedjak
Piret Talur
Haldi Pöder

Kersti Tiik
Merle Varik

Sotsiaaltöö õppekava

Teaduskond: sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: sotsiaaltöö

Õppekava nimetus inglise keeles: *social work*

Nominaalse õppekava kestvus aastates: bakalaureuseõpe 4, magistriõpe 2

Õppekava lühiannotatsioon

Antavate kraadide nimetused

- *Baccalaureus artium* (sotsiaaltöö), *Bachelor of Arts (BA) (social work)*;
- Sotsiaaltöö magister, *Master of Social Work, (MSW)*.

Sotsiaaltöö bakalaureuseõppe maht on 160 AP ja see koosneb järgmistest osadest:

- sotsiaaltöö peaaainena (104 AP, s.h. superviseeritud praktika 16 AP);
- sotsiaalteaduskonna üldained (28-40 AP), s.h. avaliku halduse alamaste on kohustuslik sotsiaalpoliitika harule ja sotsioloogia või psühholoogia alamaste sotsiaal-töö harule. Hargnemine algab keskastmes.
- vabaained (16-28 AP).

Sotsiaaltöö peaaainena on teaduskeskne ning jaguneb alam-, kesk- ja ülemastmeks. Alam- ja keskastet võivad teiste erialade üliõpilased õppida kõrvalainena. Ülemaste lõpeb sotsiaaltöö bakalaureuseeksami ja bakalaureusetöö kaitsmisega, mis annab bakalaureuse kraadi. Sotsiaaltöö õppekava on sisu poolest liitõppekava, mis annab üheaegselt nii klassikalise bakalaureusehariduse kui ka erialahariduse.

Alamastme käsitlus sotsiaaltööst on ülevaatlik-kirjeldav ja võimaldab saada ülevaate ühiskonna sotsiaalse kaitse süsteemist, selle õiguslikest alustest, sotsiaalpoliitikast, sotsiaalkindlustusest ühelt poolt ning inimesest, tema arengust ja seda ohustavatest riskidest teiselt poolt.

Keskastme pearõhk on sotsiaaltöö meetodite ja oskuste omandamisel nii teoreetilistes loengutes, professionaalsete oskuste treeningutes-praktikumides kui ka superviseeritud praktikal tulevases töökohas. Teadusliku töö oskusi arendab seminaritöö koos selle kaitsmisega.

Ülemastme ainetes on pearõhk ühiskonnas toimuvatel protsessidel ning teadustööl, mille tulemused võetakse kokku bakalaureusetöös. Jätkuva praktika käigus töötatakse iseseisvalt sotsiaaltöö kliendiga.

Magistriõpe koosneb magistriõpingutest 60 AP, mis lõpevad kutseksamiga, ning

magistritööst 20 AP. Õpingud sisaldavad teoreetilisi aineid, meetodite omandamise mooduli ning superviseeritud praktikat. Magistritöö kaitsmine annab kutsekraadi.

Bakalaureuseõpe

Kohustuslikud kõrvalained – 35 AP

Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitilisse filosoofiasse (AA) – 2.5 AP

Ülevaade psühholoogiast (AA) – 9 AP

Sissejuhatus sotsioloogiasse (AA) – 2 AP

Sissejuhatus sotsiaalinformaatikasse (AA) – 2 AP

Sissejuhatus avalikku haldusesse (AA) – 4 AP

Majanduse alused (AA) – 2 AP

Sotsiaalhooldusõigus (KA) – 1,5 AP

Andmeanalüüs sotsiaalteadustes (AA) – 3 AP

Empiirilise sotsioloogia meetodid: kvalitatiivsed uurimismeetodid (Sihtrühmade kvalitatiivne analüüs) (KA) – 2 AP

Statistika paketi SPSS kasutamine (KA) – 2 AP

Teadustöö alused (AA) – 1 AP

Sotsioloogilised meetodid (KA) – 4 AP

Alamaste ühel sotsiaalteaduskonna erialal (v.a. sotsiaaltöö)

Alamaste – 15 AP

Sissejuhatus sotsiaaltöösse – 3 AP

Sotsiaalpoliitika I (Üldine sotsiaalpoliitika) – 2 AP

Sotsiaaltöö sihtgrupid – 4 AP

Sotsiaaltöö perekonnaga – 1 AP

Inimese areng – 3 AP

Demograafia – 2 AP

Keskaste – 15 + 19 (9) AP

Nõustamise teooriad I – 2 AP

Suhtlemispsühholoogia I – 2 AP

Intervjueerimisstrateegiad – 4 AP

Sotsiaaltöö meetodid I: töö üksikliendiga – 3+3 AP

Sotsiaaltöö meetodid II: töö perekonnaga ja perekonna nõustamine – 3+3 AP

Sotsiaaltöö meetodid III: töö gruppidega – 3+3 AP

Seminaritöö ühes valikaines – 2 AP

Ülemaste – 15 + 19 (9) + 61 AP

Võrdlev sotsiaalpoliitika – 2 AP

Sotsiaaltöö meetodid IV: töö kogukonnaga – 3 AP
Sotsiaaltöö õiguslikud alused I – 2 AP
Sotsiaaltöö õiguslikud alused II: kaasuste analüüs – 3 AP
Eesti sotsiaalpoliitika ajalugu – 2 AP
Vabatahtliku sotsiaaltöö alused – 2 AP
Kodanikuühiskonna teooria – 2 AP
Superviseeritud praktika – 16 AP
Sotsiaaltöö bakalaureuseksam – 2 AP
Bakalaureusetöö – 10 AP
Valikained (vt loetelu) – 17 AP

Valikained

Valikained spetsialiseerumisega klienditööle:

Sotsiaaltöö meetodite jätkukursused:

Sotsiaaltöö meetodid I: töö üksikkliendiga – 3 AP

Sotsiaaltöö meetodid II: töö perekonnaga – 3 AP

Sotsiaaltöö meetodid III: töö gruppidega – 3 AP

Valikained spetsialiseerumisega sotsiaalpoliitikale

Riigi rahandus – 4 AP

Võrdlev halduspoliitika – 2AP

Vaesus ja toimetulek – 2AP

Tööturg – 1 AP

Ülemastme valikkursused

Sotsiaaltöö tervishoius:

Sotsiaalpsühhiaatria – 3 AP

Sotsiaaltöö haiglas – 2 AP

Sotsiaaltöö laste ja noorukitega

Lastekaitse meetodid – 3 AP

Perekonnasotsioloogia – 2 AP

Sotsiaaltöö lastega – 2 AP

Sotsiaaltöö koolis – 2 AP

Kriminaalhooldus

Sotsiaaltöö kriminaalhoolduses – 2 AP

Käitumishälvete sotsioloogia – 2 AP

Sotsiaaltöö erivajadustega inimestega

Perspektiivid vanurite hoolduses – 2 AP

Töö vanuritega

Sotsiaaltöö puuetega inimestega – 2 AP

Hälvikupsühholoogia – 1,5 AP

Sotsiaalpoliitika

Kaasaegsed ühiskonnateooriad – 2 AP

Hoolekandekorraldus – 2 AP

Hariduskorraldus – 1 AP

Sotsiaalpoliitika erikursused – 6 AP

Sotsiaalsuunitlusega fondid – 2 AP

Mitteriiklikud organisatsioonid – 2 AP

Sotsiaalkindlustus – 2 AP

Sotsiaalne analüüs – 2 AP

Tervishoiukorraldus – 1 AP

Treeningud

Case meetod – 3 AP

Enesekehtestamise treening – 2 AP

Intervjueerimisoskuste treening – 2 AP

Kuulamisoskuste treening – 2 AP

Läbirääkimistreening – 2 AP

Suhtlemisoskuste treening – 2 AP

Töölevõtuintervjuu treening – 2 AP

Muud

Avalik eetika – 3 AP

Sotsiaaltöö mitmekultuurilises keskkonnas – 2 AP

Seksuaalne vägivald ja väärkohtlemine – 2 AP

Sotsiaaltöö kuritarvitajatega: narkomaania jt. sõltuvused – 2 AP

Diakooniatöö – 2 AP

Äärmuslikud usuliikumised – 2 AP

Sugupoolte sotsioloogia – 2 AP

Sotsiaalpsühholoogia – 2 AP

Erialane inglise keel – 2 AP

Kommunikatsiooniteooria – 2 AP

Sotsiaaltöö võrgustikuga – 2 AP

Suhtlemispsühholoogia II – 2 AP

Nõustamise teooriad II – 2 AP

Sissejuhatus semiootikasse – 2 AP

Teadusinformatsiooni allikad – 1 AP

Ettevõtte loomise ja tegutsemise alused – 2 AP

Magistriõpe – 80 AP

Magistriõppe ülesandeks on ette valmistada kõrgema astme professionaale sotsiaaltöös, kes peale vahetu kutsetööga toimetuleku on suutelised ka oma tööd teoreetiliselt mõtestama, seda üldistama erialastes publikatsioonides ning olema õppejõuks.

Magistriõpe koosneb magistriõpingutest, mis lõpevad kutseksamiga (60 AP) ja magistritööst (20 AP). Magistriõpingud koosnevad kolmest moodulist, sotsiaaltöö kutseksamist ja magistritööst.

I moodul

Sotsiaaltöö teoreetilised alused – 19 AP

Sotsiaaltöö magistriseminar – 4 AP

Sotsiaalpoliitika magistriseminar – 4 AP

Sotsiaaltöö kaasaegsed probleemid – 4 AP

Sotsiaalõigus – 3 AP

Uurimistöö meetodid ja teadustöö metodoloogia – 4 AP

II moodul

Sotsiaaltöö meetodid (k.a treeningud ja praktikumid) – 23 AP

Sotsiaaltöö sihtrühmad – 2 AP

Superviseerimine sotsiaaltöös – 2 AP

Nõustamise teooriad II – 2AP

Sotsiaaltöö uurimis- ja hindamismeetodid – 4 AP

Valikained – 13 AP

Valikained: (8 AP ulatuses on lubatud valida teiste ülikoolide magistriõppekavadest)

Projektijuhtimine – 3 AP

Sotsiaaltöö kaasaegsed probleemid (erikursus) – 2 AP

Sotsioloogia metodoloogia – 3 AP

Eetilised dilemmad sotsiaaltöös – 1 AP

Intervjueerimisstrateegiad II – 4 AP

Pereteraapia – 4 AP

Suhtlemispsühholoogia teooriad – 2 AP

Psühhosotsiaalne rehabilitatsioon – 2 AP

Grupiprotsesside juhtimine I – 3 AP

Sotsiaaltöö mitteametlikud ressursid – 2 AP

Sotsiaalne analüüs – 3 AP

Inimese elukaar – 2 AP

Üsikkliendiga töötamise meetodid – 3 AP

Grupiprotsesside juhtimine II – 3 AP

Sotsiaalnõustamise teooriad (erikursus) – 2 AP

Juhtumi analüüs – 2 AP

Intervjueerimisoskuse treening – 4 AP

III moodul – 13 AP

Praktika

Sotsiaaltöö õpetamise metodoloogia – 3 AP

Valikuna

Assisteerimine, praktika juhendamine – 1 AP

Kursusest ühe osa ettevalmistamine ja läbiviimine – 2 AP

Täiskursuse ettevalmistamine ja läbiviimine – 2 AP

Superviseeritud praktika III – 10 AP

Eksam – 5 AP

Magistriväitekiri või -projekt – 20 AP

2001.-2002. õppeaastal loetavad kursused

Sügissemester

Demograafia (2 AP) – M. Ainsaar

Üldine sotsiaalpoliitika (2 AP) – J. Kõre

Sissejuhatus sotsiaaltöösse (3 AP) – R. Kiik

Suhtlemispsühholoogia (2 AP) – S. Põldvere

Inimese areng (3 AP) – M. Selg

Vabatahtliku sotsiaaltöö alused (2 AP) – R. Kiik

Sotsiaaltöö sihtgrupid I (2 AP) – M. Selg

Teadustöö alused (1 AP) – M. Ainsaar

Teadustöö alused II (1 AP) – M. Ainsaar

Hoolekandekorraldus (2 AP) – J. Kõre

Tööturg (1 AP) – J. Kõre

Case meetod (3 AP) – S. Põldvere

Andmehaldus Eestis (1 AP) – M. Ainsaar

Sotsiaaltöö mitmekultuurilises keskkonnas (2 AP) – J. Jedomskihh

Sotsiaalsuunitlusega fondid (2 AP) – M. Medar

Individuaalsed erinevused I (1,5 AP) – T. Kallasmaa
Tegevus ja tunnetus I (3 AP) – A. Luuk, M. Rauk, K. Kreegipuu
Sihtrühmade kvalitatiivne analüüs (2 AP) – T. Vihalemm
Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP) – A. Trumm
Sissejuhatus sotsioloogia meetoditesse (2 AP)
Sissejuhatus sotsiaalinformaatikasse (2 AP) – A. Rämmer
Intervjueerimisstrateegiad (4 AP) – D. Kutsar

Sügissemester + kevadsemester

Sotsiaaltöö meetodid I: töö üksikkliendiga I ja II (3+3 AP) – K. Rosental, R. Raielo
Sotsiaaltöö meetodid II: töö perekonnaga ja
perekonna nõustamine (3+3 AP) – M. Selg
Sotsiaaltöö meetodid III: töö gruppidega (3+3 AP)
Sotsiaaltöö magistriseminar* (4 AP) – M. Mikkola, R. Kiik
Sotsiaalpoliitika magistriseminar* (4 AP) – P.-L. Rauhala, R. Kiik
Superviseerimine sotsiaaltöös* (2 AP) – J. Männik, S. Põldvere
Sotsiaaltöö õiguslikud alused III* (3 AP) – M. Mikkola
Sotsiaaltöö uurimis- ja hindamismeetodid* (4 AP) – R. Kiik
Sotsiaaltöö kaasaegsed probleemid* (4 AP) – M. Mikkola
Uurimistöö meetodid ja teadustöö metodoloogia* (4 AP) – P.-L. Rauhala
Superviseeritud praktika I (6 AP) – R. Kiik
Superviseeritud praktika II (10 AP) – R. Kiik
Superviseeritud praktika III* (10 AP) – M. Selg

Kevadsemester

Võrdlev sotsiaalpoliitika (2 AP) – J. Kõre
Nõustamise teooriad I (2 AP) – H. Mikkin
Suhtlemispsühholoogia (2 AP) – S. Põldvere
Sotsiaaltöö õiguslikud alused I (2 AP) – G. Tavits
Sotsiaaltöö õiguslikud alused II (2 AP) – G. Tavits
Sotsiaaltöö sihtgrupid II (2 AP) – M. Selg
Sotsiaaltöö perekonnaga (1 AP) – M. Selg
Suhtlemispsühholoogia II (2 AP) – S. Põldvere
Suhtlemisuskuste treening (2AP) – S. Põldvere
Rahvastiku analüüs (1 AP) – M. Ainsaar
Sotsiaalpoliitika analüüs (2 AP) – M. Ainsaar
Perepoliitika (2 AP) – M. Ainsaar
Juhtumi analüüs* (3 AP) – S. Põldvere
Töö kliendi perekonnaga* (4 AP) – M. Selg
Andmeanalüüs sotsiaalteadustes (3 AP) – L.-M. Tooding
Empiirilise sotsioloogia meetodid (2 AP) – A. Must

Kodanikuühiskond (3 AP) – R. Ruutsoo
 Sotsiaalhooldusõigus (1,5 AP) – G. Tavits
 Statistikapaketi SPSS kasutamine (2 AP) – U. Oja
 Alaealiste hälbekäitumine ja preventatsioon (2 AP) – J. Strömpl
 Arengupsühholoogia I (1,5 AP) – T. Tulviste, M. Männamaa
 Kliiniline psühholoogia I (1,5 AP) – M. Kreegipuu
 Sotsiaalpsühholoogia I (1,5 AP) – O. Must
 Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitilisse filosoofiasse (3 AP) – M. Sutrop
 Majandusõpetuse lühikursus (2 AP) – H. Kaldaru, E. Parts, A. Kaasa

* – magistriõpe

Olulisemad publikatsioonid 2000/2001

- Ainsaar, M., 2000. Laste- ja perepoliitika Eestis ja Euroopas. Johannes Esto Ühing, 178 lk.
- Ainsaar, M., 2000. Fertility and living conditions of families with children in Estonia. www.riik.ee/pere/
- Ainsaar, M., 2000. Riigile on kõik lapsed ühtemoodi kallid. Eesti Päevaleht, 9.02., nr.32 (1381).
- Mikkola, M., 2000. Euroopan sosiaaliset ihmisoikeudet vuonna 00. Oikeus-lehti 2/ 2000 (11 lk.)
- Mikkola, M., 2000. Social Rights as Human Rights in Europe. European Journal of Social Security, Volume 2/3, 259-272, 2000, Kluwer Law International (13 lk.)
- Raudsik, M., 2001. Country Notes. Estonia. Social Work education and training. European Journal of Social Work, Volume 4, Issue 1, March 2001.

Politoloogia osakond

Tiigi 78-207, tel/faks 375 154,
e-post: politoloogia@ut.ee, <http://www.ut.ee/SOPL>

Politoloogia tegeleb võimusuhetega. Need esinevad riigi tasemel, aga ka ühingutes, tööühmades ja perekonnas. Võib eristada mikropoliitikat (poliitiline psühholoogia, võimusuhted väiksemates rühmades, avalik arvamus, üksikinimese poliitilised tegevusvormid), makropoliitikat (riiklikud institutsioonid ja menetlustavad ning avalik haldus) ja rahvusvahelisi suhteid. Neile lisandub üldisem teooria, olgu kvantitatiivselt mõõdetav või filosofeeriv.

Politoloogia osakonnas saab keskenduda neljale valdkonnale: poliitiline filosoofia, võrdlev poliitika (nii mikro- kui ka makrotasemel), rahvusvahelised suhted ja Balti riikide poliitika (nii sise- kui ka välispoliitika).

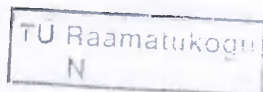
Töövõimalused on mitmekesised. Politoloogia osakonna lõpetajad on leidnud tööd ministeeriumidest ajakirjanduseni. Politolooge on vaja omavalitsustes ja ka suuremates erafirmades, samuti kooliõpetajatena. Osakonnal on mitmeid koostööprojekte paljude välismaa ülikoolidega. Umbes pooled lõpetajatest on õpingute keskel viibinud vähemalt semestri välismaal ja mitmed lõpetajad plaanivad edasiõppimist erinevates ülikoolides. Osakonna magistriprogrammiga alustati sügisel 1996 ning 1999. aasta kevadel lõpetasid esimesed politoloogia magistrid.

Alates 2000. aasta sügisest on võimalik õppida politoloogia doktoriõppes.

Koosseis

Töötajad

- Eiki Berg – dotsent, PhD (geograafia)
- Kaido Jaanson – erakorraline dotsent, knd. (ajalugu)
- Andres Kasekamp – dotsent, PhD
- Evald Mikk – lektor, MA (politoloogia)
- Reelika Niit – sekretär
- Vello Pettai – osakonna juhataja, lektor, MPhil (politoloogia)
- Jüri Ruus – lektor, knd (ajalugu)
- Rein Ruutsoo – üldpolitoloogia korraline professor, PhD (filosoofia ajalugu)
- Hans Petter Svege – külalislektor, knd (politoloogia)
- Rein Taagepera – emeritprofessor, PhD (füüsika)
- Rein Toomla – lektor, MA (politoloogia)
- Karmo Tüür – laborant

Doktorandid

Palk, Paavo
 Riim, Toomas
 Tomingas, Mari

Magistrandid

Elvira Baranova
 Astrid Kannel
 Jürgen Kask
 Alar Kilp
 Hannes Kont
 Reesi Lepa
 Lauri Madjak

Iiia Mitiouchev
 Kristiina Ojulang
 Saima Oras
 Keit Pentus
 Heli Reinberg-Rits
 Monika Reinem
 Kaili Roopalu

Õppekavad

Vastu võetud TÜ politoloogia osakonna nõukogu poolt 7. detsembril 1998. aastal.

Selgituseks: kõik kohustuslikud politoloogia kursused (s.t. alljärgnevad punktid 1.1.1., 1.1.2., 1.2.1., 1.2.2., 1.3.1.) peavad olema tehtud hindele. Kogu stuudiumi jooksul kogutud 160-st ainepunktist peavad vähemalt 120 olema tehtud hindele pluss bakalaureusetöö. Käesolev õppekava on kohustuslik neile, kes on astunud Tartu Ülikooli alates 1998. aasta sügisest.

Bakalaureuseõpe (160 AP)

1. Politoloogia eriala kursused (99 AP)

1.1. Alamaste – 20 AP (19+1)

1.1.1. Kohustuslikud üldkursused

- Sissejuhatus filosoofiasse – 2 AP
- Sissejuhatus sotsioloogiasse – 2 AP
- Sissejuhatus psühholoogiasse – 2 AP

1.1.2. Kohustuslikud politoloogia kursused

- Politoloogia põhikursus – 3 AP
- Sissejuhatus rahvusvahelistesse suhetesse – 3 AP
- Sissejuhatus Eesti ühiskonda ja poliitikasse – 3 AP
- Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse – 4 AP
- Teadustöö alused – 1 AP (ainult politoloogia osakonna esmakursuslastele)

1.2. Keskaste – 38 AP

1.2.1. Kohustuslikud üldkursused

- Majanduse alused – 2 AP
- Andmeanalüüs sotsiaalteadustes – 3 AP

1.2.2. Kohustuslikud politoloogia kursused

- Avalik poliitika ja riigi valitsemine – 3 AP
- Poliitiliste süsteemide võrdlus – 3 AP
- Rahvusvaheliste suhete süsteem 18.-20. sajandil – 3 AP
- Eesti poliitiline süsteem – 3 AP
- Poliitilised ideoloogiad – 3 AP
- 5. semestri uurimisseminar – 6 AP*

1.2.3. Valikkursused – 12 AP (Vaata nimekirja)

1.3. Ülemaste – 41 AP

1.3.1. Kohustuslikud politoloogia kursused

- Bakalaureusetöö – 10 AP
- Demokraatia – 3 AP
- Eesti rahvusvaheline seisund ja välispoliitika – 3 AP
- Rahvusvaheline poliitökonoomia – 3 AP
- Natsionalism – 3 AP

1.3.2. Valikkursused – 19 AP (Vaata nimekirja)

1.4. Politoloogia eriala valikkursused

1.4.1. Poliitiline filosoofia

- Õigluse teooriad – 3 AP
- Kanti poliitiline filosoofia – 3 AP
- 20. sajandi kriitiline filosoofia – 3 AP
- Antiikaja poliitiline filosoofia – 3 AP
- Poliitiline semiootika – 3 AP
- Pan-euroopa liikumine – 3 AP
- Seminar poliitilises filosoofias – 3 AP**

1.4.2. Võrdlev poliitika

- Kodanikuühiskond – 3 AP
- Poliitiline geograafia – 4 AP
- Sotsiaalsed liikumised – 3 AP
- Režiimi siirded – 3 AP
- Valimissüsteemid ja – 3 AP

- Valimiskäitumine – 3 AP
- Lääne-Euroopa ühiskonnad ja poliitika – 3 AP
- Ida-Euroopa ühiskonnad ja poliitika – 3 AP
- USA ühiskond ja poliitika – 3 AP
- Paljurahvuselised riigid maailmas – 3 AP
- Seminar võrdlevas poliitikas – 3 AP**

1.4.3. Rahvusvahelised suhted

- Diplomaatia – 2 AP
- Läänemeremaad rahvusvaheliste suhete süsteemis – 3 AP
- Euroopa Liit – 3 AP
- Euroopa Liidu julgeoleku- ning välispoliitika – 3 AP
- Geopoliitika – 3 AP
- Venemaa välispoliitika – 3 AP
- USA välispoliitika – 3 AP
- Külma sõda – 3 AP
- Rahvusvaheline konflikt – 3 AP
- Rahvusvahelised organisatsioonid – 3 AP
- Rahvusvaheliste suhete teooriad – 3 AP
- Välispoliitika teooriad – 2 AP
- Seminar rahvusvahelistes suhetes – 3 AP**

1.4.4. Balti riikide sise- ja välispoliitika

- Balti küsimus rahvusvahelises poliitikas – 2 AP
- Balti riikide poliitiline ajalugu – 3 AP
- Rahvussuhted Eestis – 2 AP
- Eesti erakonnad – 3 AP
- Uurali rahvad Vene Föderatsioonis – 3 AP
- Seminar Eesti poliitikas – 3 AP**

1.4.5. Teoreetiline seminar – 1 AP***

1.4.6. Praktika – 6 AP (vt osakonna praktikajuhend)

2. Kõrvalained – 45 AP

Kõrvalaine võib koosneda kas keskastmest või kahest alamastmest. Osakond soovib võtta kõrvalaineks sotsioloogia või avaliku halduse.

3. Vabalt valitavad ained – 16 AP

* – 5. semestri uurimisseminari ülesandeks kuni 30-lehelüljeline iseseisev uurimistöö, mida tudeng valmistab koos vastava seminarijuhendajaga.

*** – Erakordse või spetsiaalse teemaga seminar, nt Riigikogu valimised kevad 1999, Balkani kriis, vms. Kui tudeng kuulab mitu sellist seminari stuudiumi jooksul, siis kantakse kõik seminarid matriklisse sama nimetuse kuid erineva ainekoodiga (nagu tehakse nt keelte puhul kui on õpitud ühte ja sama keelt kaks aastat.)

*** – Igal semestril korraldatav loengute sari, mille kuulamise eest antakse 1 AP juhul kui tudeng käib kohal vähemalt 80% kordadest. Stuudiumi jooksul võib selles aines koguda maksimaalselt 4 AP.

Magistriõpe (80 AP)

Loengukursused ja seminarid – 32 ainepunkti

Kohustuslikud kursused – 9 AP

Politoloogia metodoloogia – 3 AP

Teadusfilosoofia – 3 AP

Teine võõrkeel – 2 AP

Magistriseminar (kaasa arvatud kohustuslik esinemine) – 2 AP

Kursused, mis on eeldusaineteks magistrantidele, kes tulevad magistrantuuri väljastpoolt politoloogia osakonda, et sooritada erialaeksam:

- Sissejuhatus rahvusvahelistesse suhetesse
- Eesti poliitiline süsteem
- Poliitiliste süsteemide võrdlus
- Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse

1.1.2 Politoloogia eriala valikained

1.1.2.1 Võrdlev poliitika

- Riigiõpetuste teooriad – 3 AP
- Võrdlevad arenguteooriad – 3 AP
- Sotsiaalsed liikumised – 3 AP
- Keskkond ja poliitika – 3 AP

1.1.2.2 Rahvusvahelised suhted

- Välispoliitilised teooriad – 3 AP
- Rahvusvahelised režiimid – 3 AP
- Diplomaatia ajalugu – 3 AP
- Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid – 3 AP
- Julgeolekupoliitika – 3 AP

1.1.2.3 Poliitiline filosoofia

- Feministlik poliitiline filosoofia – 3 AP
- Keskaja poliitiline filosoofia – 3 AP
- Uusaja poliitiline filosoofia – 3 AP

1.1.2.4 Balti riikide sise- ja välispoliitika

- Baltimaade poliitiline süsteem – 3 AP
- Julgeolekupoliitika Balti mere regioonis – 3 AP
- Eesti poliitilise mõtte ajalugu – 3 AP

1.1.3 Muud võimalikud ainepunktid

- Kõrgkooli pedagoogiline praktika – kuni 6 AP
- Teaduslike artiklite avaldamine – kuni 6 AP:
  - Eesti teaduslikes ajakirjades – 1 AP
  - Rahvusvahelistes ajakirjades – 3 AP
- Ettekanded teaduskonverentsidel – kuni 3 AP
- Teaduslikud projektid (valimisanalüüs, pikem uurimistöö) – 3 AP

1.2. Erialaeksam – 8 AP

Magistrant valib endale politoloogia neljast erialast (rahvusvahelised suhted, võrdlev poliitika, poliitiline filosoofia, Balti riikide sise- ja välispoliitika) ühe ning kolmanda semestri lõpuks sooritab selles erialaeksami vastavalt osakonna nõukogu poolt kehtestatud nõudmistele.

Magistritöö – 40 AP

Magistritöö kaitsmine toimub vastavalt TÜ põhimäärusele.

Doktoriõpe (160 AP)

Politoloogia doktorantuur kestab neli aastat ning koosneb 160 ainepunktist. Õpingute kogumaht on 40 AP, mis koosneb järgnevatest kohustuslikest ainetest:

- Doktoritöö alused (SOPL.01.081) – 4 AP / A
- Poliitiline teooria (SOPL.01.082) – 5 AP / E
- Võrdlev poliitikateadus (SOPL.01.083) – 5 AP / E
- 1.4. Balti riikide poliitika (SOPL.01.084) – 5 AP / E
- 1.5. Rahvusvahelised suhted (SOPL.02.031) – 5 AP / E
- 1.6. Doktorandi ettekanne rahvusvahelisel teaduskonverentsil (SOPL.01.085) – 4 AP
- 1.7. Kõrgkoolipedagoogika praktika (SOPL.01.086) – 12 AP / A

(Ained 1.2. - 1.5. toimuvad iseseisva töö vormis ning lõppevad doktori koondeksamiga.)

Doktoriväitekiri 120 AP

Vastavalt TÜ teaduskraadide põhimääruse punktile 19 eeldab doktoriväitekiri vähemalt kolme uurimusliku artikli avaldamist oma eriala juhtivates rahvusvahelise levikuga väljaannetes (vt põhimäärus). Väitekirja kaitsmine toimub avaliku akadeemilise diskussiooni vormis peale seda, kui kõik teised doktoriprogrammi nõuded on täidetud.

Omistatavate kraadide nimetused

- *Baccalaureus artium* (BA) (politoloogia)
- *Magister artium* (MA) (politoloogia)

2001/2002. õppeaastal loetavad kursused

.....

Sügissemester 2001

- SOPL.01.001 Politoloogia põhikursus – Jüri Ruus
- SOPL.01.034 Politoloogia metodoloogia (magistrantidele) – Vello Pettai
- SOPL.01.045 Politoloogia teoreetiline seminar – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.067 Teadustöö alused – Vello Pettai
- SOPL.01.069 Kodanikuühiskond – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.080 Viienda semestri uurimisseminar – Vello Pettai, Allan Sikk
- SOPL.01.101 Sotsiaalne kapital ja tsiviilkultuur (magistrantidele) – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.103 Sissejuhatus poliitilisse filosoofiasse – Vello Pettai
- SOPL.01.109 Hannah Arendti tööde analüüs (magistrantidele) – Jüri Ruus
- SOPL.02.006 Rahvusvaheline konflikt – Rein Toomla
- SOPL.02.016 Sissejuhatus rahvusvahelistesse suhetesse – Mari Tomingas
- SOPL.02.017 Rahvusvaheliste suhete süsteem 18.-20. sajandini – Kaido Jaanson
- SOPL.02.010 Julgeolekupoliitika (magistrantidele) – Rein Toomla
- SOPL.02.025 Rahvusvaheliste suhete teooriad – Rein Toomla
- SOPL.02.036 Lääne-Euroopa Teise maailmasõja lõpust tänapäevani – Andres Kasekamp
- SOPL.02.043 Hiina: rahvusvaheline seisund ja välispoliitika – Kaido Jaanson
- SOPL.02.047 Kolmas Reich 1933-45 – Andres Kasekamp

Kevadsemester 2002

- SOPL.01.003 Sissejuhatus politoloogiasse (mittepolitoloogidele) – Jüri Ruus
- SOPL.01.013 Poliitiline geograafia – Eiki Berg
- SOPL.01.016 Uurali rahvad Vene Föderatsioonis – Rein Taagepera
- SOPL.01.019 Balti poliitiline ajalugu – Andres Kasekamp
- SOPL.01.043 Natsionalism – Vello Pettai
- SOPL.01.045 Politoloogia teoreetiline seminar – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.047 Parlamentaarne valitsus – Jüri Ruus
- SOPL.01.056 Riigiteooriad – Vello Pettai
- SOPL.01.074 Poliitiliste süsteemide võrdlus – Evald Mikkel
- SOPL.01.059 Sotsiaalsed liikumised (magistrantidele) – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.090 Parteid ja parteisüsteemid – Evald Mikkel
- SOPL.01.106 Valitsemise teke – Rein Taagepera
- SOPL.01.107 Kodakondsus – Rein Ruutsoo
- SOPL.01.108 Poliitika ja majandus – Allan Sikk

- SOPL.02.008 Eesti poliitilise mõtte ajalugu (magistrantidele) – Rein Toomla
 SOPL.02.002 Rahvusvahelised organisatsioonid – Rein Toomla
 SOPL.02.022 Eesti erakonnad – Rein Toomla
 SOPL.02.029 Euroopa Liit – Eiki Berg
 SOPL.02.037 Paremäärmuslikud liikumised – Andres Kasekamp
 SOPL.02.044 Saksamaa: rahvusvaheline seisund ja välispoliitika – Kaido Jaanson
 SOPL.02.045 Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Kaido Jaanson
 SOPL.02.046 Ideede roll rahvusvahelistes suhetes (magistrantidele) – Toomas Riim

Avatud Ülikool

Kontaktisik: Reelika Niit, tel/faks 375 154, e-post: niit@ut.ee

Politoloogia osakond pakub 2001/2002. õppeaastal üksikainetena kursusi põhiõppe loengukavast. Ainepunkti hind on 600 krooni.

Olulisemad publikatsioonid 2000

- Berg, E., Oras, S.: Writing Post-Soviet Estonia on to the World Map - Political Geography, 2000, 19/5, 601-625.
 Berg, E.: Writing Post-Soviet Estonia on to the World Map - Political Geography, 2000, 19/5, 601-625.
 Berg, E.: "Border-crossing" in Manifest Perceptions and Actual Needs, in M. van der Velde & H. van Houtum, eds., Borders, Regions and People, London: Pion, 2000, 151-165.
 Berg, E.: Eesti Euroopa Liidu välispiiril - Eesti Inimarengu aruanne 2000, Tallinn, UNDP, 2000, 38-41.
 Berg, E.: Eesti piiride poliitiline geograafia, in Jussi S. Jauhiainen ja Hill Kulu, eds., Inimesed, ühiskonnad ja ruumid, Tartu: TÜ Geograafia instituut, 2000, 97-106.
 Grofman, B., Mikkil, E., Taagepera, R.: Fission and Fusion of Parties in Estonia, 1987-1999 - Journal of Baltic Studies, 2000, 31, 329-357.
 Jaanson, K.: The Baltic States and the Norden - The Baltic Review, 2000, 19, 4-6.
 Jaanson, K.: Eestlane Aleksander Kesküla ja Rahvuste Uniooni III konverents Lausanne's 1916. aastal - Akadeemia, 2000, 9, 1824-1862.
 Jaanson, K.: The Image of Russia and the Baltic States, in 10. Forum Balticum. The Future of Russia and it's Relations with the European Union and the Baltic States, Tartu: Konrad Adenauer-Stiftung, 2000, 51-57.
 Jaanson, K.: Venemaa ja Euroopa Liidu imidz Balti riikides, in 10. Forum Balticum. Venemaa tulevik ning tema suhted Euroopa Liidu ja Balti riikdega, Tartu: Konrad Adenauer-Stiftung, 2000, 48-54.
 Jaanson, K.: Geopolitiline seisund, in Ebba Rõigas-Rääts, ed. Eesti uue aastatuhande

- lävel. Väikerahva võimalused ja valikud, Tallinn: Academia Nord, 2000, 41-48.
- Kasekamp, A., Mikk, E.: Partners in the Social Dialogue, in J. Swierkocki, Accession Negotiations - Selected Results. Interim Report, Lodz: European Institute, 2000.
- Kasekamp, A.: The Radical Right in Interwar Estonia, London: Macmillan, 2000.
- Künnap, A., Seilenthal, T., Taagepera, R.: Linguistic situation in Russia with some social background and special attention on Uralic languages - Language and Society, 2000, 3, 127-138.
- Lagerspetz, M., Rikmann, E., Ruutsoo, R.: Olemisest osalemiseni? Eesti kodanikualgatuse hetkeseis ja arenguvõimalused - Akadeemia, 2000, Nr. 2 (131), 269-299.
- Mikk, E.: Valimisdemokraatiast Eestis teiste Euroopa riikide taustal - Eesti Inimarengu Aruanne 2000, Tallinn, UNDP, 2000, 20-28.
- Mälik, T., Ruutsoo, R.: National and Ethnic Minorities - Integrating Estonia 1997-2000. Report of the Government of Estonia, Tallinn, 2000, 56-70.
- Pettai, V.: Estonia: the Right's Return, in Peter Rutland, ed., 1999 Annual Survey of Central and Eastern Europe, Prague: OMRI/East-West Institute, 2000, internet publication.
- Pettai, V.: Estonia's Constitutional Review Mechanisms: A Guarantor of Democratic Consolidation? - European University Institute Working Papers, 2000, 59, Florence: Robert Schuman Center, European University Institute, 41 lk.
- Pettai, V.: Parlamendi liikmed poliitilises risttulesin Kasemets, A. Ed., Riigikogu toimetised, Tallinn: Riigikogu Kantselei, 2000, 2, 121-128.
- Ruutsoo, R.: "Civil autonomies" inside totalitarian framework and post-communist heritage - Impactul trecului totalitar asupra noilor democratii din Europa Centrala si de Est, Chisinau: Editura ARC, 2000, 225-226.
- Ruutsoo, R.: National State and Educational Policy: The Estonian Case in Post-Soviet Environment, in Elmars Vebers ed., Integracija un etnopolitika - Integration and Ethnopolitics, Riga: Jumava, 2000, 94-113.
- Ruutsoo, R.: Antikommunistlik revolutsioon Eesti külas 1987-1992. Kanepi valla näitel II - Tuna, 2000, 2 ak. Nr.1, 53-66.
- Ruutsoo, R.: Eduard Tennmann - mässumeelne maailmaparandaja - Raamatukogu, 2000, 5, 64-69.
- Ruutsoo, R.: Rahvusriik, identiteet ja Euroopa Liit - Eesti ja Euroopa Liit, No 16., Tallinn: Euroopa Liidu sekretariaat, Riigikantselei, 2000, 4 p.
- Ruutsoo, R.: Kodakondsus ja riiklus. Riigiõpetus, ühiskonnaõpetus või kodanikuõpetus?, in Marje Pavelson, ed., Ühiskond ja riik, Tallinn: TTÜ, 2000, 70-97.
- Ruutsoo, R.: Eesti kodanikuühiskond teelahkmel, in Daila Aas, ed., Vabadus ja vastutus. Kodanikuühiskond Eestis, Tallinn, AEF, 2000, 59-71.
- Ruutsoo, R.: Demokraatia diskursus ja diskursiivne demokraatia annekteeritud Eestis, Viive-Riina Ruus, ed. Kõnelev ja kõneldav inimene. Eesti erinevate eluvaldkondade diskursus, Tallinn, TPÜ, 2000, 24-62.

- Ruutsoo, R.: Elulooartiklid, in Karl Siilivask, et al eds., Eesti teaduse biograafiline leksikon, Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2000.
- Ruutsoo, R.: Kuidas kirjutada Eesti ajalugu? - Vikerkaar, 2000, 8-9, 186-188.
- Taagepera, R.: Uralic as Lingua Franca with Roots - Fenno-Ugristica, 2000, 23, 381-395.
- Taagepera, R.: Budushche russkoi demokratii - Doriām Asnömös, 2000, 1 (52).
- Taagepera, R.: Arend Lijphart and Dimensions of Democracy, in Markus Crepaz et al., eds., Democracy and Institutions: The Life Work of Arend Lijphart, University of Michigan Press, 2000, 75-89.
- Taagepera, R.: The Baltic Perspectives of Estonian Turning Points - Acta Historica Tallinnensia, 2000, 4, 3-14.
- Taagepera, R.: Maridest ja marilastest - Keel ja Kirjandus, 2000, 5.
- Taagepera, R.: Saksa sahtlid ja ameerika redelid - Akadeemia, 2000, 12 (No. 7), 1462-1471.
- Taagepera, R.: Soomeugri rahvad Venemaa Föderatsioonis, Tartu: Ilmamaa, 2000, 472 lk.
- Taagepera, R.: A finnugor népek az orosz illamban, Budapest: Osiris, 2000.
- Toomla, R.: Poliitiline süsteem, in Ebba Rõigas-Räats, ed. Eesti uue aastatuhande lävel: väikerahva võimalused ja valikud, Tallinn: Academia Nord, 2000, 49-61.

Psühholoogia osakond

Tiigi 78-331, tel 375 902, e-post: departm@psych.ut.ee

Psühholoogia osakond on teaduskonna vanim, kui silmas pidada nii akadeemilisi traditsioone ja õpetamise järjepidevust, kui ka vastava struktuuriüksuse loomist. Ilma suuremate vaheaegadeta on psühholoogiat Tartu Ülikoolis õpetatud XIX sajandi algusest. 1960-ndate aastate teisel poolel sai teoks osakonna (mis nõukogude ajal tegutses küll loogika ja psühholoogia kateedri nime all) otsustav laienemine, kuna hakati igal aastal vastu võtma päris "oma" üliõpilasi - nii kaugõppesse kui päevasesse osakonda. 1970-ndatest aastatest alanud psühholoogia kui eriala populaarsuse tõus on jätkunud kuni tänapäevani, millest annavad tunnistust nii iga-aastane suur sisseastumiskonkurss osakonda, kui ka praktikas tegutsevate psühholoogide tegevusalade laienemine ja nende "nähtavus" igapäevases elus.

Psühholoogia ekspansioon ja populaarsus on osaliselt tingitud ehk sellest, et psühholoogia, olles ühteaegu teadus, on suuteline osalema paljusid huvigruppe haaravates sotsiaalsetes diskursustes inimese olemisest, rakendusest, elu mõttest, toimetulekust jne.

Ühiskonnas toimuv on suuresti kujundanud ka Tartu Ülikooli psühholoogiaosakonna palet. Kui 60-70-ndatel aastatel oli inseneripsühholoogia ja suhte "inimene - masin" alaste uuringute kõrgaeg, siis edasi saavutasid suure populaarsuse erinevate meetodikate kohased suhtlemistreeningud. Siiski, kogu viimase 30 aasta vältel on enamik osakonnas tehtud ja kaugemal suuremat vastukaja leidnud uurimistööst olnud seotud taju-, isiksuse-, või arengupsühholoogiaga. Eelkõige neist suundadest (ja vastavate eksperimentaalpsühholoogiliste meetodite kasutamisest) võrsunud uurimiskultuur võimaldab lõpetajate bakalaureuse- ja magistrakraadi nimetusse kirjutada *scientiarum*. Alates 1992. aastast on jätkuvalt põhjalikult ümber korraldatud õppekava, mis rahvusvahelise akrediteerimiskomisjoni hinnangul vastab rahvusvahelistele nõuetele. Igal aastal on mõne pikema või lühema loengusarja läbi viinud mõned külalisõppejõud (enamik USA-st, aga ka Kanadast, Soomest, Rootsist, Norrast, Inglismaalt, Hollandist, Venemaalt).

Osakonnas on praegu kolm korralist professuuri (õppetooli): arengupsühholoogia, psühhofüsioloogia ja psühhofüüsika.

Psühholoogia õpetamine tugineb osakonnas tehtavale teaduslikule uurimistööle. Alates 1989. aastast on Tartu Ülikooli psühholoogiaosakond olnud rahvusvaheliselt indekseeritud ajakirjades avaldatud publikatsioonide arvult Eesti produktiivseim sotsiaals- ja humanitaarteaduslik uurimiskeskus. Hiljutistest töödest on rahvusvaheliselt kõige tuntumad psühhofüsioloogia-, taju-, isiksuse-, kultuuri- ja arengupsühholoogia alased uuringud.

Viimaseil aastail ei ole arenenud ainult psühholoogia osakonna teadusorientatsioon. Psühholoogia populaarsus on ilmselt seletatav eelkõige tema rakenduslikkusega.

Rakenduspsühholoogia arendamise suunas on osakonnas tehtud nii mõndagi:

- osakonna juures tegutsev Praktilise Psühholoogia Keskus püüab osutada professionaalset psühholoogilist abi ning teenust kõigile soovijale;
- on süvenenud arusaam sellest, et professionaalina tegutseva psühholoogi erialane ettevalmistus peab olema tõesti hea ja rakendusele orienteeritud. Osakonnas alustati 1998.-1999. õppeaastal (lisaks muudele õppevormidele) psühholoogia kutsemagistri õppekava kohast koolitust (kliiniline-, ja koolipsühholoogia);
- süstemaatilist psühholoogilist haridust ei vaja mitte ainult need inimesed, keda võib nimetada professionaalseteks psühholoogideks, vaid ka väga paljud teised. Sellest arusaamast lähtuvalt koostati psühholoogia diplomiõppe õppekava, ja esimene rühm üliõpilasi võeti diplomiõppesse vastu 1997. aasta sügisel.

Koosseis

Töötajad

Jaanus Harro, juhataja, psühhofüsioloogia korr prof, dr (med), jharro@ut.ee, tel 375 911 (ruum 348)

Ester Sõtšova, vastutav sekretär, ester@psych.ut.ee, tel 375 902 (ruum 334)

Jüri Allik, psühhofüüsika korr prof, PhD (psühhol), , jyri@psych.ut.ee, tel 375 905 (ruum 347)

Peeter Tulviste, arengupsühholoogia erakorr prof 0,5 k, akadeemik, dr (psühhol), tel 375 907 (ruum 337)

Eve Kikas, dots, PhD (psühhol), eve@psych.ut.ee, tel 375 906 (ruum 336)

Aavo Luuk, dots, knd (psühhol), luuk@psych.ut.ee, tel 375 916 (ruum 351)

Olev Must, dots, knd (ped), olev@psych.ut.ee, tel 375 912 (ruum 342)

Tiiu Tulviste, dots, knd (psühhol), tiit@psych.ut.ee, tel 375 906 (ruum 336)

Anu Realo, dots, PhD (psühhol), realo@psych.ut.ee

Tiiu Gehde, dots 0,5 k, vanemteadur 0,5 k, PhD (psühhol), tel 375 902

Maie Kreegipuu, lektor, MSc, maie@psych.ut.ee, tel 376 150 (ruum 339)

Marika Rauk, lektor, knd (psühhol), mrauk@psych.ut.ee, tel 375 913 (ruum 340)

Kaia Kastepõld, erak lektor 0,5 k, MSc (psühhol), kaia@psych.ut.ee, tel 375 910 (ruum 338)

Riina Häidkind, teadur, MSc (psühhol), riinah@psych.ut.ee, tel 375 908 (ruum 350)

Marika Eller, teadur, knd (bioloogia), mariel@ut.ee, tel 374 206

Tiiu Laak, teadur, MSc (psühhol), laak@psych.ut.ee, tel 375 913 (ruum 340)

Talvi Kallasmaa, erakorr teadur, MSc (psühhol) talvi@psych.ut.ee, tel 375 910 (ruum 338)

Väino Vaske, vaneminsener, tel 375 904 (ruum 333)

Ene Karja, vanemmetoodik, ene@psych.ut.ee, tel 375 904 (ruum 333)

Keit Kaadu, metoodik, keit@psych.ut.ee, tel 375 959 (ruum 328)
 Kairi Kreegipuu, laborant, MSc, kairi@psych.ut.ee, tel 375 918 (ruum 355)
 Kaia Laidra, laborant, kaial@ut.ee, tel 375 916 (ruum 351)
 Jaan Pede, laborant, jaanp@ut.ee, tel 375 918
 Evelyn Kiive, laborant 0,5 k, liinu3@ut.ee, tel 375 908 (ruum 350)
 Aule Hallik, asjaajaja, aule@psych.ut.ee, tel 375 904 (ruum 333)
 Katri-Evelin Esop, projektijuht, Praktilise Psühholoogia Keskus, MSc (psühhol),
 katri@psych.ut.ee, tel 375 959, tel (051) 37 525 (ruum 328)
 Helle Pullmann, projektijuht, MSc (psühhol), helle@psych.ut.ee, tel 375 915
 Kenn Konstabel, erak. lektor, MSc (psühhol), nek@psych.ut.ee, tel 375 902

Psühhofüsioloogia uurimisgrupp

Jaanus Harro, psühhofüsioloogia korr prof, dr (med), jharro@ut.ee, tel 375 911
 (ruum 348)
 Marika Eller, teadur, knd (bioloogia), mariel@ut.ee, tel 374 206
 Riina Häidkind, teadur, MSc (psühhol), riinah@psych.ut.ee, tel 375 908 (ruum 350)
 Evelyn Kiive, laborant 0,5 k, liinu3@ut.ee, tel 375 908 (ruum 350)
 Margit Kirk, laborant

Doktorandid

Toivo Aavik	Evelyn Kiive
Katri-Evelin Esop	Kenn Konstabel
Aave Hannus	Kairi Kreegipuu
Riina Häidkind	Helle Pullmann
Talvi Kallasmaa	Monika Schmidt
Luule Kants	Raivo Valk
Kaia Kastepõld	

Magistrandid

Kaisa Aardevälja	Elen Kihi (kliiniline psühholoogia)
Kirsti Akkermann (kliiniline psühholoogia)	Kaidi Kiis (kliiniline psühholoogia)
Mare Aru (koolipsühholoogia)	Margit Koolmeister (koolipsühholoogia)
Ly Erg (koolipsühholoogia)	Karin Korv (koolipsühholoogia)
Lemme Haldre (kliiniline psühholoogia)	Ly Kästik
Triin Hannust	Kaire Külaots
Kersti Jakobi (kliiniline psühholoogia)	Ahto Külvet
Angela Jakobson	Kaia Laidra
Kadri Järv (koolipsühholoogia)	Signe Laipaik (kliiniline psühholoogia)
Ingel Kahru	René Leiner
Maris Kaskmann	Karmen Linnamägi
Karita Kibupuu (koolipsühholoogia)	Iiris Luiga

Anne Must
 Mairi Männamaa (kliiniline psühholoogia)
 Kätlin Nummert
 Aire Nõlvak
 Marika Paaver
 Aili Pajula (koolipsühholoogia)
 Jaan Pede
 Peeter Pruul (kliiniline psühholoogia)
 Tea Raist (koolipsühholoogia)
 Ene Raudla (kliiniline psühholoogia)
 Jeanne Marie Richards
 Liina Sema (kliiniline psühholoogia)

Margret Sisask (kliiniline psühholoogia)
 Krista Staškevitš
 Mari Zobel-Roosiväli (kliiniline
 psühholoogia)
 Kai Teeäär
 Annika Tina
 Kristiina Trops
 Silja Truus
 Margus Tõnissaar
 Urve Uusberg (kliiniline psühholoogia)
 Airiin Õim

Psühholoogia õppekava

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogu poolt 31. mail 1996. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Õppekava nimetus eesti keeles: psühholoogia

Õppekava nimetus inglise keeles: *psychology*

Nominaalse õppeaja kestvus aastates: 4 + 2 + 4

Õppekava lühiannotatsioon

Psühholoogia õpetamine toimub kolmes astmes: bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõpe. Antavate kraadide nimetused:

- *Baccalaureus scientiarum* (psühholoogia), *BSc* ehk *Bachelor of Science* (psychology)
- *Magister scientiarum* (psühholoogia), *MSc* ehk *Master of Science* (psychology)
- *Doctor philosophiae* (psühholoogia), *PhD* ehk *Doctor of Philosophy* (psychology)

Psühholoogia põhi- ehk bakalaureusekursuse mahuks on 160 AP ja see koosneb kolmest osast:

- peaaine – 98 AP
- kõrvaleriala – 40-46 AP
- vabalt valitavad ained – 16-22 AP

Kõrvalerialaks on soovitatav võtta mingi muu eriala keskastmes või kaks teist eriala alamastmes. Soovitatavad erialad: sotsioloogia, filosoofia, politoloogia, semiootika, sotsiaaltöö, bioloogia. Osakonna nõukogu võib kõrvalerialaks kinnitada õppeainete loetelu, mida ülikoolis ei õpetata iseseisva erialana. Erandkorras võib kõrvalerialaks olla ka mingi kitsam psühholoogia valdkond (näiteks kunstipsühholoogia, reklaami-psühholoogia jne.) tingimusel, et üle poole selle kõrvaleriala kursustest on mitte-

psühholoogilised. Kõrvaleriala sees või lisaks sellele tuleb 4 AP saada sotsiaalteaduskonna teiste erialade üldkursustest.

Psühholoogia põhikursus on jaotatud kolmeks astmeks: alam-, kesk- ja ülemaste. Alam- ja keskastme lõpetamise kohta annab psühholoogiaosakond vastava tunnistuse. Ülemaste lõpeb psühholoogia bakalaureuse eksamiga ja lõputöö kaitsmisega, selle sooritanule annab Tartu Ülikool *baccalaureus scientiarum* kraadi psühholoogia erialal. Psühholoogia põhikursus sisaldab lisaks loengutele ja seminaridele praktilisi töid, mille üheks osaks on osalemine psühholoogilistes katsetes. Bakalaureuse kursuse sisu on kirjeldatud raamatus "Ülevaade psühholoogiast" (Tartu, 1993, 80 lk.). Kõik kursused lõpevad eksamiga ja praktikumid hindelise arvestusega. Psühholoogia põhikursuse läbimine eeldab inglise keele oskust.

Psühholoogia alamastme eesmärgiks on anda ülevaade psühholoogia põhimõistetest ja uurimisvaldkondadest. Alamastmes on vaja omandada teadmised psühholoogia üldõpikute (Gleitmani "Psühholoogia") tasemel.

Keskastme eesmärgiks on anda ülevaade psühholoogia peamistest teoreetilistest probleemidest. Samuti tutvustab keskastme kursuse teadusliku uurimistöö printsiipe ja psühholoogi kutsetöö iseärasusi. Keskastmes toimub töö eriõpikute (näiteks "Kliiniline psühholoogia") põhjal.

Ülemastme eesmärgiks on süvendatud käsitluse loomine psühholoogiast ja iseseisva uurimistöö oskuste omandamine. Ülemastme kursused annavad üldise ettevalmistuse, mis on vajalik tööks kutselise psühholoogina. Lisaks eriõpikutele on põhiliseks õppematerjaliks artiklitena või raamatuna avaldatud psühholoogia originaaltekstid. Valikainete, seminari- ja lõputöö teema kaudu toimub spetsialiseerumine mingile kitsamale psühholoogia erialale.

Magistriõpe koosneb magistriõpingutest (40 AP) ja magistritööst. Magistriõpingud lõpevad magistrieksamiga ja magistritöö kaitsmisega. Magistriõppe eesmärgiks on anda vajalikud teadmised psühholoogiliseks uurimistööks ja piisavad oskused, mis on eelduseks tööks kutselise psühholoogina.

Doktoriõpe koosneb doktoriõpingutest (40 AP) ja doktoritööst. Doktoriõppe eesmärgiks on anda teadmised ja oskused, mis on vajalikud rahvusvahelistes ajakirjades publitseerimiskõlbliku uurimistöö läbiviimiseks. Doktoritöö nõudeks on tulemuste eelnev avaldamine rahvusvahelistes ajakirjades või väljaannetes.

Bakalaureuseõpe

Psühholoogia põhikursuse läbimiseks on vajalik koguda vähemalt 98 AP, millest 79 AP on seotud auditoorse tööga (ligikaudu 1600 auditoorset tundi) ja 19 AP saadakse kirjatööde ja lõpueksamiks valmistumise eest. Alamastme maht on 15 AP (340 auditoorset tundi), keskastme maht on 39 AP (650 auditoorset tundi) ja ülemaste on 44 AP (562 auditoorset tundi).

Alamaste – 15 AP

	AP	Tunde
1. Ülevaade psühholoogiast	9	184
• Tegevus ja tunnetus I	3	64
• Individuaalsed erinevused I	1.5	28
• Arengupsühholoogia I	1.5	28
• Sotsiaalpsühholoogia I	1.5	36
• Kliiniline psühholoogia I	1.5	28
2. Metodoloogia I	6	128
• Uurimismeetodid psühholoogias (praktikum)	3	64
• Andmetöötlus	3	64

Keskaste – 15 + 39 AP

1. Bioloogiline psühholoogia I	3	52
• Inimese füsioloogia	2	32
• Geneetika	1	20
2. Bioloogiline psühholoogia II	5	100
• Neuroanatomia ja -füsioloogia	3	60
• Neuropsühholoogia	2	40
3. Tegevus ja tunnetus II	4	66
• Tegevus: Motiivid ja emotsioonid	2	34
• Kognitiivne psühholoogia	2	32
4. Individuaalsed erinevused II	4	100
• Vaimsed võimed	2	50
• Isiksusepsühholoogia	2	50
5. Arengupsühholoogia II	2	36
6. Sotsiaalpsühholoogia II	3	48
7. Rakenduspsühholoogia II (vt. valikained)	2	~40
8. Metodoloogia II	6	128
• Isiksuse mõõtmine (praktikum)	3	68
• Statistika	3	60
9. Valikained psühholoogiast	6	~80
10. Seminaritöö	4	(160)

Ülemaste – 15 + 39 + 44 AP

1. Bioloogiline psühholoogia III	4	80
• Neurokeemia	2	40
• Neurofarmakoloogia	2	40
2. Kliiniline psühholoogia II	2	44
3. Kliiniline psühholoogia III (Patopsühholoogia)	2	64
4. Metodoloogia III	8	128

• Andmete interpreteerimine	2	32
• Kultuuripsühholoogia	2	32
• Uurimistöö teemade analüüs ja retsenseerimine	1	16
• Psühholoogia ajalugu	3	48
4. Valikained psühholoogiast	13	~250
5. Bakalaureuseseminar ja lõputöö	10	400
6. Bakalaureuseksam	5	200

Psühholoogia valikained

Rakenduspsühholoogia II (valida vähemalt üks järgnevatest):

Keskonnapsühholoogia	2	40
Koolipsühholoogia	2	32
Personalijuhtimine	3	50
Läbirääkimiste psühholoogia	2	40
Organisatsioonikäitumine (MJJV.03.084)	3	48
Teadusinformatsiooni allikad	1	16
Sissejuhatus uurimismeetoditesse	2	32
Rakenduspsühholoogia I	1.5	30
Loomade käitumine	2	34
Formaalne loogika	2	48
Intervjuerimisstrateegiad	4	80
Suhtlemispsühholoogia	2	30
Muusikapsühholoogia	3	38
Sotsiaalpsühholoogia eriseminar	2	32
Lapse kõne areng (erikursus)	2	32
Psühholoogia metodoloogia eriseminar	3	80
Menetluspraktika koolipsühholoogias	4	70
Menetluspraktika kliinilises psühholoogias	1-4	32-128
Psühhogeneetika (BGMR.03.009)	2	40
Kuulmispsühholoogia praktikum	2	76

Valikainete nimekiri ei ole lõplik ja võib muutuda. Mitte kõiki valikkursusi ei loeta igal õppeaastal.

Kirjatööd

Psühholoogia põhiõpingute vältel tuleb üliõpilasel kirjutada kaks suuremat kirjatööd ja olla teiste kirjutatud tööde retsensendiks. Kirjalikke töid kaitstakse avalikult sessioonidel, mis toimuvad kaks korda aastas. Töö tulemuste ettekandmiseks ja avalikuks kaitsmiseks võib valida kas suulise ettekande või stendi ettekande (posteri) vormi. Keskastmes kirjutatakse seminaritöö (4 AP) ja ülemastmes lõputöö (10 AP).

Bakalaureuse õppekava üldine struktuur

		Alamaste	Keskaste	Diplomiaste	Kokku
I	Metodoloogia	6	6	8	20
II	Bioloogiline psühholoogia	-	8	4	12
III	Tegevus ja tunnetusprotsessid	3	4	-	7
IV	Individuaalsed erinevused	1.5	4	-	5.5
V	Arengupsühholoogia	1.5	2	-	3.5
VI	Sotsiaalpsühholoogia	1.5	3	-	4.5
VII	Kliiniline psühholoogia	1.5	-	4	5.5
VIII	Rakenduspsühholoogia	-	2	-	2
	Psühholoogia valikained	-	6	13	19
	Kirjatööd (seminari- ja lõputöö)	-	4	10	14
	Bakalaureuseeksam	-	-	5	5
	Kokku:	15	39	44	98

Õppekirjandus

Psühholoogia **alamaste** koosneb kahest suurest osast: psühholoogia ülevaatest ja metodoloogiast.

Ülevaade psühholoogiast – Gleitman, H. (1995). *Psychology* (4th ed.). New York: Norton;

Psühholoogia metodoloogia (uurimismeetodid psühholoogias) – Eimes, D.G., Kantowitz, B.H., & Roediger, H.L. III (1995). *Research methods in psychology* (5th ed.). St.Paul: West.

Keskastme põhiõpikud on järgmised:

Bioloogiline psühholoogia – Kolb, B. & Whislaw, I. Q. (1996). *Fundamentals of Human Neuropsychology*. (4th ed.) Freeman/Worth; Kandel, E.R., Schwartz, J.H., & Jessell, T.M. (1991). *Principles of neural science*. (3rd ed.). New York: Elsevier.

Arengupsühholoogia – Miller, P.H. (1993). *Theories of developmental psychology* (3rd ed.). New York: Freeman; Valsiner, J. (1989). *Human development and culture*. Lexington, Ma.: Heath.

Tunnetusprotsessid – Eysenck, M.W. & Keane, M.T. (1990). *Cognitive psychology. A student's handbook*. Hove: Lawrence Erlbaum.

Tegevus (õppimine, motivatsioon ja emotsioonid) – Schwartz, B. (1989). *Psychology of learning and behavior* (3rd ed.). New York: Norton; Mook, D.C. (1987). *Motivation: The organization of action*. New York: Norton.

Psühhomeetria – Murphy, K.R., & Davidshofer, C.O. (1994). *Psychological testing. Principles and applications* (3rd ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall. Cronbach, L.J. (1984). *Essentials of psychological testing*. (4th ed.) New York: Harper & Row.

Sotsiaalpsühholoogia – Baron, R.A. & Byrne, D. (1991). *Social psychology*.

Understanding human interaction. (6th ed.) Boston: Allyn & Bacon.

Individuaalsed erinevused (võimed ja isiksus) – Carver, C.S. & Scheier, M.F. (1991). *Perspectives on personality.* (2nd ed.) Boston: Allyn & Bacon.

Ülemastmesse kuuluva psühholoogia ajaloo kursuse põhiõpikuks on: Leahey, T.H. (1987). *A history of psychology. Main currents in psychological thought.* (2nd ed.) Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall. Kliinilise psühholoogia põhiõpik – Davison, G.C., & Neale, J.M. (1990). *Abnormal psychology.* (5th ed.) New York: Wiley. Bioloogilise psühholoogia õpikuks ülemastmes on Feldman, R. S., Meyer, J. S. & Quenzer, L. F. (1997) *Principles of Neuropsychopharmacology.* Sinauer Associates.

Psühholoogia diplomiõpe

Kinnitatud sotsiaalteaduskonna nõukogu poolt 31. märtsil 1997. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Õppekava nimetus: psühholoogia diplomiõpe

Õppekava nimetus inglise keeles: diploma studies in psychology

Nominaalne õppekava kestvus aastates: 4 (Avatud Ülikool)

Psühholoogia diplomiõppe õppekava on üks osa psühholoogia akadeemiliste õpingute süsteemist Tartu Ülikoolis. Õppekava peab oma sihtgrupina silmas inimesi, kellel on isiklik või erialane huvi süstemaatiliste psühholoogiaõpingute vastu, kuid kes ei sea oma eesmärgiks akadeemilise kraadi saamist psühholoogias. Kõik õppekava nõuded täitnud isikud saavad Tartu Ülikooli vastava diplomi.

Psühholoogia diplomiõpe jaguneb kolmeks astmeks: alam-, kesk- ning diplomiaste. Esimese astme õppetöö sisu ja nõuded on samased bakalaureuseõppe omaga. Keskaste võimaldab soovi korral valida diplomiõppe ja bakalaureuseõppe vahel. Seega on vajadusel võimalik diplomiõppest pärast keskastme läbimist üle minna bakalaureuseõppesse ja teisalt tulla bakalaureuseõppest üle diplomiõppesse. Taolised vahetused võivad olla otstarbekad lähtudes nii üliõpilase huvide kui ka tema akadeemilise potentsiaali täpsustumisest.

Psühholoogia **alamastme** eesmärgiks on anda ülevaade psühholoogia põhimõistetest ja uurimisvaldkondadest. Alamastmes on vaja omandada teadmised psühholoogia üldõpikute tasemel.

Keskastme eesmärgiks on anda ülevaade psühholoogia peamistest teoreetilistest probleemidest. Samuti tutvustab keskastme kursus teadusliku uurimistöö printsiipe ja psühholoogi kutsetöö iseärasusi. Õppetöö toimub erialaõpikute põhjal. Diplomiõppe keskastmel on kaks paralleelvõimalust. Esimene võimalus sisaldab täielikult psühholoogia bakalaureuse õppekava keskastme nõudeid ning tagab soovi korral ülemineku bakalaureuseõppesse. Teine võimalus muudab keskastmes kohustuslike ning valikainete vahetuse viimaste kasuks. Taoline baasainete muutus ei taga võimalust diplomiõppest üle minna bakalaureuseõppesse. (Õppeainete loetelus on tärniga

tähistatud õppeained, mida võib üliõpilane psühholoogia osakonna nõukogu heakskiidul asendada valikainetega).

Diplomiastme eesmärgiks on komplekti erikursuste näol tutvustada psühholoogia erinevaid rakendusi. Diplomiastme osaks on ka juhendatud praktika ning diplomitöö koostamine. Diplomitöö peab näitama, et üliõpilane on suuteline aru saada ning refereerima psühholoogilist kirjandust ning lähtudes sellest analüüsima reaalseid sündmusi.

Psühholoogia diplomioppe läbimiseks on vaja koguda vähemalt 120 ainepunkti:

- alamaste – 15 AP
- keskaste – 39 AP
- diplomiaste – 46 AP
- sotsiaalteaduslikud valikained – 20 AP

Alamaste – 15 AP

1. Ülevaade psühholoogiast	9 AP
• Tegevus ja tunnetus I	3 AP
• Individuaalsed erinevused I	1.5 AP
• Arengupsühholoogia I	1.5 AP
• Sotsiaalpsühholoogia I	1.5 AP
• Kliiniline psühholoogia I	1.5 AP
2. Metodoloogia I	6 AP
• Uurimismeetodid psühholoogias (praktikum)	3 AP
• Andmetöötlus	3 AP

Keskaste – 15 + 39 AP

1. Bioloogiline psühholoogia I*	3 AP
• Inimese füsioloogia	2 AP
• Geneetika	1 AP
2. Bioloogiline psühholoogia II*	5 AP
• Neuroanatomia ja füsioloogia	3 AP
• Neuropsühholoogia	2 AP
3. Tegevus ja tunnetus II	4 AP
• Tegevus	2 AP
• Kognitiivne psühholoogia	2 AP
4. Individuaalsed erinevused II	4 AP
• Vaimsed võimed	2 AP
• Isiksusteooriad	2 AP
5. Arengupsühholoogia II	2 AP
6. Sotsiaalpsühholoogia II	3 AP
7. Kliiniline psühholoogia II	2 AP

8. Rakenduspsühholoogia II	2 AP
9. Metodoloogia II	6 AP
• Isiksuse mõõtmise (praktikum)	3 AP
• Statistika*	3 AP
10. Valikained psühholoogiast	4 AP
11. Seminaritöö	4 AP

* – õppeained, mida võib osakonna nõukogu loal asendada valikainega

Diplomiaste – 15 + 39 + 46 AP

1. Rakenduslik psühhodiagnostika	4 AP
2. Suhtlemistreening	4 AP
3. Juhtumi analüüs	4 AP
4. Organisatsiooni psühholoogia	4 AP
5. Juhendatud praktika	10 AP
6. Diplomitöö	10 AP
7. Lõpueksam	10 AP

Märkused

Õppetöö kontrolli vorm: kõik esitatud õppeained lõpevad eksamiga.

Sotsiaalteaduslikud valikained (20 AP): arvesse tulevad kõik erialased kursused, mida loetakse Tartu Ülikoolis või mis on vastavuses Tartu Ülikoolis kehtestatud nõuetega.

Psühholoogia valikainete nimestik esitatakse psühholoogia osakonna poolt iga õppeaasta alguseks.

Varem (nii kaugõppes kui ka bakalaureuseõppes) psühholoogia õpinguid alustanud, kuid mingil põhjusel katkestanud isikutel on võimalus jätkata psühholoogia diplomioõppes, kusjuures otsuse õppekava kohta (varasema õppekava täitmine ja rakendatus) teeb osakonna nõukogu igal konkreetsel juhul eraldi.

Kirjatööd

Psühholoogia diplomioõpingute vältel tuleb üliõpilasel kirjutada kaks suuremat kirjatööd (seminari ja diplomitöö) ja olla teiste kirjutatud tööde retsensendiks. Kirjalikke töid kahtatakse avalikel sessioonidel, mis toimuvad kaks korda aastas. Tööde koostamise nõuded on fikseeritud vastavas õppemetoodilises juhendis.

Psühholoogia diplomioõppe õppekava üldine struktuur

	Alamaste	Keskaste	Diplomiaste	Kokku
I Metodoloogia	6	6 (3)	-	12
II Bioloogiline psühholoogia	-	8 (0)	-	8
III Tegevus ja tunnetusprotsessid	2.5	4	-	6.5

IV	Individuaalsed erinevused	2	4	-	6
V	Arengupsühholoogia	1.5	2	-	3.5
VI	Sotsiaalpsühholoogia	1.5	3	-	4.5
VII	Kliiniline psühholoogia	1.5	2	-	3.5
VIII	Rakenduspsühholoogia	-	2	16	18
	Valikained psühholoogiast	-	4 (15)	-	4
	Kirjatööd (seminari- ja lõputöö)	-	4	10	14
	Juhendatud praktika	-	-	10	10
	Lõpueksam	-	-	10	10
Kokku:		15	39	46	100
	Sotsiaalteaduslikud valikained				20

Psühholoogia diplomioppe eesmärkidest

Psühholoogia diplomioppe eesmärgiks on arendada ja täiendada üliõpilasi järgmistes valdkondades:

Teadmised. On teatud kogus fakte, teooriaid ja probleeme, mida psühholoogiat õppinud inimene peab teadma. Õppekava esimeseks eesmärgiks ongi nende alusteadmiste vahendamine.

Mõtlemisoskus. Psühholoogia valdkonnas edukas töötamine eeldab mitte üksnes faktide tundmist, vaid ka kriitilist mõtlemist ja arutlusoskust, mis on vajalik selleks, et osata kasutada psühholoogia meetodeid ja kriitiliselt lugeda psühholoogia originaaltekste. Kriitiline mõtlemine peab olema piisav näiteks ka selleks, et suhtuda küllaldase skeptilisusega psühholoogiat riivavatesse seletustesse, mida pakuvad massimeediumid.

Väljendusoskus. Kursus peab toetama keelelise väljendusoskuse arendamist. Psühholoogiat õppiv inimene peab mitte üksnes mõistma, mida on kirjutatud õpikutes, vaid suutma ka ise argumenteeritult esitada psühholoogilisi teadmisi ja tõestada nende paikapidavust nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis. Viimasel puhul tuleb seda esitada stiilis, mis on soovitatud APA (*American Psychological Association*) publitseerimismanuaalis (*Publication Manual*, 1995).

Informatsiooni kogumise oskus. Psühholoogia kursuse lõpetanu peab oskama otsida ja koguda informatsiooni psühholoogia probleemide kohta raamatukogust ja muudest infoallikatest ning andmebaasidest.

Uurimisoskused. Lisaks teadmistele peab psühholoog valdama ka uurimismeetodeid, mis algavad oskusest läbi viia eksperimentaalset uurimust ja lõpevad oskusega kasutada andmete töötlemiseks sobilikke statistilisi ja kvantitatiivseid meetodeid.

Suhtlemisoskused. Psühholoogia omapära tingib selle, et igapäevase suhtlemisoskuse arendamine on õpingute üheks kõrvaleesmärgiks. Suhtlemisoskused eeldavad võimet jälgida oma käitumist ja samuti piisavat tundlikkust, mis lubab märgata teiste inimeste iseärasusi, mis on tingitud nende kultuurist, vanusest, haridusest ja soost.

Eetika. Õppekava üheks eesmärgiks on ka psühholoogi kutsetöö ja psühholoogiliste teadmiste rakendamise eetiliste printsiipide ja väärtuste selgitamine.

Magistriõpe

Teadusmagistriõpe

Magistriõppes toimub spetsialiseerumine vastavalt psühholoogia osakonna uurimisteedadele. Võimalik on spetsialiseeruda psühhofüüsikale, eksperimentaal-, bioloogilise-, arengu-, kliinilisele-, isiksuse-, sotsiaal- või rakenduspsühholoogia erialale. Magistrieksamiks tuleb läbi töötada psühholoogilist kirjandust, mille tingimahuks on 10 viiesaja leheküljelist monograafiat ehk 5000 lehekülge teaduslikku teksti. Magistriõppe kohustusliku kirjanduse loetelu kinnitab igaks aastaks psühholoogia osakonna nõukogu.

Magistritöös (40 AP) tuleb esitada vähemalt ühe teadusliku artikli mahus uurimus, mis on kas juba avaldatud mõnes rahvusvahelise levikuga ajakirjas-kogumikus või on toimetusele esitatud seal avaldamiseks. Erandina võetakse kaitsmisele töid, mille tulemused on ilmunud kohaliku levikuga väljaannetes, kuid sisaldavad originaalset teaduslikku ideed ning omavad tähtsust psühholoogia kui teadusele või kui elukutsele.

Õppeainete loetelu (40 AP)

Uurimus, andmed ja interpretatsioon – 4 AP

Magistritöö teemade metateoreetiline analüüs – 2 AP

Valikkursused – 9 AP

Eriseminarid – 20 AP

Magistrieksam – 5 AP

Rakendusmagistriõpe

Ülikooli nimi: Tartu Ülikool

Teaduskond: Sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: rakenduspsühholoogia magistriõpe

Õppekava nimetus inglise keeles: *master level training on applied psychology*

Nominaalse õppeaja kestvus aastates: 2

Õppekava lühilannotatsioon

Rakenduspsühholoogia magistriõppes toimub psühholoogi kutseoskuste omandamine. Võimalik on spetsialiseeruda **kliinilisele** ja **koolipsühholoogiale**.

Antavate kraadide nimetused:

Psühholoogiamagister kliinilise psühholoogia alal ehk *Master of Psychology on Clinical Psychology*

Psühholoogiamagister koolipsühholoogia alal ehk *Master of Psychology on School Psychology*

Koolituse läbinud peavad omama vajalikke akadeemilisi ja praktilisi oskusi, et teha oma tööd ratsionaalselt ning olema võimelised oma tööd analüüsima ja selle mõju hindama.

Õppetöö maht on 80 AP ja see koosneb kolmest osast:

1) teoreetilis-metoodiline õpe (45 AP) sisaldab loenguid ja seminare, mis eeldava ka iseseisvat tööd ja ettekandeid loetust, kirjalikke referaate ning koduste praktilist ülesannete ettenäitamist ja analüüsi;

2) magistripjekt (15 AP), milleks on uurimus, mis kirjeldab ja analüüsib teadusliku põhjendatud metoodika alusel mõnda psühholoogi töö probleemi, sealhulgas k üksikjuhtumi analüüs või arendusliku sisuga projekt psühholoogi kutsetöö paremal korraldamiseks, uute hindamis- ja sekkumisprogrammide väljatöötamine, loodud riis või tarkvara vms. rakendusliku väärtusega töö;

3) praktika valitud alal (20 AP) vähemalt kahes erinevas praktikakohas kokk vähemalt 6 kuud.

Kursus lõpeb magistripjekti kaitsmise ja kirjaliku kutseeksamiga. Kutseksam (AP) hõlmab teadmiste kontrolli kohustuslike ainete kogu ulatuses, lisaks esitab taotle akadeemilise erialase eluloo (*curriculum vitae*) ja praktika juhendaja poolse analüü praktika eduka läbimise kohta.

Õppeainete loetelu (45 AP)

A. KUTSEÕPINGUD KLIINILISE PSÜHHOLOOGIA ALAL

I Kohustuslikud teooriaõpingud (15 AP)

Kliiniline neuropsühholoogia	2 AP
Tervisepsühholoogia	2 AP
Kliiniline psühholoogia	2 AP
Kliinilise psühholoogia eetika ja metodoloogia	2 AP
Teaduslike uurimuste metodoloogia	2 AP
Lõpueksam	5 AP

II. Kohustuslikud praktilis-metoodilised kursused (10 AP)

Juhtumianalüüsi alused	2 AP
Individuaalse uurimise ja hindamise meetodid (vaatlus, intervjuu, hindamisskaalad, käitumisanalüüs)	3 AP
Sissejuhatus psühhoteraapiasse (kognitiiv-käitumis- või pereteraapia)	3 AP
Psüühikahäired lapseas	2 AP

Lõpueksami komisjonile tuleb esitada üks juhtumianalüüsi näidis, psühholoogilise hinnangu kokkuvõtte näidis ja psühhoteraapia juhtumi ülevaade.

III. Valik- ja vabaained (20 AP)

Meditsiinipsühholoogi töö seaduslik regulatsioon	2 AP
--	------

Kliinikus kasutatavad testid (olenevalt testi mahust)	0,5 - 2 AP
Neurofüsioloogia	2 AP
Somaatiliste haigete probleemid ja psühhosomaatika	2 AP
Rakenduslik sotsiaalpsühholoogia	2 AP
Töö erivajadustega rühmadega (vägivald, lein, kriisiohvid jt. ekstreemolukorra kliendid)	2 AP
Psühhoteraapia keskastme kursus (kognitiiv-käitumis-või pereteraapia)	8 AP
Psühhodiagnostika metoodilised alused, testiteooria	2 AP
Kultuurierinevuste arvestamine suhtlemisel	2 AP

Lisaks võib valida teisi kursusi TÜ psühholoogiaosakonna õppekavast ja külalis-
lektorite tsüklitest. Valikaineteks võib kasutada ka sobivaid kursusi arstiteaduskonna
tsüklitest.

Vastavalt teadusharu ja kutsenõuete arengule kinnitab psühholoogiaosakonna
nõukogu õpetatavate kursuste sisu ja teeb vajadusel muutusi õpetatavate kursuste
loetelus.

B. KUTSEÕPINGUD KOOLIPSÜHHOLOOGIA ALAL

I Kohustuslikud teooriaõpingud (15 AP)

Organisatsioonipsühholoogia (Kool kui organisatsioon.

Koolikeskkonna planeerimine ja organiseerimine.

Õppekavade arendamine ja hindamine.)

2 AP

Töö erivajadustega rühmadega (Vägivald, lein, kriisiohvid jt.
ekstreemolukorra kliendid)

2 AP

Erivajadustega lapsed

2 AP

Koolipsühholoogia eetika ja metodoloogia

2 AP

Teadusmetodoloogia

2 AP

Lõpueksam

5 AP

II. Kohustuslikud praktilis-metoodilised kursused (10 AP)

Juhtumianalüüsi alused

2 AP

Individuaalse uurimise ja hindamise meetodid

(vaatlus, intervjuu, hindamisskaalad, käitumisanalüüs)

3 AP

Olulisemad koolis kasutatavad testid

2 AP

Sissejuhatas psühhoteraapiasse

(kognitiiv-käitumis- või pereteraapia)

3 AP

Lõpueksami komisjonile tuleb esitada üks juhtumianalüüsi näidis ja üks
psühholoogilise hinnangu kokkuvõtte näidis.

III. Valik- ja vabaained (20 AP)

Arengupsühholoogia

2 AP

Sotsiaalpsühholoogia

2 AP

Koolipsühholoogi töö seaduslik regulatsioon

2 AP

Pedagoogika

2 AP

Haridusfilosoofia

1 AP

Psüühikahäired lapseas	2 AP
Psühhodiagnostika meetodilised alused, testiteooria	2 AP
Nõustamine (Erinevad koolkonnad. Kriisinõustamine. Karjäärinõustamine. Elutee planeerimine koolis)	4 AP
Konsultatsioonitehnikad (õpetajate konsulteerimine, mitme- tasandiline koolikonsultatsioon, vanemate konsulteerimine)	2 AP
Kultuurierinevuste arvestamine suhtlemisel	2 AP

Lisaks võib valida teisi kursusi TÜ psühholoogiaosakonna õppekavast ja külalislektorite tsüklistest. Valikaineteks võib kasutada ka sobivaid kursusi arstiteaduskonna ja pedagoogikakeskuse tsüklistest.

Vastavalt teadusharu ja kutseenõuete arengule kinnitab psühholoogiaosakonna nõukogu õpetatavate kursuste sisu ja teeb vajadusel muutusi õpetatavate kursuste loetelus.

Õppetöö korraldus

Rakendusmagistrite väljaõpe koosneb teoreetilistest kursustest, mis toimuvad regulaarsete tsüklitena Tartu Ülikooli psühholoogiaosakonnas, teoreetilis-praktilistest seminaridest, mis planeeritakse igal õppeaastal uuesti vastavalt osalejate vajadustele ja võimalustele ning TÜ ja külalisõppejõudude ajakava võimalustele, ning praktiseerimisest töökohal. Praktilist tööd alustavatele psühholoogidele korraldatakse kahekordne juhendamine - vilunud psühholoog (vajadusel muu kõrgharidusega ja kõrge kvalifikatsiooniga spetsialist) töökohal ja regulaarsed õppused TÜ psühholoogiaosakonnas juhendaja juures.

Õppetöö korraldus (mahtude arvestus, arvestuste ja eksamite sooritamise kord jms.) vastab TÜ üldisele korrale.

Õppeprogrammid valmistab ette Tartu Ülikooli psühholoogiaosakond.

Õppejõududena on tegevad kõik psühholoogiaosakonna õppejõud. Meditsiini- ja pedagoogika-alased spetsialiseerumiskursused tellitakse TÜ Arstiteaduskonnalt ja Pedagoogikakeskusest. Vastavalt vajadusele kaasatakse ka teisi TÜ õppejõude. Jätkatakse ja laiendatakse akadeemilisi sidemeid välismaa õppejõududega. On loodud hea kontakt Euroopa Psühholoogide Föderatsiooni ja Euroopa Kognitiivse Käitumisteraapia Assotsiatsiooniga, kes osutavad abi vajalike spetsialistide ja õppematerjalide leidmiseks, et tagada meie praktilise psühholoogia alase väljaõppe vastavus Euroopa standarditele.

Magistrandikohtadele võetakse nii psühholoogia bakalaureuse kraadiga isikuid kui ka psühholoogidiplomit omavaid ja juba erialal töötavaid rakenduspsühholooge erialaeksami ja kutsesobivust hindava vestluse põhjal. Avatud ülikooli skeem võimaldab kasutada kutsemagistri programmi juba töötavate psühholoogide jätkuõppeks nii osade kaupa kui tervikuna. Kuulatud kursuste, antud eksamite ja arvestuste kohta väljastab Tartu Ülikool sertifikaate, mis lähevad arvesse erialase kategooria taotlemisel ja tõstmisel.

Praktikabaasideks on Tartu Ülikooli psühholoogiaosakonna juurde loodud Praktilise Psühholoogia Keskus, Tartu Ülikooli Kliinikumi kliinikud ja Tartu linna ning maakonna tervishoiu- ja haridusasutused. Kvalifitseeritud juhendaja olemasolul võib praktikat sooritada ka teistes Eesti asutustes. Praktika kestus on vähemalt 6 kuud, seda võib sooritada ka osade kaupa erinevates praktikakohtades. Nõutav on praktika vähemalt kahes erinevas kohas (kahel erineval vanuserühmal, kahel erineval häirete rühmal) et magistrant õpiks töötama eri liiki probleemidega ja eri tüüpi olukordades.

Doktoriõpe

Doktoriõpingute programmi koostatakse individuaalselt vastavalt doktorandi uurimisprogrammi spetsiifikale. Doktoriõpingute hulka kuuluvad loengud, seminarid, iseseisev töö, loengute ja seminaride pidamine, rahvusvahelistes töötubades osalemine, konverentsi ettekannete ettevalmistamine ja teaduslike artiklite kirjutamine ja avaldamine. Doktorieksamiks tuleb esitada läbitöötatud psühholoogia kirjanduse nimekirja, mille tinglikuks mahuks on 10000 lehekülge teaduslikku teksti.

Õppeainete loetelu (40 AP):

1. Valikkursused 5 AP
2. Eriseminarid 25 AP
3. Doktorieksam 10 AP

Doktoritöö peab olema vähemalt kolme uurimusliku või analüütilise artikli mahus töö, mille tulemused on avaldatud kas *Social Sciences Citation Index*is (SSCI) indekseeritud või *PsycLIT* andmebaasis refereeritud väljaannetes. Doktoritööna võib kaitsta ka muudes väljaannetes ilmunud uurimusi juhul kui neid on korduvalt tsiteeritud SSCI-s indekseeritud väljaannetes või on leidnud muul viisil märkimisväärset tunnustust.

2001.-2002. õppeaastal loetavad kursused

.....

NB! Sügissemestri kohta on toodud ka loengute toimumise ajad ja kohad.

Alamaste

Sügis- ja kevadsemester

Kohustuslikud ained

Metodoloogia I:

SOPH.00.002 UURIMISMEETODID PSÜHHOLOOGIAS (praktikum), 3 AP, M. Rauk, T. Laak

I ja II RÜHM (psühholoogid), T 14 - 16, Tiigi 332, 326, 11. sept. - 18. det.

III ja IV RÜHM (mittepsühhol.), K 14 - 16, Tiigi 332, 326, 12. sept. - 19. det.

Sügissemester

Kohustuslikud ained

Ülevaade psühholoogiast:

SOPH.00.156 Individuaalsed erinevused I, 1,5 AP, M. Schmidt, loengud, E ja N
12 - 14, Vanemuise 225, 6. sept. - 8. okt., seminarid

I RÜHM (psühholoogid), N 10 - 12, Tiigi 324, 13. sept. - 4. okt.

II RÜHM (mittepsühhol.), K 16 - 18, Tiigi 127, 12. sept. - 3. okt.

SOPH.00.157 Tegevus ja tunnetus I, 3 AP, M. Rauk jt., loengud, E ja N 12 -14,
Vanemuise 225, 11. okt. - 20. dets., seminarid

I RÜHM (psühholoogid), N 10 - 12, Tiigi 324, 18. okt. - 13. dets.

II RÜHM (mittepsühhol.), K 16 - 18, Tiigi 127, 17. okt. - 12. dets.

Kevadsemester

Kohustuslikud ained

Ülevaade psühholoogiast:

SOPH.00.102 Arengupsühholoogia I, 1,5 AP, T. Tulviste

SOPH.00.104 Sotsiaalpsühholoogia I, 1,5 AP, O. Must

SOPH.00.103 Kliiniline psühholoogia I, 1,5 AP, M. Kreegipuu

Metodoloogia I:

SOSS.02.005 Andmetöötlus sotsiaalteadustes, 3 AP, L.-M. Tooding

Valikained

SOPH.00.003 Teadusinformatsiooni allikad, 1 AP, M. Meltsas

SOPH.00.004 Suhtlemispsühholoogia, 2 AP, K.-E. Esop

SOPH.00.146 Loomade käitumine, 2 AP, R. Häidkind

Keskaste

Sügis- ja kevadsemester

Kohustuslikud ained

Metodoloogia II:

SOPH.00.011 Isiksuse uurimismeetodid (praktikum), 3 AP, M. Rauk jt., K 10 - 12,
Tiigi 332, 302, esimene praktikum 5. sept.

Valikained

SOPH.00.108 Kliinilise psühholoogia eriseminar, 4 AP, M. Kreegipuu, K 14 - 18, Tiigi
342, esimene seminar 19. sept., üle nädala

SOPH.00.019 Kliinilise psühholoogia metodoloogia ja eetika, 4 AP, M. Kreegipuu,
K 14 - 18, Tiigi 342, esimene seminar 26. sept., üle nädala

SOPH.00.273 Koolipsühholoogia eriseminar II, 4 AP, E. Kikas, R 10 - 14, Tiigi 342,
esimene seminar 5. okt., edaspidi kokkuleppel

Kevadsemester

Kohustuslikud ained

AR.01.007 Neuroanatomia ja füsioloogia, 3 AP, E. Vasar, A. Soosaar

SOPH.00.024 Neuropsühholoogia, 2 AP, J. Harro, A. Kolk, M. Tõnissaar

SOPH.00.013 Sotsiaalsühholoogia II, 3 AP, O. Must

SOPH.00.015 Tegevus: Motiivid ja emotsioonid, 2 AP, A. Luuk

Rakenduspsühholoogia II (nn. kohustuslik valik vähemalt 2 AP ulatuses):

MJJV.03.084 Organisatsioonikäitumine, 2 AP, M. Vadi

MJJV.03.094 Organisatsioonikäitumine (edasijõudnutele), 1,5 AP, M. Vadi

Valikained

SOPH.00.060 Laste joonistused, 2 AP, T. Laak

SOPH.00.158 Kriisipsühholoogia, 2 AP, K. Kastepõld

SOPH.00.275 Erikursus arengupsühholoogiast VI, 2 AP, T. Tulviste

SOPH.00.113-116 Menetluspraktika kliinilises psühholoogias, 1-4 AP, M. Kreegipuu

Ülemaste

Sügissemester

Kohustuslikud ained

SOPH.00.111 Neurokeemia, 2 AP, J. Harro, E 14 - 16, Tiigi 332, esimene loeng 17. sept.

SOPH.00.112 Neurofarmakoloogia, 2 AP, J. Harro, E 10 - 12, Tiigi 332, esimene loeng 17. sept.

ARPS.01.005 Patopsühholoogia, 2 AP, L. Mehilane, K 14 - 18, Psühhiaatriakliinik Raja 31

SOPH.00.025 Psühholoogia ajalugu, 3 AP, P. Tulviste ja K. Konstabel, E 12 - 14, Tiigi 332, esimene loeng 10. sept., E 14 - 16, Tiigi 236, üle nädala, alates 17. sept.

SOPH.00.046 Andmete interpreteerimine, 2 AP, O. Must ja K. Konstabel, N 10 - 12, Tiigi 311

SOPH.00.189 Uurimistöö teemade analüüs ja retsenseerimine, 1 AP, K. Kreegipuu, E 14 - 16, Tiigi 236, esimene loeng 24. sept., üle nädala

SOPH.00.055 Kultuuripsühholoogia, 2 AP, P. Tulviste, K 10 - 12, Tiigi 127

SOPH.00.038 Kliiniline psühholoogia II, 2 AP, M. Kreegipuu, K 12 - 14 Tiigi 332, esimene loeng 3. okt., N 10 - 12, Tiigi 332

Valikained

SOPH.00.045 Menetluspraktika koolipsühholoogias, 4 AP, E. Kikas, T 14 - 18, Tiigi 324, 18. sept. - 23. okt.

SOPH.00.161 Kognitiivse psühhofüsioloogia meetodid, 2 AP, A. Luuk, K 10 - 12, Tiigi 326

Kevadsemester

Valikained

SOPH.00.144 Õpetamistehnoloogiate psühholoogilised alused, 2 AP, A. Luuk

SOPH.00.239 Depressiooni kognitiivkäitumuslik hindamine ja ravi, 2 AP, K. E. Esop

Teadusmagistriõpe

Sügis- ja kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOPH.00.270 Uurimus; andmed ja interpretatsioon, 4 AP, O. Must, K. Konstabel,
A. Luuk, R 10 - 14, Tiigi 332, 7., 14., 21., 28. sept., 19. okt.,
16. nov., 7. dets.

Eriseminarid

SOPH.00.117 Juhendajaseminar I, 5 AP, juhendajad

SOPH.00.118 Juhendajaseminar II, 5 AP, juhendajad

SOPH.00.246-247 Psühhofüsioloogia teadusseminar I - II, 2 AP, J. Harro ja M. Eller

Kokkuleppel õppejõuga

SOPH.00.259 Kliinilise psühholoogia eriseminar (magistrantidele), 4 AP, M. Kreegipuu,
K 14 - 18, Tiigi 324, esimene seminar 19. sept., üle nädala

SOPH.00.272 Koolipsühholoogia magistriseminar I, 2 AP, E.Kikas, R 10 - 14, Tiigi
326, esimene seminar 5. okt., edaspidi kokkuleppel õppejõuga

Valikained

SOPH.00.119 Psühholoogia õpetamise metoodika I, 1 AP

SOPH.00.120 Psühholoogia õpetamise metoodika II, 2 AP

Sügissemester

Kohustuslikud ained

Eriseminarid

SOPH.00.240-241 Psühhobioloogia eriseminar I - II, 2 AP, J. Harro, kokkuleppel
õppejõuga

Kevadsemester

Kohustuslikud ained

SOPH.00.149 Magistritöö teemade metateoreetiline analüüs, 2 AP, T. Bachmann

Eriseminarid

SOPH.00.234 Perekonna sotsialisatsioon ja laste sotsiaalne areng, 2 AP, T. Tulviste

SOPH.00.274 Sotsiaalpsühholoogia diskursused, 1 AP, O. Must

SOPH.00.275 Eerikursus arengupsühholoogiast VI, 2 AP, T. Tulviste

Valikained

Neuroteaduste kooli ained:

- SOPH.00.252 Võrdlev psühholoogia, 1,5 AP, R. Häidkind
 SOPH.00.253 Inimese psühholoogia modelleerimine, 1 AP, J. Allik, J. Harro, E. Vasar, T. Kivastik, E. Kiive, M. Tõnissaar
 SOPH.00.254 Psühhofüsioloogia, 1 AP, A. Luuk
 SOPH.00.255 Emotsioonide ja motivatsioonide psühholoogia, 1,5 AP, J. Allik, J. Harro, J. Panksepp
 SOPH.00.256 Isiksuse psühholoogia, 1 AP, J. Allik, J. Harro, E. Kiive
 SOPH.00.257 Kognitiivne närviteadus, 1 AP, J. Harro, E. Tulving, A. Kolk, M. Tõnissaar

Rakendusmagistriõpe

Sügis- ja kevadsemester

- SOPH.00.270 Uurimus; andmed ja interpretatsioon, 4 AP, O. Must, K. Konstabel, A. Luuk, R 10 - 14, Tiigi 332, 7., 14., 21., 28. sept., 19. okt., 16. nov., 7. dets.
 SOPH.00.259 Kliinilise psühholoogia eriseminar (magistrantidele), 4 AP, M. Kreegipuu, K 14 - 18, Tiigi 324, esimene seminar 19.sept., üle nädala
 SOPH.00.272 Koolipsühholoogia magistriseminar I, 2 AP, E. Kikas, R 10 - 14, Tiigi 326, esimene seminar 5. okt., edaspidi kokkuleppel õppejõuga

Sügissemester

- SOPH.00.129 Kliinilise psühholoogia magistrikursus, 2 AP, M. Kreegipuu, N 14 - 18, Tiigi 324, esimene seminar 4. okt., üle nädala
 ARPS.01.049 Laste psüühikahäired, 2 AP, J. Liivamägi, R 14 - 18, Tiigi 332, esimene seminar 5. okt., üle nädala
 SOPH.00.183 Organisatsioonipsühholoogia, 2 AP, M. Nõmm, N 14 - 18, Tiigi 324, 6. - 28. sept., R 14 - 18, Tiigi 324,
 SOPH.00.135 Sissejuhatus kognitiiv-käitumisteraapiasse, 3 AP, K. E. Esop, N 10 - 14, Tiigi 324, 4. okt., 1., 29. nov., 13. dets., R 10 - 14, Tiigi 324, 5. okt., 2., 30. nov., 14.dets.
 SOPH.00.204 ja 205 Menetluspraktika koolipsühholoogias II ja III, 10 AP, E. Kikas jt, N 12 - 14, Tiigi 324, esimene seminar 20. sept., edaspidi kokkuleppel õppejõuga
 SOPH.00.217 Erialapraktika kliinilises psühholoogias, 10 AP, M. Kreegipuu, kokkuleppel õppejõuga

Kevadsemester

- SOPH.00.149 Magistritöö teemade metateoreetiline analüüs, 2 AP, T. Bachmann
 SOPH.00.234 Perekonna sotsialisatsioon ja laste sotsiaalne areng, 2 AP, T. Tulviste

- SOPH.00.201 Individuaalse uurimise ja hindamise meetodid, 3 AP, E. Kikas, M. Kreegipuu
- SOPH.00.183 Töö erivajadustega rühmadega, 2 AP, K. Kastepõld
- SOPH.00.239 Depressiooni kognitiivkäitumuslik hindamine ja ravi, 2 AP, K. E. Esop
- SOPH.00.204 ja 205 Menetluspraktika koolipsühholoogias II ja III, 10 AP, E. Kikas jt.
- SOPH.00.217 Erialapraktika kliinilises psühholoogias, 10 AP, M. Kreegipuu

Doktoriõpe

Sügis- ja kevadsemester

Eriseminarid

- SOPH.00.124-127 Juhendajaseminar I-IV, 5 AP, juhendajad
- SOPH.00.248-251 Psühhofüsioloogia teadusseminar III - VI, 2 AP, J. Harro ja M. Eller
- SOPH.00.128 Doktoriseminar, 5 AP, J. Allik

Sügissemester

Eriseminarid

- SOPH.00.242-245 Psühhobioloogia eriseminar III - VI, 2 AP, J. Harro

Kevadsemester

Eriseminarid

- SOPH.00.275 Erikursus arengupsühholoogiast VI, 2 AP, T. Tulviste

Valikained

Neuroteaduste kooli ained:

- SOPH.00.252 Võrdlev psühholoogia, 1,5 AP, R. Häidkind
- SOPH.00.253 Inimese psühholoogia modelleerimine, 1 AP, J. Allik, J. Harro, E. Vasar, T. Kivastik, E. Kiive, M. Tõnissaar
- SOPH.00.254 Psühhofüsioloogia, 1 AP, A. Luuk
- SOPH.00.255 Emotsioonide ja motivatsioonide psühhobioloogia, 1,5 AP, J. Allik, J. Harro, J. Panksepp
- SOPH.00.256 Isiksuse psühhobioloogia, 1 AP, J. Allik, J. Harro, E. Kiive
- SOPH.00.257 Kognitiivne närviteadus, 1 AP, J. Harro, E. Tulving, A. Kolk, M. Tõnissaar

Psühholoogia eriala üliõpilastele soovitatavad ained

Sügissemester

- SOAH.01.001 Sissejuhatus avalikku haldusesse, 4 AP, W. Drechsler, Tõnisson, T 12 - 14, Vanemuise 225
- SOPL.01.001 Politoloogia põhikursus, 3 AP, J. Ruus, K 16 - 18, Vanemuise 225

- SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse, 2 AP, A. Trumm, T 10 - 12, Keemiahoone 226
- SOSE.01.104 Sissejuhatus semiootikasse, 3 AP, M. Lotman, T 16 - 18, Keemiahoone 226
- SOZU.03.057 Sissejuhatus meediasse, 2 AP, M. Lauristin, R 14 - 16, Keemiahoone 226
- FLKE.01.025 Inglise keel, edasijõudnud, 2 AP, Kaldjärv, K 10 - 12, Tiigi 254, N 14 - 16, Tähe 353
- FLKE.04.016 Vene keel, edasijõudnud, 1,5 AP, Grozdova, T 12 - 14, Keeltemaja 309
- FLKE.04.031 Vene keele algkursus I, 3 AP, K. Allikmets, T 14 - 16, Keeltemaja 309, N 14 - 16

Mittepsühholoogidele pakutavad ained

Sügissemester

- SOPH.00.029 Ülevaade psühholoogiast, 4 AP, A. Luuk, T ja K 14 - 16, Tiigi 127, esimene loeng 11. sept.
- SOPH.00.035 Sotsiaalpsühholoogia, 3 AP, O. Must, T 14 - 17, Tiigi 118, esimene loeng 11. sept.
- SOPH.00.109 Üliõpilasnõustamine, 2 AP, K. E. Esop jt., (jätkukursus, algas kevadsemestril)
- SOPH.00.212 Suhtumispsühholoogia, 2 AP, A. Luuk, T 10 - 12, Lossi 3 - 405

Kevadsemester

- SOPH.00.057 Psühholoogia, 2 AP, K. Kastepõld
- SOPH.00.155 Nauteained ja ravimsõltuvus, 1 AP, J. Harro
- SOPH.00.070 Juhtimispsühholoogia (medõeteadusele), 1 AP, A. Luuk
- SOPH.00.109 Üliõpilasnõustamine, 2 AP, kursus lõpeb sügissemestril, K. E. Esop jt.
- SOPH.00.005 Sissejuhatus uurimismeetodeisse käitumis ja sotsiaalteadustes, 2 AP, A. Luuk, NB! eripedag.
- SOPH.00.211 Arenguteooria ja arengupsühholoogia, 2 AP, A. Luuk, NB! med. õdedele
- SOPH.00.215 Biopsühholoogia, 2,5 AP, A. Luuk
- SOPH.00.225 Kognitiivse psühholoogia rakedusi loodusteaduste õpetamisel (loodust. õpetajatele), 2 AP, E. Kikas
- SOPH.00.230 Suhtlemisteooriad ja meetodid (medõeteadusele), 1 AP, K. Kastepõld

Olulisemad publikatsioonid 1998-2000

- Allik J. Thoughts about the quality of social sciences in Estonia. - *Trames*, 1998, 2 (52/47), 1, 91-107.
- Allik J., Kreegipuu K. Multiple visual latency. - *Psychological Science*, 1998, 9, 2, 135-138.
- Allik J., Luuk A., Toom M. Programming of eye movement direction and amplitude. - *Perception*, 1998, 27 (suppl.), 136-137.
- Allik, J. & Drechsler, W. German holism revisited: really? A review of Anne Harrington's 'Reenchanting science. Holism in German culture from Wilhelm II to Hitler'. *Culture and Psychology*, 1999, 5 (2), 239-247.
- Allik, J. & Toom, M. A typology of conjoint processes. - *Perception*, 1999, 28 (supplement), 145-146.
- Allik, J. Available and accessible information in memory and vision. - E. Tulving (Ed.), *Memory, Consciousness, and the Brain: The Tallinn Conference*. (pp. 7-17). Philadelphia: Psychology Press, 1999.
- Allik, J. Perceiving enmattered form. *Trames*, 1999, 3 (53/48), 81-98.
- Allik, J. Sigmund Freudi elu ja töö. — *Sigmund Freud inimhinge anatoomiaist* (lk. 175-414). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 1999.
- Allik, J. Ülevaade mälu uurimisest psühholoogias. /Review of memory studies in psychology/. - I. Puura (Toim.) *Biosüsteemide mälu teooria. Schola biotheretica XXV*. (8-12 pp.) Tartu: Sulemees, 1999.
- Allik, J., Must, O., & Lynn, R. Sex differences in general intelligence among university students: Some results from Estonia. *Personality and Individual Differences*, 1999, 26, 1137-1141.
- Cheour M., Ceperoniene R., Lehtokoski A., Luuk A., Allik J., Alho K., Näätänen R. (1998) Development of language-specific phoneme representation in the infant brains. - *Nature Neuroscience*, 1, 5, 351-353.
- Costa, P. T., Jr, McCrae, R. R., Martin, T. A., Oryol, V. E., Senin, I. G., Rukavishnikov, A. A., Shimonaka, Y., Nakazato, K., Gondo, Y., Takayama, M., Allik, J., Kallasmaa, T., & Realo, A. Personality development from adolescence through adulthood: Further cross-cultural comparisons of age differences. In V. J. Molfese & D. Molfese (Eds.), *Temperament and personality development across the life span*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2000, 235-252.
- de Geer, B., Tulviste, T., Kants, L. & Tryggvason, M.-T. Bordssamtalet som socialiseringsinstrument. Kommentarer kring matbordet i Estland, Finland och Sverige. *Barnspråk i Norden*. 2000.
- Eensoo, D., Harro, J., Harro, M., Rimm, H., Viru, A.M. Depressiveness, anxiety, perceived stress and self-efficacy in middle-aged men with different engagement in physical activity. - *Medicina Dello Sport*, 2000, 53, 69-74.
- Gelfand, M. J., & Realo, A. Collectivism and accountability in intergroup negotiations. *Journal of Applied Psychology*, 1999, 84, 721-736.

- Harro, J., Häidkind, R., Harro, M., Modiri, A.-R., Gillberg, P.-G., Pähkla, R., Matto, V., Orelund, L. Chronic mild unpredictable stress after noradrenergic denervation: attenuation of behavioural and biochemical effects of DSP-4 treatment. *European Neuropsychopharmacology*, 1999, 10, 1, 5-16.
- Harro, J., Meriküla, A., Lepiku, M., Modiri, A.-R., Rinken, A., & Orelund, L. Lesioning of Locus coeruleus Projections by DSP-4 Neurotoxin Treatment: Effect on Amphetamine-Induced Hyperlocomotion and Dopamine D2 Receptor Binding in Rats. - *Pharmacology & Toxicology*, 2000, 86, 197-202.
- Harro, J., Panksepp, J. Mälu ja emotsioonid: evolutsiooniline perspektiiv. - *I. Puura (Toim.) Biosüsteemide mälu teooria. Schola biotheretica XXV*. Tartu, Sulemees, 1999, 76-78.
- Harro, J., Pähkla, R., Modiri, A.-R., Harro, M., Kask, A. & Orelund, L. Dose-dependent effects of noradrenergic denervation by DSP-4 treatment on forced swimming and β -adrenoceptor binding in the rat. - *Journal of Neural Transmission*, 1999, 106, 619-629.
- Harro, J., Rimm, H., Harro, M., Grauberg, M., Karelson, K. ja Viru, A.-M. Association of depressiveness with blunted growth hormone response to maximal physical exercise in young healthy men. - *Psychoneuroendocrinology*, 1999, 24, 5, 505-517.
- Junefelt K., Tulviste T. (1998) American, Estonian and Swedish mothers' regulation of their children's discourse construction. - *Child Development within Culturally Structured: Environments Construction of psychological processes in interpersonal communication / M. de Lyra, & J. Valsiner (Eds.)*. Stamford, CA.: Ablex, 4, 137-154.
- Junefelt, K. & Tulviste, T. A question of choice. Psycholinguistics on the threshold of the year 2000. - *Proceedings of the 5th International Congress of the International Society of Applied Psycholinguistics. 25-27 June 1997*. Porto, Faculdade de Letras da Universidade do Porto, 1999, 317-321.
- Kallasmaa, T., & Pulver, A. The structure and properties of the Estonian COPE inventory. - *Personality and Individual Differences*, 2000, 29(5), 881-894.
- Kallasmaa, T., Allik, J., Realo, A., & McCrae, R. R. The Estonian version of the NEO-PI-R: An examination of universal and culture-specific aspects of the five-factor model. - *European Journal of Personality*, 2000, 14, 265-278.
- Kants, L., & Realo, A. Meta-level collectivism in Estonia and Finland. - *Trames*, 1999, 3, 3-18.
- Kask A., Rägo L., Harro J. Anxiogenic-like effect of the NPY Y_1 receptor antagonist BIBP3226 administered into the dorsal periaqueductal gray matter in rats. - *Regulatory Peptides*, 1998, 75/76, 255-262.
- Kask A., Rägo L., Harro J. Evidence for involvement of neuropeptide Y receptors in the regulation of food intake: studies with Y_1 -selective antagonist BIBP3226. - *British Journal of Pharmacology*, 1998, 124, 1507-1515.
- Kask A., Rägo L., Harro J. Opposite effects of [Leu³¹,Pro³⁴]NPY and NPY₁₃₋₃₆ on

- hypnotic response to α_2 -adrenoceptor agonist dexmedetomidine microinjected into rat locus coeruleus. - *Neuroscience Research Communications*, 1998, 23, 41-44.
- Kask A., Rägo L., Harro, J. Anxiolytic-like effects of NPY and NPY₁₃₋₃₆ microinjected into vicinity of locus coeruleus in rats. - *Brain Research*, 1998, 788, 345-348.
- Kask, A., Eller, M., Orelund, L., Harro, J. Neuropeptide Y attenuates the effect of locus coeruleus denervation by DSP-4 treatment on social behaviour in the rat. - *Neuropeptides*, 2000, 34, 1, 58-61.
- Kask, A., Harro, J. Inhibition of amphetamine- and apomorphine-induced behavioural effects by neuropeptide Y Y1 receptor antagonist BIBO 3304. - *Neuropharmacology*, Elsevier, 2000, 39, 1292-1302.
- Kask, A., Kivastik, T., Rägo, L. & Harro, J. Neuropeptide Y Y1 receptor antagonist BIBP3226 produces conditioned place aversion in rats. - *Progress in Neuro-Psychopharmacology & Biological Psychiatry*, 1999, 23, 705-711.
- Kask, A., Schiöth, H.B., Harro, J., Wikberg, J.E.S., & Rägo, L. Orexigenic effect of the melanocortin MC4 receptor antagonist HSO14 is inhibited only partially by neuropeptide Y Y1 receptor selective antagonists. - *Can. J. Physiol. Pharmacol*, 2000, 78, 143-149.
- Kikas E. Pupils' explanations of seasonal changes: age differences and the influence of teaching. - *British Journal of Educational Psychology*, 1998, 68, 4, 505-516.
- Kikas E. The impact of teaching on students' definitions and explanations of astronomical phenomena. - *Learning and Instruction*, 1998, 8, 5, 439-454.
- Kikas, E. Kauguse teooria temperatuurierinevuste seletamisel. - *Haridus*, Tallinn, 1999, 4, 50-52.
- Kikas, E. School Psychology in Estonia. Expectations of Teachers and School Psychologists Versus Reality. - *School Psychology International*, 1999, 20, 4, 352-364.
- Kikas, E. The influence of teaching on students' explanations and illustrations of the day/night cycle and seasonal changes. - *European Journal of Psychology of Education*, 2000, 15, 3, 281-296.
- Kreegipuu K., Kaadu K. Spatial localisation in relation to real and imaginary references. - *Perception*, 1998, 27 (suppl.), 73-74.
- Kreegipuu, K. & Allik, J. The accuracy and confidence of movement discrimination. - *Perception*, 1999, 28 (supplement), 83
- Kreegipuu, K., Runeson, S. Becoming competent through the perceiver's eye. - *Studies in perception and action V*. New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 1999, 20-23.
- Löfberg C., Harro J., Matto V., Orelund L. Cholecystokinin peptides and receptor binding in rat brain after DSP-4 treatment. - *Neuropeptides*, 1998, 32, 103-108.
- Lynn, R., Allik, J., & Must, O. Sex differences in brain size, stature and intelligence in children and adolescence: Some evidence from Estonia. - *Personality and Individual Differences*, 2000, 29, 555-560.

- Must O. Literacy: The case of Estonia. - *Trames*, 1998, 2 (52/47), 1, 40-65.
- Podar, I., Hannus, A., & Allik, J. Personality and affectivity characteristics associated with eating disorders: A comparison of eating disordered, weight-preoccupied, and normal samples. - *Journal of Personality Assessment*, 1999, 73 (1), 133-147.
- Prince, J.A., Harro, J., Blennov, K., Gottfries, C.G., & Orelund, L. Putamen Mitochondrial Energy Metabolism Is Highly Correlated to Emotional and Intellectual Impairment in Schizophrenics. - *Neuropsychopharmacology*, 2000, 22, 3, 284-292.
- Pullmann, H. & Allik, J. The Rosenberg Self-Esteem Scale: its dimensionality, stability and personality correlates in Estonian. - *Personality and Individual Differences*, 2000, 28, 701-715.
- Rauk, M. Kuidas mõõdetakse eksperimentaalpsühholoogias inimälu võimeid. - *I. Puura (Toim.) Biosüsteemide mälu teooria. Schola biotheretica XXV*. Tartu, Sulemees, 1999, 12-19.
- Realo A. Collectivism in an individualist culture: The case of Estonia. - *Trames*, 1998, 2 (52/47), 1, 19-39.
- Realo A. Multiculturalism: Diversity in action. - *Trames*, 1998, 2 (52/47), 3, 203-208.
- Realo A., Allik J. The Estonian Self-Consciousness Scale and its relation to the Five-Factor Model of personality. - *Journal of Personality Assessment*, 1998, 70, 109-124.
- Realo, A. & Allik, J. A cross-cultural study of collectivism: A comparison of American, Estonian, and Russian students. - *Journal of Social Psychology*, 1999, 39, 133-142.
- Rimm, H., Harro, M., Karelson, K., Grauberg M., A. Viru, Harro, J. State of mood and self-efficacy in relation to physical activity and fitness in young healthy men. - *Acta Psychiatrica Belgica*, 1999, 99, 16-22.
- Rinken, A. Harro J., Engström, L., Orelund, L. Role of fluidity of membranes on the guanyl nucleotide-dependent binding of cholecystokinin-8s to rat brain cortical membranes. - *Biochemical Pharmacology*, 1998, 55, 423-431.
- Toomela, A. & Allik, J. Components of verbal working memory. - *Behavioral and Brain Sciences*, 1999, 22 (1), 110-111.
- Toomela, A. A perceptual theory of knowledge: Specifying some details. - *Behavioral and Brain Sciences*, 1999, 22, 4, 633-634.
- Toomela, A. Drawing development: Stages in the representation of a cube and a cylinder. - *Child Development*, 1999, 70, 5, 1141-1150.
- Toomela, A. Ülevaade psühholoogiast. I osa. - Tallinn, Koolibri, 1999.
- Toomela, A., Tomberg, T., Orasson, A., Tikk, A., & Nömm, M. Paradoxical facilitation of a free recall of nonwords in persons with traumatic brain injury. - *Brain and Cognition*, 1999, 39, 187-201.
- Tulviste T. How much talk is expected from Estonian children? - *Trames*, 1998, 2 (52/47), 1, 108-119.
- Tulviste, P. Activity as explanatory principle in cultural psychology. - *In: S. Chaikin*,

- M.Hedegaard, U.J.Jensen (eds.) *Activity theory and social practice: Cultural-historical approaches*. Aarhus, Aarhus University Press, 1999, 66-78.
- Tulviste, P. Mis ülikool oma ajalooa teeb. - *Ajalooline Ajakiri*, 1999, 105, 2, 5-8.
- Tulviste, P. Review of: A.Kozulin. *Psychological Tools: A sociocultural approach to Education*. Cambridge, Ma., London: Harvard University Press, 1998. - *Mind, Culture, and Activity: An International Journal*, 1999, vol.6.
- Tulviste, P. Teaduse keelest. Eesti Teaduste Akadeemia juubeliaasta - 1998. Tallinn, 1999, 69-71.
- Tulviste, T. Socialization at meals: A comparison of American and Estonian mother-adolescent interaction. - *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 2000, 31, 5, 537-556.
- Valk A. Determinants of National Attitudes. - In: Herrberg, A. (Ed.) *Which identity for which Europe?* Aalborg: Aalborg University Press, 1998, 51-70.
- Valk, A. Ethnic Identity, Ethnic Attitudes, Self-esteem and Esteem Toward Others Among Estonian and Russian Adolescents. - *Journal of Adolescent Research*, 2000, 15, 6, 637-651.
- Valk, A., Karu, K. Attitudinal and Behavioural Attachment to the Group: Symbolic and Concrete Ethnic Identity. Intercultural communication and changing national identities. Tartu, Tartu University Press, 1999, 72-86.
- Valk, A; Karu, K. About the importance of the meaning of ethnic identity: strenght and meaning of ethnic identity among resident and emigrant Estonians. - *Trames*, 2000, 4(54/49), 2, 169-185.
- Wertsch, J.V., Tulviste, P. L.S.Vygotsky and contemporary developmental psychology. - In: P.Lloyd, C.Fernyhough (Eds.) *Lev Vygotsky: Critical Assessments. Vol. 1. Vygotsky's Theory*. New York, Routledge. 1999, 1, 9-30.
- Vuks, G. Traditsiooniline formaalne loogika. - Tartu, 1999, 203 lk.

Doktoritööd

- Kolk, A. Cognitive developmen of children with non-progressive unilateral brain lesion. Tartu: Tartu University Press, 2001, 95 p.
- Realo, A. Individualism and collectivism: An exploration of individual and cultural differences. Doctoral dissertation. Tartu: Tartu University Press, 1999, 165 p.
- Toomela, A. Cultural - historical psychology: Three levels of analysis. Doctoral dissertation. Tartu: Tartu University Press, 2000, 201 p.
- Valk, A. Two facets of ethnic identity: pride and differentiation. Tartu: Tartu University Press, 2001, 153 p.

Magistritööd

- Aavik, T. The Structure of Estonian Personal Values: A Lexical Approach. 1999.
- Cooper, C. Aggression indexes and driver profiles: A look at the roles of personality, social characteristics, risk, and motivational factors influencing driving behaviours in Estonia. 2000.

- Hannus, A. Developmental change in visual search, motor coordination, and general intellectual ability in school-age boys. 2001.
- Häidkind, R. Chronic mild stress model of depression: forced swimming behavior and monoamine neurochemistry. 1999.
- Kaadu, K. Visuaalse asukoha eristusläävede sõltuvus stiimulite paiknemisest nägemisväljas. 2000.
- Kiive, E. Platelet monoamine oxidase activity in association with childhood aggressive and hyperactive behaviour, smoking, alcohol and illicit drug use. 2001.
- Koido, K. Tree themes of individualism and development of the ESTIND scale. 2000.
- Konstabel, K. A bilingual retest study of the revised NEO Personality Inventory: a comparison of Estonian and Russian versions. 1999.
- Luik, M. The effect of collectivistic attitudes on the perception and expression of emotions. 1999.
- Matto, H. Self-concept clarity: individual and cultural differences. 2000.
- Männamaa, M. Kaufmani testipatarei lastele (K-ABC), ülevaade testist ja pilootuuringu tulemustest. 2000.
- Palts, K. The effect of multiple sclerosis on cognitive functioning and coping style. 2000.
- Podar, I. Personality and affectivity characteristics associated with eating disorders. 1999.
- Pullmann, H. General self-esteem: Measurement and relation to academic abilities. 2000.
- Reiljan, H. Vanemlikud stiilid ja seotuse kontseptsioon. 1999.
- Ruus, T. Isiksus ja mina-hoiakud - Üksmeel enese ja teiste hinnangute vahel. 2000.
- Saul, H. The impact of school-learned knowledge on the development of logical reasoning and theoretical concepts. 2001.
- Schmidt, M. Female personality styles revisited: continuities and discontinuities over nine years. 2000.
- Seepter, K. Mõtlemistüüpide, vaimsete võimete, isiksuse omaduste, kollektivismi ja toimetulekustiilide seosed ajateenistuse edukusega Eesti kaitseväes. 2001.
- Valk, R. Biases in recognition of emotions. 1999.

Kutsemagistri projektid

- Einpaul, P. Partsiaalse ja generaliseerunud epilepsiaga laste pidurdusprotsesside ning pidurdusprotsesse hindava testikomplekti haigusgruppide erisatvate omaduste uuring. 2000.
- Jõeveer, K. Stroopi testi kasutamine tähelepanu uurimisel. 2000.
- Kanter, H. Õpetamise mõju teaduslike mõistete omandamisele (astronoomiaalaste mõistete näitel). 2000.
- Kompus, T. Vägivaldse käitumise uurimine. 2000.
- Mõttus, E. Kooliedukuse prognoosimine visuaal-ruumiliste ja verbaalsete võimete põhjal. 2001.

Semiootika osakond

Tiigi 78-307, tel/faks 375 933, e-post: semiotics@ut.ee

Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduskonna semiootika osakond on ülikooli nooremaid. Semiootika on ka iseseiseva teadusharuna võrdlemisi noor – ta on formeerunud alles 20. sajandil. Väga oluline osa selles kuulub Tartu Ülikoolile, kus alates 1960. aastatest kujunes tänu prof. Juri Lotmanile välja maailmakuulus Tartu kultuurisemiootika koolkond. Antud koolkonna eripära säilitab oma praktilises õppetöös ka semiootika osakond.

Osakond pakub mitmekülgset sotsiaal- ja humanitaarharidust, mis lubab analüütikuna orienteeruda ühiskonnas toimuvates protsessides. Originaalne õppekava on läbinud rahvusvahelise ekspertiisi ja avaldatud International Association for Semiotic Studies aastaaruandes Semiotics Around the World. IASS-AIS Bulletin Annual 95/96 (Wien 1996). Õppekava jagunemine semiootika ja kulturoloogia pooleks on olemuslik. Ühiskonnas toimuvate protsesside mõistmiseks on oluline mõista tähenduslikkuse tekkemehhanisme, märkide ja märgisüsteemide struktuuri ja toimet. Samas on kultuur selleks sfääriks, milles peegeldub kõik elukeskkonda puutuv. Semiootiku jaoks on kultuur märgisüsteeme kasutav, loov ja mäletav mehhanism, milles nende süsteemide vahel toimivad suhted lubavad diagnoosida kultuuri seisundit ühiskonna eri osade seisundina. Seega kasutab semiootika ka teiste sotsiaalteaduste uurimisevahendeid ja -tulemusi, kuid teeb analüütilisi otsuseid abstraktsemal, märgisüsteemide tasandil.

Semiootika osakonna spetsialiseerumissuundadeks on üld-, bio- ja kultuuri-semiootika.

Koosseis

Töötajad

Peeter Torop – osakonna juhataja, semiootika korraline professor, PhD (filosoofia),
e-post: torop@ut.ee

Irina Avramets – lektor, MA (slaavi filoloogia), e-post: avramets@ut.ee

Jelena Grigorjeva – lektor, PhD (semiootika ja kulturoloogia), e-post: egmg@ut.ee

Kalevi Kull – dotsent, knd. (bioloogia), kalevi@zbi.ee

Mihhail Lotman – vanemteadur, PhD (semiootika ja kulturoloogia), e-post:
mihhail.lotman@mail.ee

Ülle Pärli – dotsent, knd. (filoloogia), e-post: ylle1sem@ut.ee

Anti Randviir – teadur, MA (semiootika ja kulturoloogia), e-post: randviir@ut.ee

Silvi Salupere – assistent (0,5), toimetaja (0,5), e-post: silvi11@ut.ee

Ulvi Urm – vastutav sekretär, e-post: ulviurm@ut.ee

Doktorandid

Boriss Baljasnõi
Jan Levštšenko
Peeter Linnap
Andres Luure
Timo Maran

Anneli Mihkelev
Anti Randviir
Eleonora Rudakovskaja-Borissova
Ene-Reet Soovik

Magistrandid

Katrin Alekand
Alar Haukanõmm
Riste Kesipaik
Kerttu-Kaisa Kiviselg
Kaie Kotov
Maria Kulikova
Mari Niitra

Ave Paulus
Tristan Priimägi
Elin Sütiste
Jelena Švaikovskaja
Julia Trutko
Kadri Tüür
Piret Vaher
Ester Võsu

Õppekava

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogus 04. juunil 1996. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Teaduskond: sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: semiootika ja kulturoloogia

Õppekava nimetus inglise keeles: *Semiotics and Theory of Culture*

Nominaalse õppekava kestvus aastates: 4 + 2 + 4

Õppekava lühiannotatsioon

Semiootika ja kultuuriteooria põhikursus koosneb kolmest astmest: alam-, kesk- ja ülemastmest. Üliõpilane valib 2 AP mahus kohustusliku üldaine sotsiaalteaduskonna sotsioloogia, psühholoogia ja politoloogia erialade sissejuhatavatest kursustest.

Semiootika alamastme (22 AP) eesmärk on anda ülevaade semiootika põhimõistest ja uurimisvaldkondadest.

Semiootika keskastme (32 AP) eesmärk on anda ülevaade semiootika ja kultuuri-teooria peamistest teoreetilistest probleemidest ja teooriatest. Samuti peab keskastme kursus tutvustama teadusliku uurimistöö aluseid. Teisel ja kolmandal õppeaastal kirjutatakse uurimuslikku laadi proseminari- ja seminaritöö.

Semiootika ülemastme (42 AP) eesmärk on süvendatud käsituse loomine semiootikast ja iseseisva uurimistöö oskuste arendamine. Samuti peab ülemastme kursus andma üldise ettevalmistuse tööks kutselise semiootiku ja kulturoloogina. Ülemaste lõpeb bakalaureuse eksamiga ja lõputöö kaitsmisega, mille edukas sooritamine annab Baccalaureus Artiumi (semiootika ja kulturoloogia) kraadi.

Semiootika ja kulturoloogia magistriõpe kestab 2 aastat ja koosneb magistriõpingutest (40 AP) ja magistritööst (40 AP). Magistriõppe eesmärgiks on anda vajalikud teadmised uurimistööks semiootika ja kulturoloogia valdkonnas ja praktilised oskused erialaseks tööks. Magistriõpingud lõpevad magistrieksamiga ja magistritöö kaitsmisega.

Doktoriõpe kestab 4 aastat, mille vältel peab doktorikraadi taotleja koguma 160 AP (40 doktoriõpingud ja 120 doktoritöö). Doktoriõppe eesmärgiks on anda teadmised ja oskused uurimistöö läbiviimiseks rahvusvaheliselt aktsepteeritaval tasemel. Ühtlasi eeldatakse doktorandilt doktoriõppe temaatikale vastavat osalemist osakonna õppetöös (loengud ja seminarid üliõpilastele).

Semiootika bakalaureuse kursus koosneb neljast osast:

1. Semiootika ja kultuuriteooria põhikursus	96 AP
2. Kohustuslikud üldained:	2 AP
• Sissejuhatus politoloogiasse	
• Sissejuhatus psühholoogiasse	
• Sissejuhatus sotsioloogiasse	
3. Kõrvalaine	40 AP
4. Vabalt valitavad ained	22 AP
Kokku:	160 AP

Kõrvalaineks võib olla kaks muud eriala alamastmes või üks muu eriala keskastmes. Soovitavad kõrvalerialad: psühholoogia, sotsioloogia, filosoofia, politoloogia, sotsiaaltöö või mõni muu sotsiaal-, filosoofia-, majandusteaduskonna eriala.

Bakalaureuseõpe

Alamaste (22 AP)

Sissejuhatus kultuuriteooriasse	3 AP / E
Sissejuhatus semiootikasse	3 AP / E
Semiootika ajalugu I	3 AP / E
Kultuurilugu I	3 AP / A
Semiootika praktikum	2 AP / A
Biosemiootika	2 AP / E
Tõlkesemiootika	2 AP / E
Kunstisemiootika	2 AP / E
Valikkursus	2 AP / A

Keskaste (32 AP)

Semiootika ajalugu II	3 AP / E
Kultuurisemiootika	2+2 AP / E

Rahvuskultuuride interpreteerimine	3 AP / A
Tavakäitumise semiootika	2 AP / E
Kirjandussemiootika	2 AP / E
Kultuuriteksti mõistmine	2 AP / E
Proseminar 2 AP, proseminaritöö 3 AP	5 AP / A
Seminar 2 AP, seminaritöö (5 AP)	7 AP / A
Valikkursused	2+2 AP / A+A

Ülemaste (42 AP)

Kultuurinähtuste analüüs	3 AP / E
Sotsiosemiootika I	2 AP / E
Sotsiosemiootika II	2 AP / E
Tänapäeva kultuur ja semiootika	2 AP / E
Valikkursused	3+3 AP / 2 A
Ökosemiootika	2 AP / E
Kultuuritüpoloogia	2 AP / A
Teoreetiline semiootika	3 AP / E
Kultuurilugu II	3 AP / A
Bakalaureuse seminar ja uurimistöö	12 AP / 4A+8A
Bakalaureuseksam	5 AP

Magistriõpe (80 (40+40) AP)

Teadusfilosoofia ja metodoloogia	2 AP / E
Tänapäeva semiootika ja kulturoloogia probleemid	4 AP / E
Eriseminar	5 AP / A
Valikkursused	22 AP / 3E+3A
Haridusteooria	2 AP
Eriala õpetamise meetodika	1 AP
Magistrieksam	5 AP
Magistritöö	40 AP
Valikkursused võivad olla ka keeled, kuid mitte üle 4 AP	

Doktoriõpe (160 (40+120) AP)

Valikkursused	20 AP
Eriseminarid	5 AP
Eriala osalemine osakonna õppetöös	
(doktoritöö temaatikaga seonduvate valikkursuste lugemine, eriseminaride ja lõputööde juhendamine)	5 AP
Doktorieksam	10 AP
Doktoritöö	120 AP

Antavate kraadide nimetused:

- *Baccalaureus Artium* (semiootika ja kulturoloogia)
- *Magister Artium* (semiootika ja kulturoloogia)
- *Doctor Philosophiae* (semiootika ja kulturoloogia)
- *Bachelor of Arts (Semiotics and Theory of Culture)*
- *Master of Arts (Semiotics and Theory of Culture)*
- *Doctor of Philosophy (Semiotics and Theory of Culture)*

2001.-2002. õppeaastal loetavad kursused

SOSE.01.104 Sissejuhatus semiootikasse (mittesemiootikuile), 3 AP, M. Lotman, T 16-18, Keemiaring (Jakobi 2-226)

Alamaste

Sügissemester

SOSE.01.001 Sissejuhatus semiootikasse, 3 AP, M. Lotman, E 14-16, Tiigi 78-127
 SOSE.01.020 Semiootika praktikum, 2 AP, M. Lotman, E 16-18, Tiigi 78-127
 SOSE.01.097 Sissejuhatus kultuuriteooriasse, 3 AP, P. Torop, T 12-14, Tiigi 78-118
 SOSE.01.031 Kultuurilugu I, 3 AP, I. Avramets, T 14-16, Tiigi 78-126

Kevadsemester

SOSE.01.032 Kunstisemiootika, 2 AP, J. Grigorjeva (inglise keeles)
 SOSE.01.058 Biosemiootika, 2 AP, K. Kull
 SOSE.01.084 Semiootika ajalugu I, 3 AP, S. Salupere
 SOSE.01.128 Sissejuhatus J. Lotmani semiootikasse, 2 AP, Ü. Pärli

Keskaste

Sügissemester

SOSE.01.019 Semiootika ajalugu II, 3 AP, S. Salupere, E 12-14, Tiigi 78-311
 Semiootika ajalugu II (praktikum), S. Salupere, K 10-12, Tiigi 78-311
 SOSE.01.072 Tavakäitumise semiootika, 2 AP, J. Grigorjeva, N 16-18, Tiigi 78-119
 (inglise keeles)
 SOSE.01.040 Kirjandussemiootika, 2 AP, Ü. Pärli, T 10-12, Tiigi 78-118
 Kirjandussemiootika (praktikum), Ü. Pärli, T 12-14, Tiigi 78-126
 Kirjandussemiootika (praktikum), E. Rudakovskaja-Borissova, K 10-12, Tiigi 78-321 (vene keeles)
 SOSE.01.066 Visuaalsemiootika, J. Grigorjeva, 2 AP, T 14-16, Tiigi 78-311 (valikkursus vene keeles)
 SOSE.01.133 Kultuuriteksti mõistmine, 2 AP, I. Avramets, T 16-18, Tiigi 78-311
 (vene keeles)

Kultuuriteksti mõistmine (praktikum), I. Avramets, K 16-18, Tiigi 78-311 (vene keeles)

SOSE.01.125 Zoomütoloogia ja zoosemiootika, 2 AP, A. Turovski, K 12-16, alates 10. oktoobrist, Tiigi 78-118

SOSE.01.101 Kultuuriteksti mõistmine: hermeneutika ja retseptiivne esteetika, 2 AP, Ü. Pärli, Tiigi 78-311

Kevadsemester

SOSE.01.129 Kultuurisemiootika, 4 AP, M. Lotman

SOSE.01.076 Psühhosomaatika, 2 AP, A. Paju

SOSE.01.126 Sissejuhatus Tartu-Moskva koolkonna lingvosemiootilisse tekstianalüüsi, 2 AP, E. Rudakovskaja-Borissova (keskastme valikkursus vene keeles)

Sügis- ja kevadsemester

SOSE.01.090 Proseminar, 5 AP, Ü. Pärli, K. Kull, I. Avramets, J. Grigorjeva, S. Salupere, M. Lotman

SOSE.01.127 Proseminar, 5 AP, A. Randviir, T 14-16, Tiigi 78-326

SOSE.01.091 Seminar, 7 AP, P. Torop, N 14-16, Tiigi 78-312

SOSE.01.092 Seminar, 7 AP, M. Lotman, T 18-20, Tiigi 78-311

SOSE.01.093 Seminar, 7 AP, J. Grigorjeva, N 14-16, Tiigi 78-311

SOSE.01.094 Seminar, 7 AP, K. Kull, N 14-16, Tiigi 78-321

SOSE.01.095 Seminar, 7 AP, I. Avramets, N 14-16, Tiigi 78-306

SOSE.01.096 Seminar, 7 AP, S. Salupere, N 14-16, Tiigi 78-313

SOSE.01.121 Seminar, 7 AP, Ü. Pärli, N 14-16, Tiigi 78-231

Ülemaste

Sügissemester

SOSE.01.029 Bakalaureuseseminar, N 14-16

SOSE.01.081 Sotsiosemiootika II, 2 AP, A. Randviir, T 12-14, Tiigi 78-311

SOSE.01.106 Kultuurinähtuste analüüs, 3 AP, A. Randviir, K 12-14, Tiigi 78-311

Kevadsemester

SOSE.01.029 Bakalaureuseseminar, 12 AP

SOSE.01.109 Kultuuritüpoloogia, 2 AP, I. Avramets

SOSE.01.070 Tänapäeva kultuur ja semiootika, 2 AP, Ü. Pärli

SOSE.01.077 Teoreetiline semiootika, 3 AP, M. Lotman

SOSE.01.067 Reklaamisemiootika, 3 AP, J. Grigorjeva (inglise keeles)

SOSE.01.107 Kultuurilugu II, 3 AP, I. Avramets

SOSE.01.069 Ökosemiootika, 2 AP, K. Kull

Kraadiõpe

Sügissemester

- SOSE.01.134 Filosoofia ja kultuuriteooria, 3 AP, I. Avramets, N 16-18, 1.-16. n.
 SOSE.01.130 Tõlkesemioosis, 3 AP, P. Torop, R 10-12, Tiigi 78-311, 10.-15. n.
 SOSE.01.131 Teoreetiline emblemaatika, 3 AP, J. Grigorjeva, R 12-14, Tiigi 78-311, 1.-10. n.
 SOSE.01.030 Magistriseminar, P. Torop, R 14-16, Tiigi 78-311
 SOSE.01.115 Doktoriseminar, 2,5 AP, P. Torop, R 14-16, Tiigi 78-312, 3., 7., 11. n.

Kevadsemester

- SOSE.01.039 Eriala õpetamise metoodika, 1 AP
 SOSE.01.118 Tänapäeva semiootika ja kulturoloogia probleemid, 4 AP
 SOSE.01.135 Formalism ja semiootika, I. Avramets
 SOSE.01.030 Magistriseminar, 4 AP, P. Torop
 SOSE.01.115 Doktoriseminar, 2,5 AP, P. Torop

Avatud Ülikool

Kontaktisik: Ulvi Urm, tel/faks (07) 375 933, e-post: ulviurm@ut.ee

Semiootika osakond pakub 2001/2002. õppeaastal üksikainetena kursusi põhiõppe loengukavast.

Olulisemad publikatsioonid 2000-2001

- Torop, P., Lotman, M., Kull, K. Sign Systems Studies, 28. Tartu: TÜ Kirjastus, 2000, 438 lk.
 Torop, P., Lotman, M., Kull, K. Sign Systems Studies, 29, 1. Tartu: TÜ Kirjastus, 2001, 376 lk.
 Bernard, J., Cernov, I., Salupere, S., Torop, P. European Journal for Semiotic Studies. 12(1), New Tartu Semiotics. Vienna, 2000, 233 lk.
 Pärl, Ü. Kultuuritekst ja traditsioonitekst: 26.-27. novembril 1999 Tartus toimunud seminari materjalid. Tartu: TÜ Kirjastus, 2000, 196 lk.
 Maran, T., Tüür, K. Tekst ja loodus. Tartu, 2000, 170 lk.
 Torop, P. La traduzione totale. - Tlk. Bruno Osimo. Modena: Guaraldi - Logos, 2000, 450 lk. (www.wordtheque.com - Logos, 2000)
 Lotman, M. Struktura i tipologija russkogo stiha. - Dissertationes Semioticae Universitatis Tartuensis, 1. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 2000, 266 lk.
 Grigorjeva, J. Emblema: struktura i pragmatika. - Dissertationes Universitatis Tartuensis 2. Tartu, TÜ Kirjastus, 2000, 169 lk.

- Mikita, V. Kreatiivsuskäsitluste võrdlus semiootikas ja psühholoogias. - Dissertationes Semioticae Universitatis Tartuensis, 3. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus, 2000, 146 lk.
- Avramets, I. Literaturnyj kontekst novelly Dostojevskogo 1840-h godov. - Perelomnyje periody v russkoj literature i kul'ture. Studia russica Helsingiensia et Tartuensia VII. Slavica Helsingiensia 20. Helsinki, 2000, 131-146
- Kull K., Torop P. 2000. Biotranslation: Translation between umweiten. - Petrillii, Susan (ed.). Tra Segni. Roma: Meltemi editore, 33-43.
- Lotman, M. Vene intelligents ja vabadus. - Akadeemia, 2001, 2, 211-258.
- Lotman, M. Paradoksaalne semiosfäär (Järelsõna) - Juri Lotman. Kultuur ja plahvatus. Tallinn: Varrak, 2001, 215-226.
- Torop, P. Towards the Semiotics of Translation. - Semiotica, 2000, 128, 3/4, 399-411.
- Torop, P. Novaja paradigma kul'tury i/ili novaja paradigma opisanija kul'tury: russkij aspekt. - Russian Culture on the Threshold of a New Century. Slavic Research Center, Hokkaido University. Sapporo, Japan, 2001, 33-43.
- Pärli, Ü. Vene kirjanduse müüt postmodernistlikul ajastul. - Uurimusi müüdist ja maagiast. Tallinn: TPÜ Kirjastus, 2001, 159-169.
- Randviir, A. The Nationalism of Signs. - E. Tarasti (ed.) ISI Congress Papers: Nordic-Baltic Summer Institute For Semiotic And Structural Studies June 12-21, 2000 in Imatra, Finland. Imatra: ISI. 2001, 191-207.
- Randviir, A. Semiotic Funcionalization of Space and Identity in Intersemiotic Discourse (On the Example of Georgica). - M.Kanuch (Ed.) "Priestor vo filme/Space in Film". Bratislava: SCCA. 2000, 85-100.
- Randviir, A. Reunojen ymmärtäminen: miten perifeerisen kuva kartoitetaan kulttuuriseen tietoon. E.Tarasti (Toim.) "Ymmärtämisen merkit: Samuuden ja toiseuden ikoneja suomalaisessa kulttuurissa". Acta Semiotica Fennica VIII. Imatra: ISI, 2000, 41-55.

Sotsioloogia osakond

Tiigi 78-227, tel 375 924

Tartu Ülikoolis on kolme aastakümne vältel korraldatud sotsioloogilisi uurimusi. Enamus neist on tehtud olukorras, kus polnud akadeemilist sotsioloogiaalast haridust, puudusid normaalsed kontaktid muu maailma sotsiaalteadusega ning uurimuste rakendus ühiskonna asjade korralduses olenes enamasti muust kui uurimuste tasemest ning temaatikast. Sotsioloogia süstemaatiline õpetamine – kraadihariduseni viiva õppekava kui ka akadeemilise koolituse osaks oleva üldainena – sai alata alles 1980-ndate aastate lõpus. Esmajoones Rein Taagepera tõi Tartusse sotsiaalteadusliku hariduse maailmamallid Lääne kõrgkoolidest.

Sotsiaalteaduskonna koosseisus tegutsevas sotsioloogia osakonnas on kolm õppetooli:

- sotsioloogia teooria ja ajaloo õppetool
- praktilise sotsioloogia õppetool
- sotsiaalse analüüsi meetodite õppetool

Sotsioloogia osakonna baasil on käimas uurimistöö eelkõige perekonna ja sotsiaalse heaolu, haridus- ja noorsooprobleemide ning hälbekäitumise alal. ÜRO Arengu-programmi toel on kujunema hakanud uurimistöö sugupoolte suhete vallas. Olulisemad teadustöö partnerid on Eesti õppe- ja teadusasutuste kõrval Helsingi, Tampere ja Joensuu Ülikool Soomes, Loughborough Ülikool Suurbritannias, Stanfordi Ülikool USA-s. Fundamentaalteaduslike projektide ja rakendustööde teostamisse on kaasatud üliõpilased, kellele see on peamine uurimispraktika. Sotsioloogia osakond on põhilisi baase Eesti sotsiaalteaduslikule Andmearhiivile (ESTA) – rahvuslikule sotsiaalteaduslike andmete arhiivile.

Sotsioloogia osakond annab erialakoolitust alam-, kesk- ja ülemastmel ning magistri- ja doktoriõppes. Omamaiste üliõpilaste kõrval on meie seas tudengid Soomest. Teisalt on osakond seadnud sihi osaleda üle-euroopalises akadeemilises hulkurluses, nii et magistrikraadini jõudev sotsioloogiatudeng oleks viibinud vähemalt ühe semestri mõnes välismaa ülikoolis. Ses suhtes on tihedamad kontaktid Tampere Ülikooliga Soomes ja Arhusi Ülikooliga Taanis. Magistriõpet läbitakse ka George Sorosi algatatud Kesk-Euroopa Ülikoolis.

Koosseis

.....

Töötajad

Avo Trumm – osakonna juhataja, lektor, MA (sotsioloogia), e-post: urmas@psych.ut.ee
Ivi Linno – sekretär, e-post: ivi@psych.ut.ee
Mikk Titma – professor, dr (filosoofia), e-post: titma@psych.ut.ee
Airi Värnik – külalisprofessor (0,25), MD. PhD, e-post: airiv@online.ee
Dagmar Kutsar – dotsent, PhD (psühholoogia), e-post: dagmar.kutsar@mail.ee
Henn Käärik – dotsent, kn (filosoofia), e-post: hkaarik@psych.ut.ee
Liina-Mai Tooding – dotsent, kn (filosoofia), e-post: tooding@psych.ut.ee
Jüri Saarniit – dotsent (0,5), kn (psühholoogia), e-post: jysn@psych.ut.ee
Paul Kenkmann – vanemteadur, dr (filosoofia), e-post: paul@psych.ut.ee
Hans Dsiss – teadur, kn (ajalugu), e-post: hans@psych.ut.ee
Judit Strömpl – erak. teadur, MA (sotsiaaltöö), e-post: judit@ut.ee
Avo Ennok – projektijuht, e-post: avo@psych.ut.ee
Anu Laas – projektijuht (0,5), MA (sotsioloogia), e-post: laas@ut.ee
Rein Murakas – projektijuht (0,5), MA (sotsioloogia), e-post: rein@psych.ut.ee
Aasa Must – projektijuht (0,5), kn (ped), e-post: aasa@ut.ee
Urmas Oja – vanemreferent, e-post: urmas@psych.ut.ee
Villu Talv – vanemmetoodik, e-post: villu@psych.ut.ee

Doktorandid

Aet Annist
Veronika Kalmus
Kadi Kerge
Kadri Koreinik
Anna Markina

Rein Murakas
Andu Rämmer
Marti Taru
Avo Trumm
Anne Õuema

Magistrandid

Karen Janikson
Eneken Juurmann
Leif Kalev
Kati Karelson
Kadrin Kergand
Külliki Korts
Kersti Kõiv
Ragne Kõuts
Kalmer Marimaa

Mait Mürsepp
Terje Ots
Reesi-Reena Runnel
Evelin Silla
Tarmo Strenze
Saale Taul
Indrek Tori
Sigrit Tõrik
Kadri Täht

Kinnitatud Tartu Ülikooli nõukogu poolt 31. mail 1996. aastal.

Muudatused kinnitatud Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduskonna nõukogu poolt 18. juunil 1999. aastal.

Ülikooli nimetus: Tartu Ülikool

Teaduskond: sotsiaalteaduskond

Õppekava nimetus eesti keeles: sotsioloogia

Õppekava nimetus inglise keeles: *sociology*

Nominaalse õppeaja kestus aastates: 4 + 2 + 4

Õppekava lühiannotatsioon

Sotsioloogia õpetamine toimub kolmes astmes: bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppena.

Bakalaureusekursuse maht on 160 AP ning koosneb 3 osast:

- sotsioloogia peaaheinena – 100 AP
- kõrvalaine(d) – 40 AP
- vabaained – 20 AP

Sotsioloogia kursus jaguneb kolmeks: alam-, kesk- ja ülemastmeks, mahuga vastavalt 23, 27 ja 50 AP. Alamastme eesmärk on anda ülevaade sotsioloogilise ühiskonnakäsitluse põhimõistetest, uurimisvaldkondadest ja uurimismetoditest. Keskastmel õpitakse sotsioloogia ajalugu ja empiirilise uurimistöö meetodeid (sealhulgas uurimispraktikatenä) ning käsitletakse nüüdisaja sotsioloogia olulisemaid ainevaldasid. Ülemastme eesmärk on süvendatud teoreetilise käsitluse andmine ühiskonnast ja selle sotsioloogilisest uurimisest, mis oleks aluseks nii tulevasele uurimistegevusele kui ka praktilisele tööle kutselise sotsioloogina. Ülemaste lõpeb lõputöö kaitsmisega.

Sotsioloogia magistriõpe (80 AP) koosneb magistrieksamiga lõppevast õppetööst (40 AP) ja magistr töö kirjutamisest ning kaitsmisest (40 AP). Magistr tööpeasiht on anda ettevalmistus sotsioloogiaalaseks uurimistööks.

Doktoriõpe (160 AP) koosneb doktorieksamiga lõppevast õppetööst (40 AP) ja doktoritöö kirjutamisest ning kaitsmisest (120 AP). Sellel tasemel on eesmärgiks teadmiste ja uurimisoskuste andmine, mis võimaldavad osalemist rahvusvahelises teaduses.

Bakalaureuseõpe

Peaaine – sotsioloogia, 100 AP

Alamaste (23 AP, kõrvalainena 18 AP)

Sissejuhatus sotsioloogiasse (3 AP)	SOSS.01.001
Psühholoogia (2 AP)	SOPH.00.057
Sissejuhatus poliitikateadusse (2 AP)	SOPL.01.001
Sissejuhatus sotsioloogia meetoditesse (2 AP)	SOSS.02.001
Sotsiaalne diferentseerumine (2 AP)	SOSS.01.030
Sotsioloogia ajalugu : sotsioloogilise mõtte ajalugu I (2 AP)	SOSS.01.039
Akadeemiline tekst* (1 AP)	SOSS.02.058
Empiirilise sotsioloogia meetodid: sotsioloogilise uurimuse praktikum (2 AP)	SOSS.02.059
Sissejuhatus sotsiaalinformaatikasse* (2 AP)	SOSS.02.003
Andmeanalüüs sotsiaalteadustes (3 AP)	SOSS.02.009
Sotsioloogia alamastme uuriseminar* (2 AP)	SOSS.02.040

* – Sotsioloogia alamastme võtmisel kõrvalainena ei ole kohustuslik

Keskaste (23+27 AP)

Alamaste (23 AP, kõrvalainena võtmisel 18 AP)	
Sotsioloogia ajalugu: sotsioloogilise mõtte ajalugu II (2 AP)	SOSS.01.049
Perekonnasotsioloogia (2 AP)	SOSS.02.027
Kvantitatiivsed meetodid sotsioloogias (3 AP)	SOSS.02.010
Empiirilise sotsioloogia meetodid: kvalitatiivsed meetodid sotsioloogias (3 AP)	SOZU.03.049
Rahvastikuteadus (2 AP)	SOAH.02.002
Sotsiaalpsühholoogia (3 AP)	SOPH.00.035
Sotsioloogia keskastme uuriseminar (4 AP)	SOSS.02.041
Valikkursused (kohustuslik valida 8 AP ulatuses)	

Ülemaste (23+27+50 AP)

Keskaste (50 AP)	
Nüüdisaja sotsioloogiateooria: sotsioloogiline teooria ja metateooria I, II(6 AP)	SOSS.01.040, SOSS.01.041
Sissejuhatus sotsiaal- ja poliitilisse filosoofiasse (3 AP)	FLFI.02.035
Tegevusteooria (2 AP)	SOSS.01.032
Sotsiaalse stratifikatsiooni teooria (3 AP)	SOSS.02.075

Majandussotsioloogia (2 AP)	SOSS.02.057
Perekonnauuringud (2 AP)	SOSS.02.062
Majandusteooria (3 AP)	MJRI.07.030
Bakalaureusetöö (15 AP)	
Valikkursused (kohustuslik valida 14 AP ulatuses)	

Valikkursused (2 AP)**:

** Nimestik võib muutuda. Kõiki aineid ei loeta igal aastal.

Õigussotsioloogia	SOSS.01.023
Religioonisotsioloogia	SOSS.01.012
Arenguteooriad	SOSS.01.036
Haridussotsioloogia	SOSS.02.012
Noorsoosotsioloogia	SOSS.02.053
Käitumishälvete sotsioloogia	SOSS.02.054
Kriisisekkumine	SOSS.02.052
Sotsiaalsühhiaatria	SOSS.02.051
Eutanaasia	SOSS.02.050
Linnasotsioloogia	SOAH.02.011
Maasotsioloogia	SOSS.02.038
Etnosotsioloogia	SOSS.02.013
Tarbimisantropoloogia	SOSS.01.037
Sissejuhatus sotsiaalantropoloogiasse	SOSS.02.071
Sotsioloogiline väärtusteteooria	SOSS.02.030
Lapsepõlvesotsioloogia	SOSS.02.044
Sugupoolte sotsioloogia	SOSS.02.007
Sugupool ja majandus	SOSS.02.045
Feminismi klassika	SOSS.02.036
Feministlik perspektiiv sotsioloogias	SOSS.02.035
Siirdeühiskonna sotsiaalprobleeme Eestis	SOSS.02.033
Sotsiaalne heaolu	SOSS.01.034
Empiirilise sotsioloogia meetodid:uurimisstrateegiad	SOSS.02.006
Tekstianalüüsi meetodid	SOSS.02.056

Valikkursused kvantitatiivsest analüüsist:

Empiirilised andmestikud	SOSS.02.043
Kategoriaalsete tunnuste analüüs	SOSS.02.015
Sündmuste analüüs	SOSS.02.016
Sissejuhatus põhjuslikkuse analüüsi	SOSS.02.048
Andmebaasid sotsiaalteadustes	SOSS.02.004
Andmetöötluspaketi SPSS kasutamine	SOSS.02.068
Üleminekuühiskond: teooriad ja probleemid	SOSS.01.051

Kõrvalained

Sotsioloogia peaineaks valinu läbib kõrvalaine(te)na ühe aine keskastmes või kaks ainet alamastmes, mahuga vähemalt 40 AP. Kõrvalaine valiku eesmärgina nähakse laiemat sotsiaalteaduslikku silmaringi teadustööle pürgijail ning võimalust tegutseda praktikas sotsioloogilise ettevalmistuse kasutust võimaldavates valdkondades. Sellest lähtuvalt nähakse ette kõrvalaine valik esmajoones sotsiaalteaduskonna õppekavadest lähtudes (ajakirjandus, avalik haldus, politoloogia, psühholoogia, semiootika, sotsiaaltöö).

Vabaained

Vabaainete kogumaht on 20 AP. Soovitav on keeleõpe, jõudmaks olukorrani, et sotsioloogiat peainena õppija valdab kaht võõrkeelt.

Magistriõpe

Magistriõppe maht on 80 AP ja see koosneb kahest osast: õppetöö (40 AP), magistritöö kaitsmine (40 AP)

Õppetöö hõlmab 40 AP ulatuses ainekursusi ja seminare. Magistriõpe lõpeb magistrieksamiga ning magistritöö kaitsmisega. Magistriõppe raames valmistab magistrant ette ja esitab ülikoolis 4-6 tundi loenguid oma uurimistööga seotud, bakalaureuseõppe kavva kuuluvas aines.

Sotsioloogia teooria I (4 AP)	SOSS.01.050
Sotsioloogia teooria II (4 AP)	SOSS.01.046
Eriseminarid (12 AP)	
• Magistriseminar I, 1. semester, (2 AP)	SOSS.01.044
• Magistriseminar II, 3. semester, (2 AP)	SOSS.01.045
• Juhendajaseminar I, 1. ja 2. semester, (4 AP)	SOSS.01.047
• Juhendajaseminar II, 3. ja 4. semester, (4 AP)	SOSS.01.048
Eesti sotsioloogia nüüdisprobleemid (2 AP)	SOSS.02.062
Magistriksam I: sotsioloogia teooria ja ajalugu (4 AP)	
Magistriksam II: erialasotsioloogia metodoloogia (4 AP)	
Kõrgkooli õppetöö praktika (2 AP)	SOSS.02.069
Valikained (8 AP)	

Doktoriõpe

Doktoriõpe sotsioloogia alal koosneb õppetööst 40 AP ulatuses ja doktoritöö kaitsmisest, mis hõlmab 120 AP. Doktoriõpe lõpeb doktorieksami ja doktoritöö kaitsmisega, mis võib toimuda Tartu Ülikooli või selle õppeasutuse baasil, kellega koostöös doktoriõpe korraldatakse.

Omistatavate kraadide nimetused

- Sotsioloogia bakalaureus, *Baccalaureus artium (BA)* (sotsioloogia) ehk *Bachelor of Arts (sociology)*
- Sotsioloogiamagister, *Magister artium (MA)* (sotsioloogia) ehk *Master of Arts (sociology)*
- Filosoofiadoktor sotsioloogia alal, *Doctor philosophiae (Ph D)* (sotsioloogia) ehk *Doctor of Philosophy (sociology)*

2001/2002. õppeaastal loetavad bakalaureusekursused

Sügissemester

- SOSS.02.058 Akadeemiline lugemine ja kirjutamine (1 AP) – Kadri Koreinik
- SOSS.02.009 Andmeanalüüs sotsiaalteadustes (3 AP) – Liina-Mai Tooding
- SOSS.02.012 Haridussotsioloogia (2 AP) – Jüri Saarniit
- SOSS.02.011 Hüpoteeside kontrollimine (3 AP) – Liina-Mai Tooding
- SOSS.02.031 Intervjuerimisstrateegiad I (4 AP) – Dagmar Kutsar
- SOSS.02.010 Kvantitatiivsed meetodid sotsioloogias (3 AP) – Liina-Mai Tooding
- SOSS.02.053 Noorsoosotsioloogia (2 AP) – Jüri Saarniit
- SOSS.02.027 Perekonasotsioloogia (2 AP) – Dagmar Kutsar
- SOSS.02.071 Sissejuhatus sotsiaalanthropoloogiasse (2 AP) – Marko Veisson
- SOSS.02.003 Sissejuhatus sotsiaalinformaatikasse (2 AP) – Rein Murakas
- SOSS.02.001 Sissejuhatus sotsioloogia meetoditesse (2 AP) – Aasa Must
- SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP) – Avo Trumm
- SOSS.01.002 Sissejuhatus sotsioloogiasse (3 AP) – Avo Trumm
- SOSS.02.007 Soosotsioloogia (2 AP) – Anu Laas
- SOSS.01.034 Sotsiaalne heaolu (2 AP) – Avo Trumm
- SOSS.01.040 Sotsioloogia teooria ja metateooria I (3AP) – Henn Käärik
- SOSS.01.049 Sotsioloogilise mõtte ajalugu II (2 AP) – Henn Käärik
- SOSS.02.015 Valikkursus kvantitatiivsest analüüsist: kategooriaalsete tunnuste mudelid (2 AP) – Liina-Mai Tooding

Kevadsemester

- SOSS.02.009 Andmeanalüüs sotsiaalteadustes (3 AP) – Liina-Mai Tooding
- SOSS.02.059 Empiirilise sotsioloogia meetodid: sotsioloogilise uurimistöö praktika (2 AP) – Aasa Must
- SOSS.02.036 Feminismi klassika (2 AP) – Anu Laas
- SOSS.02.054 Käitumishälvete sotsioloogia (2 AP) – Judit Strömpl
- SOSS.02.044 Lapsepõlvesotsioloogia (2 AP) – Dagmar Kutsar
- SOSS.02.057 Majandussotsioloogia (2 AP) – Kadri Koreinik

- SOSS.02.062 Perekonnauuringud (2 AP) – Dagmar Kutsar
 SOSS.02.032 Perekonnapsühholoogia (2 AP) – Dagmar Kutsar
 SOSS.02.065 Perekonnapsühholoogia (1 AP) – Dagmar Kutsar
 SOSS.02.033 Siirdeühiskonna sotsiaalprobleeme Eestis (2 AP) – Avo Trumm
 SOSS.01.001 Sissejuhatus sotsioloogiasse (2 AP) – Avo Trumm
 SOSS.01.002 Sissejuhatus sotsioloogiasse (3 AP) – Avo Trumm
 SOSS.02.066 Sissejuhatus sotsioloogiasse ja sotsiaalpsühholoogia (2 AP) – Judit Strömpl
 SOSS.01.030 Sotsiaalne diferentseerumine (2 AP) – Hans Dsiss
 SOSS.01.031 Sotsiaalne stratifikatsioon (3 AP) – Mikk Titma
 SOSS.02.051 Sotsiaalpsühhiaatria (2 AP) – Airi Värnik
 SOSS.02.040 Sotsioloogia alamastme uurimisseminar (2 AP)
 SOSS.02.041 Sotsioloogia keskastme uurimisseminar (4 AP)
 SOSS.02.030 Sotsioloogiline väärtusteooria (3 AP) – Jüri Saarniit
 SOSS.01.041 Sotsioloogia teooria ja metateooria II (3 AP) – Henn Käärik
 SOSS.01.039 Sotsioloogilise mõtte ajalugu I (2 AP) – Henn Käärik
 SOSS.02.068 Statistikapaketi SPSS kasutamine I (2 AP) – Urmas Oja
 SOSS.02.072 Turu-uuringud (2 AP) – Margus Dsiss
 SOSS.02.067 Valikkursus kvantitatiivsest analüüsist: mitmemõõtmelise kogumi struktuuri analüüs (2 AP) – Liina-Mai Tooding
 SOSS.01.023 Õigussotsioloogia (2 AP) – Henn Käärik

Avatud Ülikool

Kontaktisik Avo Ennok,
Tiigi 78, tel 375 927, e-post: avo@psych.ut.ee

Sotsioloogia osakonna avatud ülikoolis toimub õppetöö bakalaureuse õppekava alusel vastavalt ülikooliga sõlmitud lepingule.

Stuudiumi nominaalkestvus on kavandatud neljale aastale. Avatud ülikoolis õppimine on tasuline – ühe ainepunkti hind on 600 krooni. Kui valitakse mõni aine väljaspool sotsioloogia osakonna õppekava, tuleb tasuda sellele ainele kehtestatud hind.

Bakalaureusekraadi saamiseks tuleb koguda 160 ainepunkti. Ainepunktide proportsionaalne jaotuvus, mis samuti järgib statsionaarse õppevormi eeskju, on järgmine. Sotsioloogia peaaheinena 100 AP, kõrvalained 40 ja vabaained 20 AP.

Õppeaasta on jaotatud kaheks semestriks ning toimub õppesessioonidena igal teisel nädalavahetusel (laupäev, pühapäev) ja iseseisva tööna õppematerjalide alusel.

Olulisemad publikatsioonid 1998 – 2000. aastal

- Disss, H., Kenkmann, P., Saarniit, J. (2000). Estonian Rural Young People. In: Rural Young People in Changing Europe (Ed. by Helena Helve). Helsinki:Hakapaino OY. Pp. 32-53
- Kenkmann, P. and Saarniit, J. (2000). Ethnic Dimensions of Estonian Rural Young People. In: Rural Young People in Changing Europe (Ed. by Helena Helve). Helsinki: Hakapaino OY. Pp. 195-244
- Kutsar, D., E-M. Tiit (2000). Comparing Socio-Demographic Indicators in Estonia and the European Union. In: Cross-National Research Papers. 2. Spatio-Temporal Dimensions of Economic and Social Change in Europe. Ed by L.Appleton. Loughborough University, Great Britain, pp 27-34
- Strömpl, J. (2000). The Transition in Estonian Society and its Impact on a Girls' Reformatory School. European Journal of Social Work. Vol. 3, No. 1, pp. 29-42
- Strömpl, J. (2001). Changes in Estonian Juvenile System: from Residential Control of Young Female Delinquents to Residential Care of Female Youngsters in Trouble. Crime Control: Current Problems and Developments in Prospect. XIII Baltic Criminological Seminar 2000 June 25-26. Ed. by Saar, J., Annist, A., Markina, A. Tallinn: TPÜ Kirjastus: 164-173
- Tuma, N.B., Titma, M. and Murakas, R. (2001). Transitional Economies and Income Inequality: the Case of Estonia. In: Transitions from Communism: Impacts on Economy, Politics, and Culture (Ed. by Barbara Wejnert) Greenwich, CN:Elsevier Science/JAI Press.
- Värnik, A., Tooding, L.-M., Palo, E., Wasserman, D. (2000). Suicide trends in the Baltic states, 1970-1997. In: TRAMES, No 1, Vol 4(54/49), 2000, pp. 79-90

Üksikväljaanded

- Kenkmann, P. ja Saarniit, J. (1998) (koostajad). Longituuduurimused:kogemusi ja tulemusi. Tartu:TÜ Kirjastus
- Kutsar, D. (2000) (toim). Lapsed Eestis. ÜRO
- Kutsar, D., Trumm, A. (1999) (toim) Vaesuse leevendamine Eestis. Taust ja sihiseaded. Tartu, TÜ Kirjastus
- Titma, M. (1999) (toim). Kolmekümneaastaste põlvkonna sotsiaalne portree. Tartu-Tallinn. Akadeemia Kirjastus
- Titma, M. and Tuma, N.B. (2000). Modern Russia. New York: McGraw-Hill.
- Tooding, L.-M. (1999). Andmeanalüüs sotsiaalteadustes. Tartu:TÜ Kirjastus